

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWAN

O D

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

SEDMNACTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek čtvrtý.

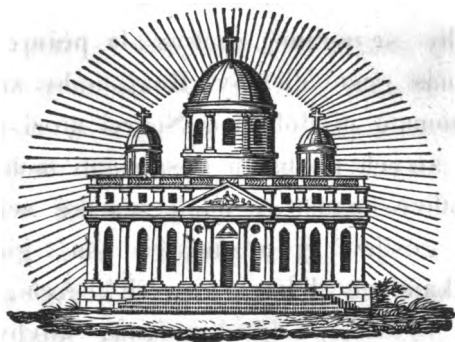
W Praze.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řizenjm synů Bohumila Haase.

1 8 4 4.

Dominus autem sacramentum poenitentiae tunc praecipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in apostolos suos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum.

Concil. Trid. Sess. XIV. de s. poenit. sacram. cap. 1.

Pogednánj.

1. Láska a maudrost Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech zwlášť

Od

Ant. A. Řeháka,

vjccerektora alumnatu Litoměřického.

Swátost pokánj.

W myslj-li se wěřjcy křesťan w oné přeblahé časy, w nichž dobrotiwý a všemohaucj Spasitel na zemi obcowal, gaké tu pocity powstáwagj w něm! W úžasu a w podiwenj patřjť on na moc Geho swrchowanau; kořj se Pánu žiwota i smrti; obdiwuge ty diwy, zázraky, gež On konal, osvědčiw se netoliko co diwotworný lékař we všech neduzjch tělesných, anobrž i co laskawý léčitel we všech chorobách duchownjch. Tu odpaušťj poraženému šlakem, tam schwaluge kagicnost weřegné hřjšnice; tu přigjmá na milost hořce plačjcjho Petra; tam slibuge lotru željcjmu rágskau slasť. Kde gest mysl tak ztupilá, kde srdce tak necitelné,

w němž by se wraucj neozýwalo přánj: Ó by u prostřed nás geště dlel Syn Božj, ó by se i každý z nás k tomuto předobrému Smjrci utéci a též tak odpuštěnj swých poklésků dosáhnauti mohl. Běda nám, gestliže opauštěge údolj zemske sebau wzal moc tuto, gestliže gj nezůstawil těm, gimž swau krwj wykaupeně lidstwo swěřil! Ach, co by si počal neywětšj djl křesťanů, kdyby nebylo prostředku po křtu ztracenau milost opět obdržeti! Málo kteřj zachowagj křestnj raucho newinnosti čisté; ba, wygmauce těch, genž w dobách swé nedospělosti umjragj, skoro všichni se připrawugj o milost, w zázračné kaupeli obdrženau; klesagj w těžké hřjchy a stáwagj se nádobami nenáwisti a hněwu Božjho. Swátost swatého křtu wjcekrát než gednau přigjti nelze: který dospělý křesťan dosáhl-by tedy věčného spasenj? Mezi tisjci sotwa geden. Ostatnj byliby w kolébce swatj, na loži smrtedlném pak zawrženj hřjšnjci. Wěčná tedy zkáza byla-by nepočetných zaslauižilý los.

Zaslauižilý prawým; neboť mohli a směli bychom stěžowati sobě, že twrdě a nesprawedliwě bylo s námi naložjno? Powážme tu hroznau hřjšnjkowu newěru, ten hrozný gehu newděk; pomněme na přeslawný majestát Božj, proti němuž se hřjšnjk wzpjrá; a skoro se zdá, gakoby w smyslu neyužšjm a neypřjsněgšjm wzat býti měl hrůzný výrok swatého Apoštola: „*Nemožné gest gednau giž oswjceným, kteřjž i zakusili daru nebeského, a účastnjci učiněni byli Ducha swatého; --- a padli,*

zase obnowili se ku pokánj.“ (Hebr. VI, 4. 6.) „Neb gestliže dobrowolně hřešjme po přigetj pozpán prawdy, giž nám za hřjchy nezůstává oběti, ale hrozné něgaké očekáwánj saudu, a ohně prudkého, kterýž žráti má protiwnjky.“ (Ibid. X, 16. 27.)

A nedélo se tak pyšným duchům? A negedná i lidská sprawedlnost tak, vražedlného zločince hned poneyprw smrtj trestagjcj, a tak z lidského spolku na wždy wylučugjcj? ¹

Kterakého potěšenj tedy to zdrog wěděti, že Bůh, genž gest bohat na milosrdenstwj, a který naši slabost znage, a že gsme prach a slepenka země wěda, ustanowiti ráčil swátost, kterauž se nám ztracená milost opět podává, wěčný trest odpauštj, a duše ze smrtelného snu probuzena k nowému powstává a se probuzuge žiwotu. ²

¹ Saud lidský gest urputný a neustupný; nic giného, leč zaufalstwj nezůstávalo by nám, kdyby Bůh swrchowaný milosrdněgšjm a smjřliwěgšjm nebyl. Kterak saudj lidé? -Odpuštěnj spáchaných po křtu hřjchůw upjrali některj hned w prwnjch Cjrkwe swaté stoletjch, odwoláwagjc se na některá mjsta (*Math. X, 32. I. Kor. III, 13. Heb. VI. 4. X, 27.*) pjsem swatých. O tomto bludu Montanistů a Nowaciánů udá se při „účincech“ této swátosti, přjležitost, několik geště proněsti slow. Whodně se takého milosrdného, a do brotu Božj upjragjcjho proroka kárawě tázal swatý Řehoř Nazi-anský: „Pokánj ty nepřijmáš? Pláče nepřipauštjš? Bodeyž by gsi žádného podobného neobdržel saude!“ (*Prat. XXXIX.*) A na sněmu Nicegském uslyšew cjsař Konstantin zásady Akesiowy, genž byl biskup Nowaciánský, řekl: „*Přistaw, Akesie, řebřjk a vstup po něm sám k nebi.*“ (*Soc. I, 20. Soc. I, 22.*)

² Swatý Augustin pěkně o tom rozprávj a pochybnému hřjšnjkmu myslj dodává takto: „*Illic fortasse dicis, sed ego jam baptizatus sum in Christo: a quo omnia mihi peccata praeterita dimissa sunt uilis factus sum nimis, iterans uias meas et canis*“ (*Prov. 26.*)

A tak neméně gako w prwnějšjch swátostech zářj se i zde láska a maudrost Kristowa. Neboť swátost swatého pokánj, tato, gak gi swatý Jaro-
lim (Epist. ad Pammach.) nazýwá „secunda post naufragium tabula”³, gest, gak giž podotknuto, skoro každému, déle w tomto pokaušlívém swětě dljcmu a tudjž těžkými hřjchy pokálenému newy-
hnutelně potřebnau.⁴ Proto weleb j sw. Leo we-
liký milosrdnost Božskau: „*Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per baptismi gratiam, sed etiam per poenitentiae medicinam spes vitae reparetur aeternae; ut, qui regenerationis dona violassent, proprio si iudicio condemnantes ad remissionem criminum pervenirent; sic divinae bonitatis praesidiis ordinatis, ut indulgentia Dei non nisi supplicationibus sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei, et hominum Jesus Christus hanc praepositis Ecclesiae dedit potestatem, ut et confitentibus actionem poenitentiae darent, et eisdem salubri satisfactione purgatos ad*

horribilis oculis Dei, conversus ad vomitum suum. Quo abibo (Ps. 138.) a Spiritu ejus, et a facie ejus, quo fugiam? Quo, frater? nisi, ad ejus misericordiam, poenitendo, cujus potestatem peccando contempseras? Nemo enim recte fugit ab illo, nisi ad illum; ab ejus servitate, ad ejus bonitatem.“ (Tom. X. Homil. 50. Opt. 14.)

³ Též tak gmenuge swátost tuto swatý sněm Tridentský: „*Si quis Sacramenta confundens ipsum Baptismum sacramentum Poenitentiae dixerit, quasi haec duo Sacramenta distincta non sint, atque ideo poenitentiam non recte secundam post naufragium tabulam adpellari, anathema sit.*“ Sess. 14. Can. 2.)

⁴ Škola prawj: „*Sacramentum Poenitentiae necessarium est necessitate medii, vel in re vel in voto omnibus, qui a suscepto Baptismatae lethali peccato se inquinaverunt.*“

communione sacramentorum per januam reconciliationis admitterent.“ A dále: „multum utile, et necessarium est, ut peccatorum reatus ultimum diem sacerdotali supplicatione solvatur.“⁵ Podobně se pronášj Lactantius: „Volens-vitae ac salutis nostrae pro aeterna sua pietate consulere Deus, poenitentiam nobis proposuit, ut si cor mundaverimus, id est, in peccata nostra confessi, Deo satis fecerimus, veniam consequamur, quae contumacibus et admissa sua celantibus denegatur ab eo, qui intima et arcana pectoris intuetur.“⁶)

Tak se zblaudilý hřšňjk wracj w domow Otce nebeského, a „kdo w prawdě swých poklesků želj,“ dosvědčuje swatá Brigita, „a opravdowý má úmysl, se polepsiti, w tohož rány wléwá Pán oleg swé milosti, gjmž se pozdrawugj všecky choré audy.“ Ano, tuto milost wpauštj On gako léčcej balsám w srdce naše. Prwé bylo nemocné, nynj se uzdravuge; prwé se klonilo k zlému, nynj w hřjchu poznává swého protiwnjka, swého úhlawnjho nepřjtele, swau zkázu. Prwé toho nahlednauti nepřipaustěla oslepugcj wášeň.

Hřšňjk se zpustil Boha, připrawiw se o pravý pokog, o všecku wnitřnj blahost; nepowázil, že nepokogné gest srdce lidské, dokawadž se neukotwj, dokawadž neodpočjwá w Onom, genž gedině upokogiti může wlnobitné bauřenj slabébo pozemčana: něčeho však se člowěk uchopiti musj.

⁵ *Edist. 83. ad Theodorum Forajuliensem.*

⁶ *Lib. IV. Instit. c. 17.*

By tedy všech nesnázej a muk, gež mu zlé swědomj působj, ušel, wrhá se w náruč klamného swěta, chytá se co zaufalec každé rozkoše, každé lesknaucj se bubliny — než k swému poznáwá žalu, w tom že spásy nalezti nelze; po giném se tedy ohljžj prostředku, a hleť, on mu kyne we swátosti Swatého pokánj. Marnostmi tohoto swěta zmjtaný nešťastnjk docházj tu prawého utišenj; musjť ale gednati gako člowěk, který u wlnobitj prkna se chytá, genžby ho na sucho wyneslo, musj otewřiti pěst a pustiti z nj mech. a chrastj, gehož byl w prwnj auzkosti popadl, a gistě že dogde, čeho hledá.

Takým během splňuje se ono swrchu pronešené, ono neywraucněgšj přánj, by odpauštěgjcj Spasitel až dosud uprostřed nás dlel. Gakož tento dobrý Pastýř za swého widitedlného přebýwánj na zemi po wšj kragině chodě hledal co bylo ztraceného, oblažowal co bylo neblahého: takť wysjlá až dosud týž i týž swé sluby, swé pastýře; a gaký gim w ohledu tomto dáwá rozkaz? Hledeyte co ztraceného, oblažugte wšecko neblahé, očišťugte co hřjšného, rozwazugte co swázáno. Amen prawjm wám: „Cožkoli swjžete na zemi, budeť swázáno i na nebi, a cožkoli rozwjžete na zemi, budeť rozwázáno i na nebi.“ (*Math. XVIII, 18.*) Wšewědaucj Pán wida, gak mnohý útok lidská zlomyšlnost i na toto tagemstwj činiti se opowážj, a proto hleděl způsobem přestkwělým prawdu tak upewniti, by gj žádný náběh neuškodil. Giž před swým

utrpenjím přisljbil, swátost tuto ustanowiti (*Matth. XVI. XVIII.*), kterau i po swém z mrtvých wstánj slawně gest založiti a swůg daný slib milostiwě gest vyplniti ráčil, gak nám gest na swě-
 deductwj cjrkew neomylná: „*Dominus Sacramentum Poenitentiae tunc praecipue instituit, cum a mortuis excitatus, insufflavit in discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata etc.*“⁷ Aginde wtémž sněmu: ---- pro
 iis, qui post Baptismum in peccata labuntur
Christus Jesus Sacramentum instituit Poeniten-
tiae.“⁸

⁷ Sess. 14. Cap. 1. „*Fidelibus sine ulla dubitatione credendum est, hoc Sacramentum a Christo Domino, qui bene omnia, et unius salutis nostrae causa fecit, ob ejus summam bonitatem et misericordiam institutum esse.*“ (*Catech. Rom. Pars. II. Cpt. V. Quaest. XXXIV.*)

⁸ Sess. VI. Cap. 14. *De Justificat.* Tuto swau wjru a přeswědčenost wygádrwala Cjrkew swatá po wšecká stoletj. Pozděgi o tom wjee. Bych zde toliko příklad uwedl — prawj sněm Chalouský (*Chalons Sacne*) w roce 650 držaný: „*De poenitentia vero peccatorum, quae est medela animae, utilem esse censemus: et ut poenitentibus a sacerdotibus data confessione indicatur poenitentia, universitas sacerdotum noscitur consentire.*“ (*Harduin. act. Conc. Tom. III.*) Wšeobecný pak sněm Florentinský wygádrúge se o tom způsobem následným: „*Quartum Sacramentum est Poenitentia, cujus quasi materiae sunt actus poenitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato comisso cum proposito, non peccandi de caetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, sua sacerdoti confiteatur integratiler. Tertia est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium sacerdotis; quae quidem praecipue fit per orationem, jejunium, et elemosynam. Forma hujus Sacramenti sunt verba absolutionis; quae sacerdos profert, cum dicit: Ego te absolvo et Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris. Effectus hujus Sacramenti est absolutio*

Nenj-li takto o naše upokojenj co neylaskawěgi postaráno? Gak pewný tu základ! Gaká tu samým Synem Božjm a Geho prostřednicj na zemi nám daná gistota, bychom nebyli wystaweni pobuřugjcjmu wětru všelikých lidských důmjnek a podpowědj! (Hypothesis.)

Že gíné cesty k smjřenj se s Bohem ani býti nemůž, uznává i každý předsudky nepogatý a w prawdě hluboko sáhajcj rozum. Gakožto representant budiž zde uweden muž gistě nestranný, swau učenostj newšednj a dle náboženského wyznánj protestant. Pronášjť pak se o tom Leibnic we swé theologické saustawě takto. „*Homo praeveniente Dei gratia, a mortifero peccati sopore, ad agnitionem suae miseriae attentionemque animi et firmum propositum 'scrutandae' ac sequendae veritatis salutaris excitatus, et nimis aut posthabitis aliis cogitationibus et affectibus, ac mundi, carnisque documentis (zásady, Maximen), totus in salutis curam incumbens, ex naturali lumine animadvertit quae sit lex voluntasque Dei, et memoria admonente, gemens tremensque agnoscit, quantum inde deviaverit, quam gravem poenam meruerit, quantumque offenderit Creatorem suum, cui cultum amoremque supremum debebat, ejus contemplationi insistens, in mediis conscientiae*

a peccatis.“ (Raynaldi anal. eccl. cum notis Mansi Tom. IX. ad ann. 1439. n. 15. W tomto roce byl nadzmjnený sněm držán.) Tu nalezáme vše stručně podotknuto, co o této swátosti wěděti a wěřiti třeba.

terroribus lumen haurit novae spei; agnoscit enim eundem justissimum judicem pro summa bonitate sua humanae infirmitatis misereri, nec dum benevolentiam erga peccatores deposuisse, qui dum tempus est, in misericordia ejus perfugium quaerunt; et cum evangelium omnibus serio ad Deum sese convertentibus Christum, salutis portum ostendat, ad quem per veram poenitentiam (quae ut sufficiat, non solo poenae metu aut praemiorum spe, sed sincero amore Dei, agi debet) accessus datur; sive illa in baptismo adultorum, his adsit, qui primum in ecclesiam Dei recipiuntur: sive, postea ab his, qui denuo in peccati gurgite perichitantur, tamquam secunda post naufragium tabula, arripiatur: ---.“⁹

A však mylné byloby smeyšlenj, gakoby swátost pokánj *toliko a gediné* pro padlé a opětného smjřenj s Bohem potřebugcj ustanowena byla; nikoli, všem wěřejm prokazuge se prospěšnau a potřebnau, an gim poskytuge neypřiměřenějšho poučenj, powzbuzenj, potěchy a upokogenj. I tomu kdož w těžké neklesl hřjchy, i gemu gest se wždy dále bráti na njzké a nezřjdka drsnaté stezce dokonalosti; den ke dni má se wjce blížiti k oné přewznešené widině, gakau nám všem wystawil Syn Božj, řka: „*Budte dokonalj, gako Otec wáš nebeský dokonalý gest.*“ (Matth. V, 48.) Dowede toho každý, sám sobě zanechán, swé mrawnj sjle gediné zůstawen? A byt i dosti sjly, dosti nahléd-

⁹ *Systema thelog. de Justif. p. 50. 52.* Wydánj Mohanské od r. 1820

nutj měl, nepůgde to mnohém lépe a snadněgi, zasedj-li se dwa o túž wěc? A hle! toť snaha, toť powinnost zpovědnjkowa. „*Also hier in dem wichtigsten Geschäfte,*“ prawj Dobmayer, „*ein authorisirter Freund, den Gott auch erleuchtet, wenn er seine Pflicht thut.*“¹⁰ Kterak powznášj každau, zwlášť pak úzkustliwějšj mysl pomyšlenj toto! Čjm wjce geště potřebuge ubohý hřjšnjk přjtele; který-by mu mezi čtyrmi oky ukázal pramen, podstatu, oškliwost a následky hřjchu; by tak sňal hustau raušku, kterau mámiwá filantie pokrýwá duchownj zrak: by ho mezi čtyrmi oky k srdečnému želenj zpáchaných poklésků pohnul, a w něm nezvyklatelné předsewzetj upewnil. „*Od nynjčka život ginj!*“ —

Giz tedy to, že se zde na wšecky potreby člowěka tak pečliwě ohled běře, gest newšednj lásky a maudrosti důkazem, a protiwnjci této swátosti se zagisté o přjliš mnoho připrawili, a srdečného politowánj gsau tudjž hodni. Dobře tedy prawj biskup Ziegler; „*Quod cum iudicium, causa cujusque speciatim excussa, et plene cognita, non generatim tantum, necessarium licentiae froenum sit, monitorum salubrium uberrimus fons, efficacissimum peccata dolentibus solatium, absolutione auctoritate Christi impertita, ii omnes maximo-*

¹⁰ *Systema Theologiae catholicae. Opus posthumum. Vol. II. Solisbaci 1819.* str. 359. a neb dle Sailera: „*Dieses Werk der Werke*“ (chef d'oeuvres). *Wiz „Handbuch der christlichen Moral. I Bnd.* str. 352, Wien 1818.

pere dolendi sunt, quibus tanta commoda diripuit illota manus,“ ¹¹ Wěru nešetrná to byla ruka, genž na prostředek tak přewýborný, samým Bohem slabému člowěku daný, drze sáhla. A kdyby tomu bylo tak, gak se rauhawě domeyšlj Kalwin ¹², twrdě, že k smazánj hřjchů postačuge wzpomenutj na křesť obdrženy: nebyli-by tak negen okna, nobrž i dwěře i wrata všem hřjchům, všem hanebnostem otewřeny? Našjm odpustkům býwalo nemilosrdně utrháno, že gsau to swolugicj k hřešenj lsti; co však na našj straně nikoli neplatj, tomu že na protiwné straně tak wydjme. ¹³

¹¹ *Instit. theol. dogm. Pars II. p. 396-17. Viennae 1821.*

¹² *Lib. IV. Instit. cap. 15.* Též tak Zwingel, a staupencowé Lutherowi, kterj tak dluho mudrowali, až gim i z této swátosti nezůstalo ničehož. Bludné učenj Kalwinowo zawrhla Cjrkew sw. *Conc. Trid. Ses. VII. can. 10.* Luther sám radj každému, gehož swědomj hřjchem obtíženo gest, následný prostředek: „*ich bin getäuft, bin ich aber getäuft, so ist mir zugesagt, ich sollte selig seyn, und das ewige Leben haben an Leib und Seele.*“ Tak rozsáhlých odpustků udjil we swém welikém katechismu papež Wittenberský.

¹³ *C. de Coetlogon* rozkládá swé lži takto: „W Řjmské Cjrkwi může odpustěnj kaupeno býti, netoliko giž zpáchaných hřjchů, nýbrž i budaucjch: (právě to vyplýwá z učenj Lutherowa a Kalwinowa. *Mendacem oportet esse memorem!*) tak že každý o prominutj trestu ugištěn býti může, gen když určenau cenu za hřjch, který by rád zpáchal, zaprawj. I gest to tak prawdiwé, že papeženstwj pramen gest všech oháwnostj, že si každý, kdož gen zaplatiti s to, negen odpustěnj swých nynějšjch hřjchů, nýbrž i dowolenj k budaucjm obdržeti může.“ Ne bez přjčiny opakuge se ctihodný pán; děget se bez pochyby pro wětšj gistotu, by byl čtenář přinucen, gednau aspoň powšimnauti si laskawého připomenutj. Ba, on gest wtipu tak ostrého, že i wj, mnoho-li se u nás za každý hřjch platj. Slyšme! „Za krwe smilstwj a t. d. třidcet šilinkůw; za kriwau přísahu šest a třidcet šilinkůw“ --- (*Abominations of the Church of Rome. p. 13.*)

Přístupme tedy k gednotliwým částkám této swátosti.

a) Swátostnj žiwel.

Co se swátostnj látky tkne, odchyluge se tato swátost od prwnějšjch. Dle swatého, w Trientu shromážděného sněmu gest gednánj hrěšnjkowo, „*quasi materia*“¹⁴; tedy gehu ljtost, zpowěd a dostiučiněnj gsau látka neboli (gako) žiwel.

Gak přemaudře! S hrěšnjkem se změna státi, on sám gednati a přičiniti se musj; a proto se ne-
užjwá, čehos od hrěšnjka rozdjlného, mimo něg gsaucjho (gako woda ke křtu, křížmo při biřmo-
wánj, chléb a wjno w Neywětšj swátosti): leč on sám, gehu wnitrnj, gehu dušewnj staw gest látkau.

¹⁴ *Sess. XIV. can. 4. de poenitentia: Si quis negaverit, ad integram, et perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in poenitente, quasi materiam sacramenti Poenitentiae, videlicet, Contritionem, Confessionem et Satisfactionem, quae tres poenitentiae partes dicuntur; aut dixerit, duas tantum esse poenitentiae partes, terrores scilicet incussos conscientiae agnito peccato, et fidem conceptam ex Evangelio, vel absolutione, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata, anathema sit.* — Škola dělj. Abych toho krátce připomenul, uwádjm slova Římského učitele dogmatiky: „— Penes omnes exploratum est, duplicem in hoc Sacramento dari materiam, scilicet proximam et remotam, illam aut necessariam aut liberam esse. Necessaria materia sunt omnia peccata lethalia post baptismum patrata; materia vero libera, peccata venialia aut etiam lethalia rite alias confessa.“ (*Praelectiones theolog. quas — habebat Joannes Perrone. Vol. VIII. p. 344—5. Viennae 1843.*) Bližšj pak látkau udává ginj wěroučitel takto: „*Tres actus poenitentis: Contritio, Confessio et Satisfactio sunt materia proxima Sacramenti Poenitentiae, ex quibus accedente forma absolutionis intrinsece hoc Sacramentum componitur.* (*Inst. theol. A. Fud. Holzäpfel. Pragae 1771. p. 65.*)

Tyto látečnj částky (ljtost, zpowěd, dostiucíněnj) plynau z hlubokosti lidské přirozenosti, nalezagj se wespolně w nad mjru úzkém spogenj a spolu se shodugj také se způsobem, kterým hřjch powstáwá a roste. Trogjm způsobem, hřešjwá člowěk: buď myšlenjm, buď řečj, buď i skutky; trogjm způsobem nechť tedy Boha usmjřiti hledj: srdečnau a wnitřnj ljtostj, ústnjm wyznánjm hřjchů swých a konánjm skutků k dostiucíněnj potřebných. ¹⁵⁾ A dále, prawé kagicnosti

Gako Otcowé Tridentštj též tak progádril se i sněm Florentinský, chwáliw a potwrdiw ustanowenj Eugena IV., kteréž tento papež Armenům udělil, a s njmž gsme se giž swrohu seznámili. Totěž nalezáme w pjsmech swatých učitelů. Swatý Cyprian zahrnuge w následněm napomenutj swátostnj látku bez mála celau: *Confiteantur singuli, quaeso, vos fratres dilectissimi! delictum suum, dum adhuc, qui deliquit, in saeculo est dum admitti confessio ejus potest, dum satisfactio et remissio facta per sacerdotem apud Dominum grata est.* (Liber de Lapsis.) Swatý pak Augustin, wyswětluge žalmy, dokládá: „*Qui sanat contritos corde, — sanat confitentes sanat scripsos punientes.*

- ¹⁵⁾ „*Ipsius (poenitentiae) autem partes integrantes sunt contritio in animo, confessio in verbo, satisfactio in facto. Ex quibus tunc poenitentia integratur, cum peccator omnem culpam perpetratam et facto deserit, et verbo accusat, et animo detestatur.*“ Slowa sw. Bonaventury. Geisshüttner wygádruge to následným nástinem: „*Die kirchliche Bussanstalt muss dem Bedürfnisse des Sünders gänzlich angemessen seyn. Diess Bedürfniss ist die Wiederherstellung in den Stand der Gnade oder die Wiederversöhnung (reconciliatio), deren sich der Büsser bewusst werden soll. Diese Bussanstalt muss sich also auf alles beziehen, was immer zur erwähnten Wiederversöhnung und zum Bewusstseyn derselben gehört; also 1. auf Tülgung der Sünde a. nach ihrer Strafwürdigkeit oder Schuld durch Sinnesänderung, Reue, Vorsatz, neuen Lebenswandel; b. nach ihrer moralischen Folge, oder nach der Strafe durch Genugthuung; 2. Auf Versicherung der getilgten Sünde, der Schuld und Strafe nach.*“ (Theolog. Moral. III. Thl. S. 45. 46.)

nelze ani jinak, než těchto tří stupňů progiti. Gakýmkoli během hrjšnj ze swého sna byl probuzen a na sebe pozorným učiněn, musj s wnitřnj oškliwostj hleděti na swá prowiněnj. Nemůž při tom chladným a lhostegným zůstati, ale co neywraucněgi žádati: by dřewnj staw newinnosti nebyl zrušen býwal. Co však giž změnití nemožné, nesmj alespoň opětowfino býti, a w srdci powstává předsewzetj, pro budaucnost opatrnějšjm býti a ze wšjsjly hrjchu se protiwti. Toť žiwel wnitřnj ljtosti, s njž se spolu i ta žádost spoguge, tjžjcj neprawosti brjmě se sebe shoditi, a zpáchané zlé, učiněné křiwdy dle možnosti naprawiti. Prawá ljtost se w srdci uzavřiti nedá, nobrž se na wenek děre: djlem tjm, že na se žaluge; djlem, že by ráda zrušený w swětě duchownjm pořádek opět uwedla. Tjm pak gako samo sebau býwá určeno dalšj gednánj hrjšnjkowo, který na sebe we zpowědi žaluge a za swé hrjchy zadost učiniti hledj. Než w tomto předůležitém počnánj nesměl hrjšnjk zanechán býti sobě samému, a w skutku widjme, kterak se ho maudrost a dobrota Božská ugjmá, gak mu skrze swátost pokánj ku pomoci spěchá!

Často se owšem stává, že mnohý hrjšnjk ani zdánj nemá o swém nebezpečném stawu, a na obnowenj sebe samého, na wymýtěnj swých neprawostj ani nepomyslel: toliko zewnitřně se mezikagjcj počjtá, gelikož w gich řadách ksaudu zpowědnjmu přikročil. Snad z obyčege; snad že ho k tomu gistý čas, staw, neb gakékoli okolnosti při-

měly. Geho mravnj staw o sobě gest owšem beze
 wšj ceny, ale teď se k geho až dosud chladnému,
 newšjmawému srdci dere slowo pronikawé, gakehož
 nikde geště při weřegněm wyučowánj neslyšel, teď
 poznáwá hřjśnost swau a stáwá se w prawdě ka-
 gjejm. Giný zase gest sice giž poněkud probuzen
 a wnitřnj nepokog ho dohánj, smjřiti se s Bohem a
 se swým swědomjm. Než to teprw slabý počá-
 tek. Kdo mu ukáže cestu, kterau by kráčel dále?
 Kdo mu dodá sily, by we swém předsewzetj se-
 trwal? Kdo ho powede na drsnaté dráze pra-
 wého pokánj? Hle, toto wšecko se nalezá w usta-
 nowené swátosti, která giž tjm, že gest spolu ta-
 kořka wychowacj ústaw, nás k zwelebowánj před-
 brého a neyweyš maudrého Ustanowitele nabjzj.
 Tuto důležitost a prospěśnost našeho swátostnjho
 pokánj uznáwali wšichni, když to s pozemčanem a
 s geho potřebami dobře mjnili a prawdu wyznati
 zhtěli. W gich gměnu nechať mluwj Göthe, kterýž
 přijliš přijzniwým nám negsa, tjm nestraněgšjm tudjž
 stáwá se mluwčjn: „*Durch Lehren und Strafen
 ist ihm (dem Menschen) aufgegangen, wie be-
 denklich es mit seinem Innern aussehe, und im-
 merfort wird noch von Lehren und Uebertretun-
 gen die Rede seyn. Hier ist ihm nun in der
 endlichen Verworrenheit, in der er sich bei dem
 Widerstreit natürlicher und religiöser Forde-
 rungen verwickeln muss, ein herrliches Auskunft-
 mittel gegeben, seine Thaten und Unthaten, seine
 Gebrechen und Zweifel einem würdigen, eigens*

*dazu bestellten Manne zu vertrauen, der ihn zu beruhigen, zu warnen, zu stärken, durch gleichfalls symbolische Strafen zu züchtigen, und ihn zuletzt durch völliges Abwaschen seiner Schuld beseligen, ihm rein und abgewaschen, die Tafel seiner Menschheit wieder zu übergeben weiss.“*¹⁶

Gak dobře to, že kagjcj se swau záležitostj sám na sebe odkázán nenj, nawrhuge týž a tamž geště takto: „*Das höhere Gefühl in uns, das sich oft selbst nicht einmal recht zu Hause findet, wird noch überdiess von so viel Aeusserem bedrängt, dass unser eigenes Vermögen wohl sich schwerlich Alles darreicht was zu Rath, Trost und Hülfe nöthig wäre. Dazu verordnet findet sich nun auch jenes Heilmittel (t. g. swátost pokánj) für das ganze Leben, und stets harrt ein einsichtiger frommer Mann um Irrende zurecht zu weisen und Gequälte zu erledigen.*“

Toho všeho ale geště lépe poznati a nahlédnauti můžeme uwedauce sobě na mysl každau gednotliwau částku k látce swátostnjho pokánj přináležejc.

¹⁶ *Göthes Autobiographie.* Göthe mluwj tu o swátostech Cjrkwe katolické.

(Pokračowánj.)

2. Saustawa Učenj Ježjše Krista u sw. Matauše a Lukáše obsaženého.

od

Dra. Jana Körnera,

profes. bibl. stud. n. Z., a Rektora biskupského semináře w Budřgowicjch.

(Dokončenj.)

§. 29. Pokračowánj o authentičnosti.

S těmito důwody historickými o gestosti Mataušowa Ewangelium od prwnjho stoletj křesťanského w rukau katoljků, nekatoljků a pohanů se nacházegjcjho, srownáwá se wnitřnj powaha knihy — neboť wšeco, cožkoliw se o zeměpisném a mjstem politickém, učeném a náboženském stawu w tomto Ewangelium zmiňuje s zprávami Josefa Flavia, Justina, Jaroljma a Eusebia: o týchž věcech se srownáwá — tjm gisto gest, že toto Ewangelium gest ploidem muže w prwnjm stoletj křesťanském w Judei žigjcjho.

Žiwé wypsánj učenj, skutků, charakteru Ježjšowa, gakěž se nikdež ginde nenacházj — žiwé obrazy spoluwěkých osob — Jana Křitele — Petra a giných patrným důkazem, že toto Ewangelium gest práce apoštola s Ježjšem dlaugo obcugjcjho; nápis a historie nám gmenuge Matauše apoštola.

§. 30. Neporušenost textu Mataušowa.

Tato otázka při tomto Ewangelium, dle zřegmých a newywratných swědectwj Papiá, Ireneá,

2*

Hypolita, Origena, Eusebia §. 1. w syrochaldeiském nářečj sepsaném důležitá gest. — Půwodnj text syrochaldeyský gsa genom křesťanům z židowstwa srozumitelný, u nich genom se chował a užjwal.

Mnozij z těchto židowských křesťanů, na obřizce a giných obřadech Mogžjšowých sobě oblibugjce, oddělili se po zkáze Jerusálema od katolické cirkwe gazyka řeckého užjwagjcj, a w této oddělenosti na wjce sekt rozpadli, a časem pominuli, a tjm posel s nimi také ten text syrochaldeyský.

Za našich časů nemáme nic giného, než řecký překlad téhož Ewangelium. Důležitá otázka, zdali onen překlad wěrný, zdali myšlénky a řeči Mataušowy wěrně od překladatele wygádřeny a zachowány gsau. —

Kdožkoliw powážj, že Cjrkew Antiochenská sjdlo a hlawa křesťanů hellenských w Asii sotwa o dwadcet let než Jerusalemská pozdnějšj — však počtem, wážnostj a důstognostj Jerusalemské, dokawad téhož města stálo, rowná, pozděgi wýtečnějšj byla, kdožkoliw powážj, že za wěku Pawlowa, wjra Kristowa po weškerém swětě hlásána byla a řecká mluwa nad giné po celém swětě pnowala: nahljžeti musj, že hned za prwnj léta, kdež Matauš swé Ewangelium cjrkwi odewzdal, překlad w gazyk hellenský potřebný byl.

Dle swědectwj Papia §. 1. překládal každý, gakž mohl, však brzy, potom geden překlad, kteréhož půwodce gest nepowědomý, hned ode všech

cjrkwj gednotliwých, a tedy od weškeré cjrkwě přigat byl, a protož Origenes osvědčuje, že z podánj austnjho cjrkwě, kteráž pod nebesy gest, čtyry genom Ewangelia přigata gsau, a mezi těmi gest Matauš w řeckém překladu; dle Eusebia byl týž překlad Mataušowa Ewangeliium mezi knihami wesměs a beze wšeho odporu od cjrkwj přigatými, *ὁμολογούμενοι*. S tjm srownáwagj se citáty řecké, authenticnost osvědčugcej, a spolu to potwrzugicj, že řecký překlad hned od prwnjho stoletj ode wšech hellenských křesťanů, gakékoliw šekty za wěrný a authentický považowán byl.

Pohlednemeli na powahu tohoto překladu, widj se wesměs swědomitý wýklad na každé půwodnj slowjčko se wztahugcjcj, a protož lehkó gest každému w hebreyském a syrochaldeyském nářečj zběhlému gednotliwá slova a prűpowědi ginými, hebreyskými nebo syrochaldeyskými wygádřiti.

Swědomitost překladu hellenského potwrzuge se i tjm, že, ač se ono přeloženj k prospěchu hellenů a křesťanů neywjce z pohanstwa dělo, a ony řeči Ježjšowy, kteréž se týkali neřestj pauze židowských, gakěž bylo křiwe wyládánj zákona mrawnjho, skrze Farisey a Zákonnjky. (M. 5, 17—48.) Gegich ošemetná sprawedlnost (M. 6, 1. a 23.) — a na giné křesťany z pohanstwa zrowna se obracet nemohli — předce tyto částky Ewangeliium wpuštěné nebyly; což patrným důkazem, že od překladače Mataušowa nic wpuštěno nebylo. —

Přistupuge i Marek a Lukáš w společných

částkách s Mataušem, co swědkowé wěrnosti onoho překladatele, proto že se oni s tjmto překladem w podstatě předmětu srownáwagj, w okoličnostech rozmaňugj.

§. 31. Wěrohodnost Mataušowa. α) Wědomost.

Předmět ewangelické historie gsau skutky, učenj, zázrakowé, smrt, z mrtwých wstánj Ježjšowo, k poznánj téhož dostatečný gest zdrawý rozum a smysly každého pozorliwého člowěka, wiz též samé o Lukášu w témž Časopisu roku 1839. str. 678.

Pohlednemeli na vlastnosti Mataušowy, shledáme gehu vědomost powýšenau. — Auřad celného to do sebe má, že bystré smysly a rozum pronikawý žádá; gestli že hrdým mudráčkům našeho věku srdečná prostota ostatnjch apoštolů gest nechutná, — magjť na Mataušu člena stawu bystrostj, smyslu a rozumu po wšecky časy nad giné vynikagjcjo.

Matauš následuge Ježjše, nic od swěta nezjskal, nýbrž raděgi mnoho we swětě opustil, tedy bylo potřebj bedliwého skaumánj, aby klamem nebyl omámen. Mimo ztrátu swého gměnj, přistaupil geště posměch a pronásledowánj od newěřjcjch, — wšecky tyto případy musely rozmnožit gehu skaumawost k dokonalému poznánj potřebnau.

Pozorugemeli způsob gehu wyprawcwánj, widjme při skutejch Ježjšowých pauhé případy, které střdmý a newášniwý pozorowatel něgakého

činu bez přepiatosti obraznosti swými smysly pegal, při učenj Ježjšowých widěti gest, že negenom smysl nýbrž i twárnost řeči Ježjšowy zachowána; kdožkoliw skaumāš, gaká schopnost Mataušowa k poznánj skutků Ježjšowých byla, čti řeči a skutky Ježjšowy od Matauše sepsané, a klaněti se budeš maudrosti gehu.

Ostatnj Ewangelisté a kterjžkoliw w nowém zákoně skutky Kristowy osvědčugj, sauhlasně s Mataušem gsau swědkowé wědomosti.

§. 32. Swědomítost a upřjmnost.

Upřjmnost, prawdiwost, swědomítost gsau wýtězné vlastnosti prwnjch křesťanů; tuto vlastnost newyhnutedlně témuž apoštolu Ježjšowu přičjtati musjme, a to tjm wjce, an pro Ježjše wšecko opustil, a strasti a nesnáze podnikl, ba smrt mučednickau podstaupil.

Skaumā-li kdo způsob gehu wyprawowánj, spatřj geg wšj strannosti prostého, o Ježjši wyprawuge slawné a potupné přjběhy, rauhawé wýklady gehu zázraků, námitky od Fariseů učiněné, auklady nepřátel, gehu auzkost před smrtj, konečně hanebné getj a ukřjžowánj, posměch nepřátel. Též o uředlnjejch, wyprawuge gegich wáhawost w porozuměnj smyslu podobenstwj Mat. 13, 10. a giných řeč 16, 8. nedůstatek důwěry při zázracjch 17, 16. autěk uředlnjků, 26, 56. a newěru některých, když wstal z mrtwých. (M. 28, 17.)

O Petru wyprawuge gehu chaulostiwost na

gezeru Galileyském 14, 31., zřegmé wyznánj důstognosti Ježjšowy, pochwalu a přednost gemu od Ježjše za to danau 16, 16., zázračné ulowenj ryby w hubě stater magjcj 17, 24., končeně zapřenj geho 26, 69. —

Kdo tak o též osobě přizniwě i nepřizniwě wyprawuge, tohoť prawdiwost, nestrannost a swědomitost osvědčena gest.

Protož se proukazowala wjra tomuto Ewangelium od všech wěřjcjch prwnjho stoletj až do našeho *přemudrowaného* wěku, kdež někteřj powažugje giskru swého rozumu za slunce weškeré maudrosti, wšecky zázraky za bágky obraznostj a přjdwkami, kteréž prý powěsti skrze tisjcerá ústa běžjcj se přichycugj wyljčené pokládagj; o čemž w následugjcjm

§. 34. Ewangelium sw. Matauše we všech částkách geho prawdiwá historie, od gakéhokoliw přjdwku bágečného prostá.

Prawdiwost a hodnowěrnost i w oněch částkách, kdež zázraky se wyprawugj, zastáwáme; neboť kdokoliw ewangelickau historií bez předsudků bedliwě skaumá, poznati musj, že zázrakowé obyčegná vlastnost této historie gsau, wyprawugj se hromadně a gednotliwě §. 21.; a kdož by ge w Ewangelické historií upjratí chtěl, byl by podoben člowěku, slunce na nebi upjragjcjmu.

K témuž slaužj, co při Lukáši 1839. str. 687. a 690. řečeno bylo.

K dowršenj důwodů, že Matauš genom tolik, co dokonale wěděl, beze všech přjdwků bágečné obraznosti w swém Ewangeliu sepsal, slaužj také: že zázraky wyprawuge bez všeho zweličowánj, bez pobjdnutj k obdiwu a nebo welebenj Ježjše.

W přjběžjch Ježjšowých gsau zde a onde mezery, ku př. mezi druhau a třetj kapitolau celé pacholetstwj Ježjšowo až do křtu Janowa pomlčeno, 11, 1. 2. 19. 20. 14, 34. w řečech Ježjšowých twárnost gehu mluwy zachowaná; kdyby byla bágečná obraznost něgakého aučinku na tom měla — byly by weškeré částky wespolek slité a vyplněné.

Wšak daleko buďte rauhawá slowa o bágečné obraznosti w Ewangelijch, — gešto apoštolé byli od Ježjše k tomu zwoleni, aby po tři léta gehu slowa slyšeli — po tři léta na gehu skutky patřili, po tři léta k tomu nabjzeni, aby dobře slyšeli a widěli, proto, že swětlo swěta budau, — ať nedjm nic o dařjch Ducha swatého, kteréž swými zázraky potwrdili; — zdaliž takowé třileté pěstowánj němohlo nábožné a rozumné muže k tomu schopné učiniti, aby přesné a prawdiwé swědectwj o skutejch w řečech Ježjšowých dátí mohli?

Auplná gistota o témž swědectwj prawdiwém gest w strastném žiwotu všech apoštolů — a w gich mučednické smrti, kterauž potwrdili prawdiwost swých řečj, a kde žádný z nynějšjch racionalist-ských antikristů gegich strastný žiwot a smrt následowati nebude aniž chce.

K wystraze všech, kterjž podlé Krista naši

bratřj, podlé náměstků Kristowých ale odlaučenci od nás gsau, k wýstraze gegich praweno buď, že u gegich německých spoluwyznawačů wážnosť biblij tak hluboko klesla, že ti, kteříž za neyoswjcenějšj tohoto wěku se pokládaj, w nj nic giného než bágky, obraznostj wyljčené, nacházegj. — Takť gde cesta po málu sice ale předce, gestli ten, genž na nj gest, se neobráťj, gistotně k záhübě. Luther a Kalwin zawrhli náměstka Kristowa, nástupnjka Petrowa — po třech stech letech zawrhli nástupnjci Lutherowi a Kalwinowi samého Pána Ježjše Krista, o nichž apoštol Juda prawj 4.: *Neboť wkradli se lidé bezbožnj, od dáwna giž k saudu zapsanj, kteříž milost Boha našeho obrarugj w chlipnost a samého panownjka a Pána našeho Ježjše Krista zapjragj.* — Wšak wjceť nebudau prospjwati, neboli nesmyslnost gegich zgewená bude wšechněm (2. Tim. 3, 9.), neboť kdež zbor apoštolský gest, kterýž chowá slowa a skutky Ježjšowy co drahou perlu, co základ dobrý k času budaucjmu, tamť genom smyslem zpozdilý o bágkách, kteréž mnohonásobnau powěstj prawdu zpotwořugj, bágeti může. U Ewangelistů nenj powěstí po tisjcerých ústech běžjcej, Matauš a Jan byli očitj swědkowé, psali co widěli a makali, Lukáš, učedlnj Pawlůw, poslauchač apoštola Jakoba, biskupa Jerusalémského, Marek, učedlnj Petrůw, protož zde negsau něgaké negisté powjdačky, bágky, nýbrž gistá swědectwj očitých swědků, Matauše a Jana, a apoštolských společnjků Marka a Lukáše. W pro-

rockém tedy duchu psal sw. Petr, učitel Markůw w druhém listu 1, 15., *Buduť pak hleděti, abyste i po mé smrti ustawičně něco měli k připamato-
wánj na tyto řeči, neboť nikoliw wymudrowaných
básnj následugjce ohlašowali gsme wám Pána
našeho Ježjše Krista zázračné přjštj, nybrž očitj
swědkowé gsauce geho welikosti. Přigalt' zagisté
od Boha Otce čest a sláwu, když se stal k němu
hlás takowj od welebné sláwy: Tentot' gest Syn
můg milý, w němž mi se zaljbiło, geho poslau-
cheyte. A ten hlas my gsme slyšeli pošlý s nebe,
když gsme byli s njm na hoře swaté. — Podobná
smyslnost gest w upjránj zázraků, kdež wálčenj
proti swědkům Ewangelickým podobá se štěkotu
psa na záři měsječnj žehragjcmu. Směšná konečně
gest ona ostrowtipnost, kteráž ony zázračné přj-
běhy genom za prawdiwé přigjmá, kteréž dle ma-
gnetismu za wykladné držj, zde ale platj, buď vše-
cko, nebo nic. My držjme všecko za prawé, ne-
boť všecko tělo gako tráwa, všecko slowo geho,
gako kwět tráwy; uschla tráwa a kwět gegj
spudl — slowo pak Páně zůstává na wěky,
totoť pak gest to slowo, kteréž zwěstowáno gest
wám. (I. Pet. 24, 25.)*

Skončenj úvodu do Ewangelium sw. Matauše
následuge saustawa učenj Ježjšowa dle Matauše
a Lukáše.

3. Rozmlauwánj o saukromné a auplné zpowědi.

Od

Fr. Walaucha,

kaplana w Hostjímě, Brněnské diécisy.

Princj rozmlauwánj.

Zaklepáno na dwěře. Wstupte! wolá farář hlasem přjgemným, odkládá péro, vážně powstává, an se zwolna dwěře otwjrágj; saused Důwěra s poklonau wstupage a duchownjmu otci ruku ljbá.

Farář. Pěkně wjtám, milý Důwěro! Cobyste rád? Snad něgakau poradu neb pomoc?

Důwěra. Ba arci o pomoc k welebnému pánu přicházjm, a sice o pomoc w důležitosti přewelké, neb mne cosi welmi pokaušj a mate.

F. Co se wám stalo! mluwte směle!

D. O, welebný pane! wčera, když gsem se bral z města, bylo mi gjti za několika mladjky, kterjž hrozně na našj swatau zpowěd řádili. Prawili, že ona nenj od Krista P. ustanowena, ale od papežů wymyšlena, že se křesťané z počátku nezpowjdali, gako nynj, z každého hřjchu, nobrž že gen každý weřegně řekl: gá gsem hřešil! a rozhřešenj dostal; a že saukromná a auplná zpowěd bez toho zase přestane.

F. To wás tedy pakaušj a mate! Nebudte malé wjry! neb zde lehko gest pomoci.

D. Gá ge owšem zakřikl; a poněwadž gsem gen posměchu došel a swatau zpowěd gak náležj hágiti newěděl, šel gsem swau cestau dále pln všeligačých myšlenj o té našj zpowědi, tak že mně ani w noci pokoge nedaly, a kteréby snad ustawičně mne mátlý, kdyby mě z nich waše welebnost newywedla.

F. S radostj, můg milý Důwěro! neb mi na tom záležj, bych takowé farnjky měl, genžby prawdu důkladně znali a mně králowstwj Božj rozširowati pomáhali. Dle možnosti se wynasnažjm dokázati a wás přeswědčiti, že naše (saukromná a auplná) zpowěd nenj nic nowého, od papežů wymyšleného, ale že od počátku cjrkwě a od samého Pána Ježjše Krista pocházj. — Tu farář Důwěru běře za ruku, a s njm do druhé swětnice k obrazu sw. Jana Nepomuckého se wede.

F. Obraz a žiwot tohoto Swatého nenj wám zagisté nic nepowědomého!

D. Gest to obraz sw. patrona našeho, genž od krále Wáclawa, proto že zpowěd králowny Johany wyzraditi nechtěl, mučen o do Wltawy shozen byl; což nemýljm-li se ku konci 14. stoletj stalo.

F. Dobře. Než milý Důwěro! měl byste co k zatagowánj, kdyby wám žádný pod záwazkem tagnosti nic neswěřil?

D. Owšem že bych neměl.

F. Taktěž, kdyby se králowna sw. Janu ne-

byla tagně neb saukromně zpowjdala, gaké taggemstwj bylby potřebował sw. Jan z gegj zpowědi činiti?

D. Žádné. Neb kdyby byla králowna weřeg-nau zpowěd skládala, bylby se gj mohl král buď sám, neb od giných dowědjti. — Wšak ale gak to bylo s saukromnau zpowědj před časy sw. Jana?

F. Dáwno před umučenjm tohoto Swatého všickni zpowědujci za přjčinau saukromné zpowědi co neypřjsněgi k swaté mlčenliwosti zawázáni byli. Neb l. P. 1215 za panowánj papeže Innocencia III. držán byl w Řjmě *obecný* cjrkewnj sněm, na kterémž toto *připomenuto* a po celé cjrkwí rozhláse-no bylo: Střež se, (zpowědnjk) aby ani slowem, ani žádným znamenjm, ani na žádný giný způsob hrjšnjka neprozradil — a ten, kterýby se opowázil něgaký hrjch, genž se mu w zpowědnici swěřil, zge-witi, má našjm nařizenjm z knězského auřadu slo-žen, a na pokánj pro wždycky w klášteře zawřen býti.

D. Tento přjkaz swaté mlčenliwosti opět za saukromnau zpowěd mi ručj, a gest mocným ble-skem, kterýmž bych byl mohl do temnostj oněch zaslepenců šlehnauti.

F. A co se auplnosti swaté zpowědi dotýká, odwoláwám se na sw. Bernarda, otce hned w 12. stoletj po celé cjrkwí na slowo wzatého, genž prawj: „*Co prospjwá geden djl hrjchů swých řjci, a gednoho djlů za seřau nechati, djlem očistěnu býti, a djlem w nečistotě zůstati? — Ukaž a obnaž všecko, co srdce twé mučj!*“ —

Sáhneme dále do cjrkeywjch starožitnostj! Slyšel-li gste kdy co o starowěrcjch?

D. Oni gsau též slowanského národu gako my, přebýwagj w Turcjh a w Rusku, gsauce skoro té samé wjry, co my, kromě že papeži poddanost swau wypowieděli.

F. Tito před 790 léty odpadlj starowěrci magj tak dobře saukromnau zpowěd gako my, a musj se swým kněžjm též ne genom z některých, ale ze všech hřjchů gmenowitě wyznáwati. Kdyby však saukromuá a auplná zpowěd pauze od papeže ustanowena byla, starowěrci by gj zagisté neměli.

D. A proč ne?

F. Neb kdyby byl pauze, gen některý papež před gegich odpadnutjm saukromnau a auplnau zpowěd začal, byli by gi u swém odpadnutj co něco pauze papežského zawrhli; a kdyby byl některý z papežů teprw po gegich odpadnutj takowau zpowěd nařjdl, tuby gi tjm méně byli přigmulí. Z čeho wyswjá....

D. Že hned tehdaž nebylo dosti, řjci: gá gsem hřešil.

F. S tjm wás dnes propauštjm, gsa ginák zamnoho zaměstnán. Ostatnj na neděli si odložme, kdež po požehnánj s ochotnostj wás očekáwati budu.

D. Gá za všeco uctiwě děkugi, a na bu-dancj neděli se těšjm. S Pánem Bohem.

F. Bůh wás opatrůg.

Druhé rozmawánj.

Po požehnánj. Farářůw pokog. Na stolku spisy a rozličné knihy, djlem otewřené, djlem stužkami proložené. — Důwěra s welkau knihau pod pážj, w howoru s Farářem wkrácj.

Farář. Hle, co všeco pro wás přichystáno mám, milý Důwěro! Posadte se, biblj swau zatjm odložte, abychom hnedky we gměnu Páně začali, kdež gsme wčera přestali.

Důwěra. Ráčil gste u starowěrců přestati.

F. Papež Řehoř, genž l. P. 590 panowal, u swém výkladu kagjcjch žalmů takto dj: „*Každý se má zpowjdati kdy a kde a gak zhřešil, zda-liž se to newědomky, z přenáhlenj aneb schwálně stalo.*

D. Kdoby z toho nepoznal, že zpowěd má au-plna býti?

F. A sw. Leo Weliký zase o saukromné zpowědi nám neyzřetelnějšj swědectwj dává, když prawj: *Dosti gest winau obtjžené swědomj samotnému knězi w tagné zpowědi zgewiti.*

D. Gak staré gest toto swědectwj?

F. Plných 14 stoletj. Nynj běre gednu z otewřených knih, podává gi Důwěrowi a prawj: A teď tuto čtěte, a sám se přesvědčte, co swatý Jan Zlatoustý o zpowědi pjše!

D. Račte dowolit! Čte: „*Nestyďme se ze swých hřjchů se wyznat —*“

F. A nynj mně geště tady ze swatého Augústina čtěte!

D. „Nestyď se před gediným (t. g. knězem) řjci, co se nestyděl před mnohými, aneb s mnohými páchati!“

F. Nenj-li prawda? tito swatj otcowé prawj, že se nemá hřjšnjk za zpowěd styděti. Nač by se však potřebowal hřjšnjk styděti, kdyby stačilo řjci: Pane, gá gsem hřešil?!

D. Owšem, neb celý swět bez toho wj, že všickni hřešjme. — A kdy žil sw. Jan Zlatouštý a sw. Augústin?

F. Sw. Zlatousta, arcibiskup Carohradský, žil se swatým Augustinem, biskupem Hypponským před 1440lety. — Od sw. pak Augústina geště toto důkladné swědectwj slyšte! W druhé knize o zaopatřowánj nemocných takto napomjná: „Pros, aby kněz tě nawštjwil, a sděl s njm celý staw swého swědomj. Nedey se powěrau oněch lhářů zawěsti, že zpowjdánj se z hřjchů samému Bohu bez powolánj kněze spasj. Nezapjráme, že by člowěk častěgi před Bohem hřjchy swé wyzuáwati měl, ale oswědčugeme, a to samé oswědčuge i čisté učenj, že prwe spasitelného úsudku kněze swého potřebj máš, aby u Boha twého prostřednjkem byl.

D. Wýborně. Račte dowoliti! Co pak zde w této knjžečce s tau zlatau ořjzkau stogj? Potewřená gest gako ústa, gako by také něco řjci chtěla.

F. Gest w nj swědectwj kněze Paulina, genž

o swatém Ambrózi, biskupu Milánském (I. P. 374) takto wyprawuge: „On s weselými wesel byl, s plačejmá plakal. Neb gak často se mu někdo z swých hříchů zpowjdał, plakal tak welmi, že i geg k pláči přiwedl. Myslil, že klesl s kleslým. O hřšjch ale, z nichž se mu někdo zpowjdał, s žádným nemluwil, než s samým Bohem, u kteréhož se za hřjchy modlil.

D. O, wěru gak starý, tak krásný to důkaz o mlčenlivosti zpovědnické, a tjm samým o saukromnosti swaté zpovědi!

F. Bych obšjrným nebyl, opominu sw. Basilia, sw. Hilaria a giné. Podotknaui však musjm něco z času swatého Cypriána, mučennjka a biskupa w Kartlágině (I. P. 244.) Času toho bylo weliké pronásledowánj křesťanů. Mnohý křesťan ze strachu ukrutných muk od prawé wjry odpadl, a pohanským modlám obětowal; giný zase wjru sic nezapřel, ale aby muk ušel, u pohanských wrchostj se wyplatil, zač psané wyswědčenj obdržel, že všeho pūhonu k soudům swoboden gest; a opět některý, ač ani se newyplatil, předs však to učiniti obmeyslel. Z ohledů těchto dj sw. Cyprián: *Oč sřlněšj a w bázní Božj zachowalešj gsau ti, genž ani modlám neobětowali, ani listu swobody sobě nekaupili, ale předs, že to učiniti obmeysleli, Božjm kněžjm kajcně a upřjmně z toho se zpowjdagj, swě swědomj zgewuagj a swým, ačkoliw malým a nemnohým ranám spasitelného těka hledagj.* — Skončjm se sw. Kljmentem, co

s mužem do věku samých apoštolů sáhajcjm, genž byl učedlnjkem swatého Petra a čtvrtým po něm papežem. Tento w gednom swém cirkewnjm psanj takto napomjná: Gestliže záwisť neb newěra, neb něgaké giné zlé do srdce někoho se wlaudilo, ať se nestyďj ze všeho toho knězi se zpowjdati!

D. Bohu djky, že gste pobauřenau mysl mau opět upokogiti ráčil. Ó kýžby i oni nerozumnj teyrarci z města příležitosti hledali, poznati lépe prawdu! neb obyčegně, čemu člowěk nerozumj, proti tomu řádj. — Ale odpusť gim Pán Bůh, newědj co činj! A nynj welebný otče, račte dowoliti, gá po swém starém zákoně sáhnu!

F. Genom geště maliuko trpěliwost měgte! an na vše předešlé následugjcj připogiti musjm. Tak gako všecka swědectwj o našj saukromné a auplné zpovědi negsau z gednosamého času, nobrž ze všech 19 stoletj: nápodobně oni hodnowěrnj swědkowé ne na gednom mjstě, ale ruzně po celém swětě žili. Čemu však po celém swětě rozšjřena cirkew wždy a wsudy učj, a co zachowáwá, a o čem žádný čas půwodu a ustanowenj udati se nemůže, to za učenj od apoštolů pocházegjcj držeti se musj,“ dj sw. Augustin.

D. O, zlatá slowa! zagisté hodná ustawičného pamatowáuj, kteráž, byste mně ge wypsali ráčil, použjeně prosjm. Gsauf, zdá se mi, pewným kličem, gjmž všickni wašj důkazowé dokromady

drž, že naše swatá zpowěd nic papežského a nic nowého není.

F. Co žádáte, rádo se stane. — Naše zpowěd dokona nic nowého není. Ale mjněnj bludařů, genž o zpowědi ničeho wěděti nechtj, to gest nowé. Ku př. kdy začal Luther učenj swé? W roce 1517. Co gest to 326 let proti 19 stoletjm? To gest nowotárstwj, něčemu učiti, čemu nikdy w cirkwi učeno nebylo, učiti, že dosti gest, řjci: gá gsem hřešil! „Nowé učenj, falešné učenj gest,“ gak zkušený Tertulián prawj.

D. Ba to Lutherowo učenj gest nowějšj než náš neynowějšj důkaz; neb sw. Jan z Nepomuku pro zatagenj zpowědi hned před 450ti léty, tedy o celých 100 let dřjwe smrt podstaupil, než Luther učiti počal. Důwěra wezme biblj, otewře 4. knihu Mogžjšowu w 5. částce a čte w 5. w. I mluwil Hospodin k Mogžjšowi, řka: „*Mluw k synům Israelským: Muž nebo žena, když by učinili ze všech hřjchů, kterjž se přiházejwaj lidem (když by se prowinili proti bližnjmu swému, okrádagjce, laupjce ho) a skrze nedbanlivost přestauptili by přikázanj Hospodinowo a prowinili by se, wyznajj hřjch swůg, a nawrátj hlawnj summu (to, čjmž winni gsau; w celě); a nad to pátj djl tomu, proti komu zhřešili. Pak-li by nebyl, kdo by měl wzjti, dagj to Hospodinu, a bude knězowp, mimo skapce, kterjž obětowan býwá za očistěnj, aby byla krotjcj obět (obět smjřenj.)*“

Dle toho svědectví hned Izraelští z hříchtů svých se uznávali?

F. Ano, milý Důvěro! a sice kněžím, jenž, jak se též v starém zákoně dočítáme, vedle mjury a uznávají hříchtů buď větší neb menší obět smířeni ustanovili. Gak by však byl mohl kněz obět spravedlivě uložiti, kdyby se mu nebyl hříšník s hříchem svým zřetelně wyznal? Bez upřímného wyznání hříchtů a spravedlivého rozsauzení kněze byl by moudrý hříšník, buď newědomky, aneb z lehkomyslnosti špatnějš obět přinesl, a Boha oklamal. Ty pak oběti, gak svědč hodnowěrný Filo, ne weregně, ale tagně v kněžské předsjni obětowány byly, aby welkost oběti welkost hříchtů prozrazena nebyla. — To však wyznávání se z hříchtů v starém zákoně nebylo žádnau swátostj, a gen pauhau přípravau našj swatě zpowědi nazwáno býti může.

D. O, kýchbych celému starému zákonu rozuměl, gak nynj rozumjm tomuto mjstu, gež gste mi wysvětliti ráčil! Než však zagisté o mnohé důležitějš gsau svědectwj nowého zákona, z nichž abyste aspoň některé na mysl mně uwedl, neyucti-wěgi prosjm.

F. Kniha skutků apoštolských svědč, že weš řjcj apoštolům se zpowjdali, kteříž moc, hříchy odpauštěti, od samého Krista obdrželi.

D. Ano, ano, neb Kristus prawil k nim: *Přijměte Ducha swatého, kterýmž odpustjte hříchy, odpauštějť se jim, a kterým ge zadržte, zadržáni gsau.*

F. Dobře. Těmito pak slovy Kristus apoštolům moc dwogj dal, a sice —

D. Hřjchy buď odpustiti aneb zadržeti.

F. Gak by ale byli mohli apoštolowé wěděti, komu hřjchy odpustiti, a komu zadržeti magj, kdyby se jim hřjšnjci nebyli auplně zpowjdali? Zpowěd hned u swém ustanowenj byla auplná; ale také aukrompná, an gen samotným apoštolům a žádnému ginému Kristus moc, hřjchy odpauštěti, nedal, a wěrjcy také pauze apoštolům a žádnému ginému z hřjchů se newyznáwali.

D. Wěru, to nenj woda na mleyn oněch, genž se opowázili řjci, že naše zpowěd od Krista ustanowena nenj!

F. Ani na mleyn těch, genž dj: „Nač bych se knězi ze wšeho zpowjdal? Dostí na tom, když mu gen něco řekau.“ O, gak se klamau takowj lidé! Aneb se snad zpoléhagj, že i bez auplné zpowědi odpuštěnj dosáhnau? Marné zpoléhánj! Neb kdo zůstává w hřjchu, w smrti zůstává.

D. Welebný pane! ti rauhači také prawili: že Kristus žádného nezpowjdal.

F. Kristus Pán žádného zpowjdati nepotřebowal; neb gest wšewědaucj, a gak wšecky hřjchy člowěka, tak též i to dobře wěděl, zdaliž hřjšnj odpuštěnj zasluhge, neb nic. A proto potřebowal pauze řjci: *odpauštěgj se tobě hřjchowé twogj!* — U apoštolů a následownjků gegich nemohlo to býti tak, an s mocj, hřjchy odpauštěti neb zadržowati, wšewědaucnosti od Krista neobdrželi.

D. Tu to máme! Ale proč gen., proč — to bych přede rád věděl — na tu našj swatou zpowěd si tak zageli?

F. Proč? — Člowěk mnohý gest velmi pyšný a ctizádostiwý, a od každého za hodného a počestného držán býti chce. Co však může této geho ryše * a ctizádosti odpornějšjho býti, než gti a powědjti na sebe vše swé, i ty neyhorsj a neytagnějšj hřichy, kterýchž by w něm kněz gaktě žiw byl, nezbledal? Zde, zde ta příčina wězj! — Ale toto, že naše saukromná a auplná zpowěd mnohým, ba přemnohým velmi obtjžná přicházj, právě zase novým důkazem gest, že ona vyššjho, než papežského ustanowenj býti musj. Neb kdyby zpowěd hned u swém počátku nebyla tak přjsná, kdyby teprw některý papež gi tak obtjžnau byl učinil, gake opřenj, ano celé powstánj, bylo by se tjm způsobilo w cirkwi! Bylo by se zagisté řeklo; Proč prwnj křesťané takowého břemena neměli, a proč teprw na nás se uwaluge? a cirkew byla by musila na žaloby knjžat, lidu, ano i samých kněžj od takové neslýchané přjsnosti odstoupiti, aneb gi aspoň umjrniti, gako se ku př. w ohledu kagjcch skutků, postů a zaswěcených swátků stal. O něčem však takowém nikde w děgepisu cirkewnjm se nedočjtáme.

D. Komu rozumnému mohlo by kdy geště napadnauti, chtjt wyvrátiti prawdu, anaž takowými důklady stwrzena gest! Pln gsa přesvědčenj o bož-

* Prwopočátek prwopočátečnjho hřichu.

ském ustanowenj swatě saukromné a auplně zpovědi, ode dneška celý swůg žiwot s neypilnějšj šetrnostj chci zpytowati, a potom s prawau pokorau, nedbage na žádnau obtjž, přigdu a wýznám se Wašnostem na mjstě Božjm.

F. Z tohoto vašeho dobrého předsewzetj pochwařen buď Pán Jezjs Kristus! Ostatně daufeyte w Boha, že, co by wám k vyplněnj vašeho předsewzetj obtjžné přigjtí mohlo, On láskau a milostj swau lehke učinj, genžto wolá: Člowěče, tys těžkými hřjchy swými nič giněho než hněw a trest můg sobě zaslaužil, ale gá ti wsecko odpustiti chci, když se srdcem kagcjm zase ke mně obrátjš a peychy swé w upřjmně zpovědi ponjžjš! *nežádám smrti hřjšnjka, ale aby se polepsil a žio byl.*

D. Srdečné djky, welebný pane, za to spasielné a w tak důležité věci auplně ponaučenj. Zaplat wám to Pán Bůh! Konečně prosjm geště, bych i budaucně w nápodobných důležitostech k wám autočiště bráti směl, a tak wždy co prawý Důwěra, ne genom gménem, nobrž i skutkem k wám se prokazowal.

F. K tomu wás Pán Bůh posilniti račiz! gemuž čest a sláwa na wěky wěkůw. Amen.

4. Apostolské cesty swatého Pawla s obzvláštnjm ohledem na jeho listy.

Josefa Roštlapila,

kaplana w Dobrušce, w Králohradecké diécíj.

S. Pawel putuje přes Troadu do Miletu. (L. P. 58.)

Když Pawel w zemi Řecké, a zvláště w Korinthu pobyl za tři měsíce, učinili gema židé zálohy, když se měl plawitř do Syrie: i umjnitř nawrátiti se skrze Macedonii. I šel s njm Sópater syn Pyrrha Bereenského, a z Thesalonicenských Aristarchus a Secundus a Gajus Derbeus, a Timotheus; z Asianských pak Tichikus a Trofimusi. Ti všickni šedše, dočkali nás (t. g. Pawla a Lukáše) w Troadě.

My pak plawili gsme se po dnech přesnie t. g. po welikonoci z Fylippis, a přišli gsme k nim do Troady w pěti dnech a tu gsme pobyli za sedm dnj. Tedy prwnj den po sobotě totiž w neděli, když gsme se byli sešli k lámánj chleba, Pawel hádal se s nimi, mage nazeytřj gji pryč, i prodlel řečj až do půlnoci. A bylo mnoho swětél tu na sjni, kdež gsme byli shromážděni. Geden pak mládenec, gmenem Eutichus, sedě na okně, gsa obijžen hlubokým snem, když tak dlouho Pawel kázal; snem gsa přemožen spadl s třetjho ponebj dolů, a wzał

gest mrtvý; k němuž sestaupiw dolů Pawel, zpo-
lehl na něg, a obgaw geg, řekl: Nermuttež se,
wšak duše geho w něm gest. A wstaupiw zase
na sjň, a lámaw chleb, a okusiw, a dosti kázaw
gim až do switánj, tak odešel pryč. I přiwedli toho
mládence žiwého, a byli nad tjm nemálo potěšeni.

My pak wstaupiwše na lodj, plawili gsme se
do Asson, pomořského města w kragině Troadské,
odtud magjce k sobě wzjti Pawla, neb tak byl na-
tjdl, mage sám giti po zemi. A když se s námi
sešel w Asson, pogawše geg, přišli gsme do Miti-
léna, hlawnjho města na ostrowě Lesbos, gehož
obywatelé uhlazenostj mrawů, wycwičenostj ducha,
a hudebnostj swau slynuli, ale pro swau rozpusti-
lost — lesboská láska — rozkřičeni byli. A od-
tud plawjce se, druhého dne přišli gsme proti Chiun.
Ostrow Chios, Skio, Skios, nyuj Saki, as 18½ □
m. obnásegjcy, oplýwá hedbáwjm, bawlau, terpentie-
nem, mramorem a výborným wjnem. Zdegšj bjla
pleť proslawena gest daleko široko pro swau krásu.
Tuto wýspu nazýwali východčané; zahradau Recka.
Zde se také mnoho starožitajn nacházj, ku př. škola
čili stolice Homerowa a t. d. — Třetjho dne při-
stawili gsme barku k ostrowu Samos, nyaj Susam-
Adassi, welmi úrodnému a wšak hornatému (8 □
m.) na kterémž se podle báge pohanská bohyně
Héra zrodila, a protož tato také welmi se ctíla.
Nazegtrj přišli gsme do Milétu, po Efesu a Smyrně
weyslawněgšjmu městu obchodnjmu w přednj Asii,
oplýwagjcmu bohatstwjm, mocj i nádherau. We

wálce peloponesské bylo 494 před K. rozkotáno, a však opět wystaweno. Zde se narodil Tháles, Anaximandr, Aeschines a Aspasia. Nebo Pawel byl umjnil pominauti Efes, aby se nemeškal w Asii. Nebo pospjchal, by možné gemu bylo aby byl o letnicjch w Jerusalemě.

Tedy z Milétu poslaw do Efesu, powolal k sobě starsjch cirkwe t. g. biskupů a kněžj. Kteržto když přisli k němu, a byli spolu, řekl jim: Wy wjte, od prwnjho dne, w kterýžto přišel gsem do Asie, kterak gsem po wšeckem ten čas s wami byl, slauže Pánu se wšj pokorau, a s mnohými slzami a pokušenjmi, kteráž mi se přiházela z úkladů židowských: kterak gsem ničehož neopominul z užitečných wěcj, abych wám toho neoznámil; a neb wás neučil wůbec zgewně, i po domjch, swědectwj wydáwage i židům i pohanům o pokánj k Bohu a o wjře w Pána našeho Jesu Krista. A ay, nynj gá swázan gsa duchem, gdu do Jerusalema, newěda, co mi w něm má přigjti, než že Duch swatý po wšech městech, kudyž gdu, osvědčuje mi, řka: že okowowé a sauženj očekáwagj mne w Jerusalemě. Ale však ni na to nedbám: aniž činjm žiwot swůg dražšj než sebe, gen abych běh swůg, a to přisluhowánj slowa Božjho wykonal, kteréž gsem přigal od Pána Ježjše, k osvědčenj Ewan-gelium milosti Božj. A ay, nynj gá wjm, že giž wjce neuzřjte twáři mé wy všickni, mezi kterýmiž gsem chodil káže o králowstwj Božjm. Protož osvědčugit wám dnešnj den, že gsem čist od krwe wšech.

Nebť gsem neopominat zwěstowati wám wšelike rady Božj.“

Budťež tedy sebe pilni, i wšeho stáda w němžto Duch swatý ustanowil wás biskupy, abyste pásli a spravowali cjrkew Božj, kteréž sobě dobyl swau vlastnj krvj. Gá wjm, že po mém odgiti, wegdaui mezi wás wlcí hltawj, kteréž nebudau udpauštetí stádu. A z wás samých powstanau mužj, genž budau mluwiti přewrácené věci, aby obrátili ucedl-ijky po sobě. — (O, gak prawdiwě předpowjda tuto Pawel, že powstanau w těchto kraginách bludaři! Poukazugeme toliko na Mikulášowce.) — Protož bděte, w paměti magjce, že gsem po tři léta nepřestáwal dnem i nocj, s pláčem napomjnati gednoho každého z wás.

A giž nynj poručjm wás Bohu, a slowu mi-losti gehu, kterýžto mocen gest wzdělati wás, a dáti wám dědictwj mezi wšemi poswěcenými. Střjbra, aneb zlata neb raucha nežádal gsem od žádného gakož sami wjte: že toho, čehož mi kdy potřebj bylo, i těm, kerž gsau se mnau, dodáwaly a wyděláwaly ruce tyto. Wše ukázal gsem wám, že tak pracugjce, musjme přigjmati mdlé, a pamatowati na slowo Pána Ježjše, nebť on řekl: „*Blahosluweněgi gest dáti, nežli bráti.*“

A to powěděw, klekná na kolena swá, modlil se s nimi se wšemi. I stal se pláč weliký ode wšech: a padagjce na hrdlo Pawlowo, ljbali geg, rmautjce se neywjce nad tjm slowem, kteréž řekl,

žaby gl'ž wjce neměli twáři geho widěti. I prowor-
dili geg až k lodj.

Pátá cesta sw. Pawla do Jerusaléma. (L. P. 58.)

A když se tak stalo, že gsme se plawili, od-
děliwše se od nich, přjmým bĕhem přišli gsme do
Koum, a druhý den do Rhodu, a odtud do Patary.

Ostrůwek Kos, Kaus, Ko, nynj Stanko neb
Lango ($4\frac{1}{2}$ □ m.) ležj w aegeyském moři na proti
městům Halikarnas a Gnidos; bylť vlastj Apolla
a Hippokrata, a proslawen krásným chrámem
Aeskulápowým, výborným wjnem, zwláště pak
gemným prohledným zbožjm hedhawným, gehož
zdegšj obywatelé zhotowowali.

Rhodos — gakoby Růžinka — weleúrodný,
pod gasným podnebjm mezi Kandij a Cyprem le-
žjcy ostrow ($21\frac{1}{4}$ □ m.) Zdegšj obywatelé dělali
práce umělecké wynikagcej krásau a welikostj ku
př. welikán Rhodský, genž za swětlárnu slaužil.
Swatojanštj rytjři, ztratiwše Palestinu, usadili se na
wýspě Rhodské, a [proto se také rytjři Rhodštj
zowau; odkudž ale 1530 od Solimana II. zapu-
zeni bywše na Melitu se přestĕhowali, a proto také
Melitštj slowau.

Bohaté město Patara stálo u moře w kragině
Lycia zwané; známo bylo pro Apollowo wěšěnj,
genž zde w zimě, w létě pak na ostrowě Delos
odpowjdalo. Nyněgšj dědinka Skamandros upomjná
na geho býwalau sláwa a welikost.

I nalezse tu lodj, kteráž měla plauti do Fenicie,

a wstąpiwše na ni plawili gsme se k Cypru. Kypros, Cyprus (340 □ m.) ostrow úrodný we středomoři, ležj mezi přednj Asij a Syrij. Mimo daleko široko známého wjna cyperského oplýwá hogně olegem, medem, hedwábjm a bawlnau. Zde prý bohyně Venus z mořského náběle powstala, a protož také zde ctěna byla.

A když se nám počal ukazowati Cyprus, nechwše ho na lewé straně, plawili gsme se do Syrie, a přiřlawili gsme se do Tyru: neboť tu měli wyložiti náklad z lodj. A nalezše tu učedlnjky, pobyli gsme tam za sedm dnj; kterjž prawili Pawlowi skrze Ducha aby newstupowal do Jerusaléma. A vyplniwše ty dni, wyšedše brali gsme se pryč, a sprowodili nás všickni s manželkami i se syny až wen za město; a poklekše na kolena na břehu, pomodlili gsme se wespolek rozžehnali, wstoupili gsme na lodj, a oni se wrátili domů. My pak přeplawiwše se od Tyru, sestaupili gsme do Ptolomaidy a pozdrawiwše tu bratřj, zůstali gsme u nich jeden den.

Tyrus byl u moře středozemjho na skalnatém năwrsj pěkně a pevně wystawen a záhy giž swau matku, Sydon, mocj a bohatstwjm přewýšil, mage vlastnj krále a zakládage všude obchodnjch lhot. Proroky předpowěděnau zkázu naň uwalil Nabuchodonosor a po té Alexandr W., po gehož smrti Tyrus přišel neýprw k panstwj Selewkowcům a po té Řjmanům. Gak gsme widěli, giž na úswitě rozmnožil se zde počet wěřjchjch křesťanů, magicjch

swého biskupa. Nynj se gmenuge Sur, podobage se spjše nĕgaké dědině, nežli městečku. Nynĕgšj obywatelé gsau na wětšjm djle rybáři, mezi nimiž se 1500 katolických Řeků s arcibiskapem a 300 nesgednocených Řeků nacházj. Chrám katolický gest weliký a gednoduše přiozdobený.

Ptolemais, město palestinské u středoziemnjho moře ležjcej. We starém zákoně gmenuge se Akroi. Za časů křjžáckých obdrželo gmeno Akra, a od rytjřů swatojanských „Swatý Jan z Akry“ St. Jean d' Acre. Mĕlo wýborný přjstaw, gehož wšak gakýsi Fakordin rumem starých a rozbořených stawenj zanesl a vyplnil. Za starých a za křjžáckých časů kwětlo bohatstwjm; pořád wjce klesalo, ač se od předešlého stoletj poněkud zdwihati počnā. Zde utrpĕl Bonaparte znamenitau porážku.

A druhý den wyšedše přišli gsme do domu Filipa Ewangelisty, kterýž byl gedn ze sedmi jáhnůw, zůstali gsme u něho. A ten mĕl čtyři dcery panny prorokynĕ. A když gsme tu pobyli za několik dnj, přišel prorok nĕgaký z Jůdstwa, gmenem Agabus. Ten když k nám přišel, wzal pás Pawlů, a swázaw sobĕ ruce i nohy, řekl: *Totoť prawj Duch swatý; Muže taho, gehož gest pás tento, tak swážj židĕ w Jerusalemě a wydagj w ruce pohanů. To když gsme uslyšeli, prosili gme i my, i ti kteříž byli w tom mjestĕ, aby nechodil do Jerusalema. Tedy odpovědĕl Pawel, a řekl: I co činjte pláčjce, trápjce srdca mĕ? Wšak gā, netaľiko swázán býti, ale i umřjti hotow gsem w Jerusalemě,*

pro gměno Pána Ježíše. A když jsme genu odraditi nemohli, spokogili jsme se, řkauce: *Staň se vůle Páně!* Po těch pak dnech připrawiwše se brali jsme se do Jerusalema. A šli s námi i z učedlnjků některj z Césarea, wedauce s sebau něgakeho Mnázona Cyperského starého učedlnjka. — snad gednoho ze sedmdesáti — u něhož bychom hospodu měli.

Zbauřenj lidu w Jerusalemě proti Pawlowi.

W těch dnech byl w Júdei vládařem Felix; brzy po nastaupenj úřadu swého zamilowal se do Drusilly, sestry mladšjho Heródesa Agrippy, a manželky Aziza, krále Emeského, kteráž wěrolomně muže opustiwše za Felixem šla. W tu dobu znepokogowali zemi židowskau laupežnjci, od Felixe šťastně pochyceni, a pak zákeřničtj a úkladnj wrahové, od dýky, gjžto wraždili, sicarii zwáni, a ginj ošemetnjci, kteříž lid za sebau na pauště wábili a šálili, namlauwagjce gim, že podiwné věci od nich uslyšj. Mnozj z těchto ošálenců byli za zbuğnjky od Řjmanů wyhlášeni a od Felixe k smrti odsauzeni. Neypowěstněgšj z ošemetnjků těch byl gakýsi Egyptčan, genž přišed do Palestiny, za proroka se wydával, okolo něhož napotom weliké množstwj lidu na pauštjch se shromáždiło. Táhna s njm k Jerusalemu, položil se tábořem na hoře Oliwetské, chtě město wydobyti a Řjmany zahuati. Leč Felix zároweň s lidem židowským mnohé z nich ubil, giné polapil a ostatek rozplašil, — co

W Cesarei pak mimo to stalo se rozdwogenj mezi Židy a Syrskými, proto že každá strana výhradné právo ku zprawovánj městských záležitostí si osobowala. Z rozdwogenj vzniknul krvavý bog. I přigda k tomu Felix, poraučj oběma stranám, aby složiwše zbraň, domů odešli. Když pak neuposlechli, pokynul římskému wogsku — a tu mnozj z nich zabiti, mnozj pak olaupeni byli. Po té obžalowaly obě strany Felixu u římského cjsaře Nerona. — W takémto stawu nacházela se Judea do nžto Pawel po 4 létech opět přicházj.

A když gsme přišli do Jerusalema, rádi nás přigali bratrj. Druhého pak dne wšel Pawel s námi k Jakobowi, a tu se byli všickni staršj sešli, gichžto pozdrawiw, wyprawowal jim wšeco, což Bůh skrze službu geho činil mezi národy. A oni slyšewše to, welebili Boha, a řekli gemu: *Widjš bratře, kolik gěst tisjců mezi Židy, těch, kterjšž uwěřili: a ti všickni gsau milownjci zákona. Ale o tobě slyšeli, že by ty učil odstaupenj od Mogžjše wšecky ty Židy, kterjšž gsau mezi národy: prawě, že nemagj obřezowati synů swých, ani podle obyčege choditi. Což tedy gěst? Musjšť se zagisté sgjti množstwj: neboť uslyšj o tobě, že gsi přišel. Učiniž tedy toto, což powjme. Máme tu čtyři muže, kterjšž magj slib Nazaregstwj na sobě.*

Slib ten byl dwogj, dožiwotnj aneb dočasný. Zasljbenec zdržowal se od wjna, hroznů a co z nich připraweno bylo; nesměl si wlasj strjhati a k mrtwole se bljšiti. Po progitj slibu dočasného,

gehožto čas si zasljbeneo sám určiti mohl, šel do chrámu, kdež se mu wlasý ostrjhały a obětował Bohu obět zápalnj a za břjch, a na peděkowánj pak suchau i mokrau. Kdož náklad na takéto oběti wedl, za welikau zásluhu se mu to pokládalo.

Přigmi tedy ty čtyři muže, a poswět se s nimi a učin náklad za ně, aby oholili hlawy swé; a takť zwědj všickni, že to křiwe gest, což slyšeli o tobě, ale že i sám ty chodjš ostrjhage zákona. Ze strany pak těch, kterjž z národů uwěřili, my gsme psali, usaŋdiwše, aby tohoto ničeho nešetřili, toliko aby se warowali modlám obětowaného, a krwe, a udáweného, a smilstwa. Tedy Pawel, pogaw muže, na druhý den očistěn gsa s nimi wšel do chrámu, oznámiw knězi o vyplněnj dnj toho očisťowánj, až i obětována gest obět za gedneho každého z nich.

A když se dokonáwalo sedm dnj, židé ti, kterjž byli z Asie, uzřewše geg w chrámě, zbauřili wšecken lid, a wztáhli naň ruce, křičjce: *Mužj Israelštj! pomozte! toť gest ten člověk, kterýž proti lidu i zákonu, i mjatu tomuto wšecky wěudy učj, a nadto i pahany uweďl do chrámu, a poskwrnil swatého mjsta tohoto.* Nebo byli widěli prwe Trofima Efezského s njm w městě, kteréhož domnjwali se, žeby Pawel do chrámu uweďl. A tak se zbauřilo wšecko město, a zběhli se lidé. A uchopiwše Pawla, táhli geg wen z chrámu; a hned zawjřny gsau dwěře. A když geg ohtěli zamordowati, powědjno tisjenjku wogaka: že se baujij wšer

chen Jerusalém. Neb za čas wýročnjch slawností přicházela římská posádka as z 500 mužů sestawagjcj do Jerusaléma, kdež na blízko chrámu w twrzi Antonii stráž nad lidem z weškeré Palestiny sem putugjcjm držela, bránjc takto všemu nepořádku a možnému rozbroji. I pógal hned tisjcnjk s sebau žoldnéře a setnjky, a sběhl k nim. A oni uzřewše tisjcnjka a žoldnéře, přestali biť Pawla. Tedy přistaupiw tisjcnjk uchopiw geg, a rozkázal geg swázati dvěma řetezy, a ptal se, kdo gest, a co učinil. W zástupu pak gedni tak, ginj jinak křičeli. A nemoha nic gistého zwěděti pro hluk, rozkázal geg wěsti do leženj. A když přišel k stupňům, ku twrzi Antonia wedaucjm, w njž posádka ležela, přihodilo se, že nesen byl Pawel od žoldnéřů pro násilé lidu. Nebo šlo za njm množstwj lidu křičjce: Zahlad' geg! A když měl giž uweden býti do leženj Pawel řekl tisjcnjku: *Mohu-li co promluwiti k tobě?* Kterýž řekl: Umjš řecky? Negsiliž ty ten Egyptský — o němž gsme se giž zmjnih — kterýž si před těmito dny byl bauřku učinil, a wywedls na paušt čtyři tisjce mužů morděřů? genž tak hbitě mordowaly, dýkami tagně ozbrogeni bywše, že to ani za bjlého dne žádný zpozorowati nemohl; při tom tak se twářjce, že ani to neymenšj domněnj na ně padnauti nemohlo, gelikož nad zabítým zároweň ginýmí nařjkati a hořekowati počali. I řekl k němu Pawel: *Gát' gsem člowěk žid z Tarsu cylického, ne neznámého města obywatel. I prosjm tebe, dopust' mi promluwiti k lidu.*

A když mu on dopustil, Pawel stoge na stúpnjch, pokynul rukau na lid, a když se weliké mlčenj stalo, mluwil gazykem židowským řka:

Mužj, bratrj a otcowé! poslechněte této mé omluwy, kterauž wám nynj předložjm. Uslyšewše pak žeby k nim mluwil židowským gazykem, tjm raděgi mlčeli. I řekl: Gát gsem muž žid, narozenj w Tarsu městě cylickém, ale wychowan gsem w tomto městě, u noh Gamalielowjch, vyučen gsa podle prawdy otcowského zákona, horlivj milownjk zákona, gakož i wy všickni podnes gste: kterýž gsem se této cestě t. g. náboženstwj křestánskému protiwl až k smrti, swazuge a dáwage do žaláře i muže i ženy, gakož i knjže kněžské swědectwj mi wydává i všickni staršj wěkem, od nichž i listy wzaw, gel gsem do Damašku k bratrjm, abych i odtud přiwedl swázané do Jerusalema, aby byli trestáni. I stalo se, když gsem se bral cestau, a přibližowal k Damašku o poledni, že pogednau rychle s nebe obkljčilo mne swětlo weliké: a padna na zem, slyšel gsem hlas; an mi dj: Šawle! Šawle! proč mi se protiwjš! A gá odpověděl: Kdo gsi Pane? I řekl ke mně: Gát gsem Ježjš Nazaretskj, kterémuž ty se protiwjš. A ti, kterjž se mnau byli, swětlo zagisté widěli, ale hlasu neslyšeli toho, kterýž se mnau mluwil. I řekl gsem: Pane! což učinjm? A Pán řekl ke mně: Wstaň a gdiž do Damašku, a tuť tobě bude powědjno všecko, což máš činiti. A když gsem newiděl pro gasnost

swětla toho, za ruce gsa weden od towaryšů mých, přišel gsem do Damašku. Ananiáš pak něgaký, muž podle zákona, swědectwý mage ode všech w Damašku přebýwagjcjch židů, přigda ke mně, a stoye přede mnau řekl mi: Šawle, bratře, prohledni! A gá hned w tu hodinu pohledl gsem na něj. A on řekl mi: Bůh otců našjch předzřjdl tebe, aby poznal wůli geho, a widěl sprawedliwého — Krista — a slyšel hlas z úst geho: nebo swědkem gemu budeš u všech lidj, těch wěcj, kteréž gsi widěl a slyšel. A protož nynj, co prodlewáš? Wstaň a pokrťi se, a obmcy hrjchy swé, wzywage gméno geho. Stalo se pak, když gsem se po několika letech nawrátil do Jerusaléma, a modlil se w chrámě, že gsem byl u wytrzenj mysli, a widěl gsem geg, an dj ke mně: Pospěš, a wygdi rychle z Jerusalema, neboť nepřigmau swědectwý twého o mně. A gá řekl gsem: Pane! oniť wědj, že gá zawjral gsem w žaláři, a bil gsem w školách ty, kteřjž uwěřili w tebe, a když wyléwali krew Štěpána, swědka twého, gá také gsem tu stál, a přiwolil gsem k usmrcenj geho, a ostrjhal gsem raucha těch, kteřjž geg mordowali. I řekl ke mně Pán: Gdi! neboť gá k národům daleko poštu tebe.“

I poslauchali ho až do toho slowa, a tu hned pozdwišli hlasu swého, řkauce: Zahlad ze země takowého: neboť neslušj gemu žiwu býti. A když oni křičeli, a metali raucha swá, a prachem házeli w powětřj: rozkázal geg tisjcnjk uwesti do leženj

lépe do twrze — a kázal geg biči mrskati, a mučiti, aby zwěděl, pro kteraú přjčinu na něg tak kričj; neboť bez pochyby židowsky neuměge, nerozuměl řeči Pawlowě. A když geg swázali řemenjm, řekl Pawel setnjkowi, kterýž při něm stál: *Slušj-liž wám člowěka Řjmana a neodsauzeněho mrskati?* To uslyšew setnjk, přistaupil k tisjcnjku, a powěděl gemu, řka: I co chceš činiti? neb tento člowěk gest měštěnjn Řjmský. I přistaupiw tisjcnjk, řekl gemu: Powěz mi, gsi-li ty Řjman? A on řekl. Ano. I odpověděl tisjcnjk: Gá gsem za welikau summu toho měšťanstwj dosáhl. A Pawel řekl: *Gá gsem se pak i narodil Řjman.* Tedy i hned odstaupili od něho ti, kterjž geg měli mučiti. Ano i tisjcnjk bál se, když zwěděl, že gest Řjmský měštěnjn, a že geg byl swázal. — Druhého pak dne chtěge zwěděti pilněgi, pro kterauby přjčinu naň žalowali židé, rozwázal geg, t. g. propustil geg z wogenského wězenj, a rozkázal, aby se sešli neywyššj kněžj, i wšecká radda gegich, a wywed Pawla, postavil ho mezi nimi.

**Sw. Pawel před neywyššj radau židowskau.
Zaslánj geho do Cesaree.**

Tedy Pawel pohleděw pilně na to shromážděnj řekl: *Mužj, bratrj! gá se wšjm dobrým zwědomjm obcowat gsem před Bohem až do dnešnjho dne.* Tedy knjže kněžské Ananiáš, kázal těm, kterjž u něho stáli, aby geg bili w ústa — což bylo proti zákonu, ač po zákonu sauditi chtěl.

Tedy Pawel řekl genu: *Budeš tebe bít Bůh, stěno zbjlená! (duše pokrytá.) A ty seděš sáudjš mne podle zákona, a proti zákonu weljš mne bít? A někteřj, genž tu stáli, řekli: Neyvyššjmu knězi Božjmu zlořečjš? I řekl Pawel: Newědělt gsem bratrj, byt knjžetem kněžským byl. Psánoť gest zagisté: knjžeti lidu swého nebudeš zlořečiti. — Gelikož za tehdegšjch časů důstogenstwj nevyššjho kněze neustále s gedné osoby na ginau přecházelo a Pawel giž 4 léta, a tehďáz gen několik dnj, w Jerusalemě nebyl: snadno se mohlo státi, že neznal Ananiáše, nevyššjho kněze, a to tjm méně an kněžským rauchem přioděn nebyl.*

A wěda Pawel, žeby tu byla gedna strana Saduceů, a druhá Fariseů, zwolal w radě. *Mužj, bratrj! gá gsem Fariseus, syn Fariseů, pro naděgi a z mrtwých wstánj gá sauzen gsem. — Zde se wěru obdiwowati musjme sw. Pawlu, gakau ducha přítomnostj a předce pauhau prawdau si naklōuge stranu Farisegskau wyznánjm o z mrtwých wstánj, pro kteréž má sauzen býti od Saduceů, w naděgi tu blahau newěřjcjch. Neb proto geg pochytili a k sandu pohnali, gakoby Trofima Efezského, swého učedlnjka, do chrámu byl uwedl, což bez pochyby se wyswěttilo, že tomu tak nebylo.*

A když to powěděl, stal se rozbrog mezi Farisey a Saducey, i rozdělilo se množstwj. Nebo Saduceowé prawj, že nenj wzkřšsenj, ani angela, ani ducha, ale Fariseowé obě to wyznáwagj. I stal se křik weliký. A powstawše někteřj uči-

telé z Fariseů, zastáwali ho řkauce: Nic gsme zlého nenalezli na tomto člowěku: a co kdyby byl mluwil gemu duch něgaky, neb anděl? A když se weliký rozbrog stal, boge se tisjcnjk, ady Pawel nebyl od nich roztrhán, rozkázal žoldněřům z twrže Antonie gji dolů, a uchopiti geg z prostředku gegich, a wěsti do leženj.

W druhau pak noc stoge u něho Pán, řekl: *Budiž stálý, Pawle! Nebo gako gsi swědčil o mně w Jerusalemě, tak musjš swědčiti i w Řjmě.*

A když byl den, sešedše se někteřj ze židů, zařekli se řkauce: že nebudau gjsti, ani pjti, až zabigj Pawla. A bylo gich wjce, než čtyřidceti mužů, kteřjž se byli tak spikli: kteřjžto přistau-piwše ku knjžatům kněžským a starsjm, řekli: Prokletjm, prokleli gsme se, že neokusjme ničehož, dokudž nezabigeme Pawla. Protož wy nynj deyte wěděti tisjcnjku s radau, aby geg zgitra k wám přiwedl, gakoby gste něco gisjšjho chtěli zwěděti o něm. My pak prwé, nežliť se k wám přibljžj, hotowi gsme geg zabiti. O kterýchžto úkladech uslyšew syn sestry Pawlowy, šel a wešel do leženj, a powěděl Pawlowi. Tedy zawolaw Pawel k sobě gednoho ze setnjků, řekl: *Dowed mládence tohoto k tisjcnjku, neboť má gemu něco powědjti.* A on pogaw geg, wedl k tisjcnjku, a řekl gemu: wězeň Pawel prosil mne, abych tohoto mládence přiwedl k tobě, žeby měl něco mluwiti s tebau. I wzaw geg tisjcnjk za ruku geho, odstapil s njm w saukromj, a otázal se ho: Co gest

to, gešto mi máš oznámiti? Tedy on řekl: Ney-
 vyššj rada židovská uložila prositi tebe, abys k nj
 zgitra do rady uwedl Pawla, gakoby něco gist-
 šjho chtěla se wyptati o něm; ale ty newěř gj
 aniž pak powoług; neboť úklady činj gemu wjc
 než čtyřidceti mužů z nj, kterjž se s klatbau za-
 přísáhli, že nebudau ani gjsti, ani pjti, až geg za-
 bigj, a gižť gsau hotowi, čekagjce na přjpowěd
 twau. Tedy tisjcnjk propustil toho mládence, při-
 kázaw, aby žádnému neprawil, žeby mu to ozná-
 mil. A zawolaw dwau setnjků řekl gim: Při-
 prawte žoldněřů dvě stě, aby šli až do Cesaree,
 a gezdců sedmdesáte, a kopidnjků dvě stě, od
 třetj (t. g. dewáté) hodiny na noc: i howada při-
 prawte, aby wsadjce na ně Pawla, we zdrawj geg
 dowedli k Felixowi wládaři; — nebo bál se, aby
 ho snad newydřeli židé, a nezabili, a on potom
 pohaněnj netrpěl, gakoby penjze od nich wzal —
 napsaw gemu také i list w tento rozum:

**Klaudius Ldjas wýbornému wladaři Felixowi wka-
 zuge pozdrawenj!**

Muže tohoto, kteréhož gawše židé, počali mor-
 dowati, gá přišed na to s wogskem, wydřel gsem,
 zwěděw že gest Řjman. A chtěge zwěděti, z če-
 hož by geg winili, uwedl gsem ho do rady ge-
 gich. I shledal gsem, že na něg žalugj o něgaké
 otázky zákona gegich, a že nemá žádné winy
 hodné smrti neb wězenj. A když mi powědjno o
 úkladech, kteréž gemu byli učinili židé, poslal gsem

geg k tobě, prikázaw také i žalobnjům; aby, což magj proti němu, powěděli před tebau. Měg se dobře.

Tedy žoldnéři, gakž jim poručeno bylo, pogawše Pawla, wedli geg w noci do Antipatridy, od Heródesa Welik. wystawené. Toto město, před tjm Kafarsaba gmenowané, poskytovalo swými hági a studánkami ljezný přitulen, neboť po gedné straně tekl potok, a po druhé rozprostíral se le-sjk s vysokým stromowjm. Ač bylo sjdem biskupským, bylo předce giž za časů Jeronimowých na polo zbořeno; nynj gest dědinau zříceninami naplněnou. A druhého dne nechawše gjzdných, aby s njm geli, wrátili se do leženj. Kterjž přigewše do Cesaree, a dawše list włádaři, postavili před njm i Pawla. A přečta list włádař, a otázaw se ho, z kteréby kraginy řjše řjmské byl, a zwěděw, že z Cylicie, řekl: Budu tě slyseti, když twogi žalobnjci také přigdau. I rozkázal ho ostrjhati w radnjm domě Heródesowu, w té totiž palatě, gižto král Heródes W. wystawěl, a w njž řjmštj włádařowé w Cesarei sjdljcy přebýwali.

Sw. Pawel se hágj před Felixem proti žalobám židů, a zůstawá po 2 léta we wězenj. (L. P. 58—60.)

Po pěti pak dnech sestaupilo knjže kněžské Ananiáš s některými staršjmi, a s něgakým Ter-tullem řečnjkem a zástupcem weřegných záležito-stj, do Cesaree, kterjžto přišli k włádaři proti Pawlowi. A když powolán byl Pawel, počal naň

žalovati Tertullus řka: Poněwadž we mnohém pokogi žiwi gsme skrze tebe, a mnohé věci se napravugj twau opatrnostj: to my wždycky a wšudy přigjmáme se wšjm děkowánjm wyběrný Felixe! Ale abych tě déle nezaměstknával, prosjm, wyslyšiz nás krátce podle obyčaje přjwětiwosti swé. Nalezli gsme zagisté člowěka tohoto gedowatého, a wzbuzugjejho různice mezi všemi židy po všem swětě, a půwod a zbauřenj sekty Nazaretských, kterýž také i chrám poskwrniti usilowal, kteréhožto i gawše wedlé zákona našeho chtěli gsme saudit. Ale přišed k tomu tisjcnjk Lizias s mocj welikau, wytrhl ho z rukau našjch, rozkázaw, aby žalobnjci geho šli k tobě: od něhožto ty sám budeš moci saudě zwěděti o všem o tom, z čehož my geg winjme. — Přidali pak židé řkauce, že to tak gest.

Tedy Pawel odpověděl, když naň kynul wládař, aby mluwil: „*Od mnohých let wěda tebe býti saudcem národu tohoto, s dobrau myslj zu sebe dosti učinjm. Nebo můžeš snadně zwěděti, že není tomu dnj wjce než dwanácte, genž gsem přišel do Jerusalema, abych se modlil: a aniž gsau mnealezli w chrámě s někým se hádagjcgjho, aneb činjcjho roty w zástupu, ani we školách, ani we městě: aniž toho prokázati mohau před tebau, což na mne nynj žalugj. Ale totoť gá před tebau wyznáwám, že podle té cesty, kterauž oni nazýwagj kacjřstwj, tak slaužjm Otci a Bohu swému, wěře všemu, což*

psáno gest w Zákoně a Prorocjch, mage naděgi w Boha, že bude wzkrjšenj z mrtwých sprawedliwých i nesprawedliwých, kteréhož i oni očekawagj. A protož, i toho hledjm, abych měl dobré swědomj bez urazu před Bohem i před lidmi wždycky. — Po mnohých pak letech přišel gsem, abych almužny činil národu swému, a oběti i sliby. Při čemž mne našli w chrámě očistěného, ne se zástupem, ani s bauřkau, někteřj židé s Azie. Ti by měli tuto také před tebau státi a žalowati, měli-li by co proti mně: anebo nechať tito sami powědj, našli-li gsau na mně gakau neprawost, když gsem stál w radě, leč ten gedem toliko hlas, že gsem zawolal, stoge mezi nimi: Pro wzkrjšenj z mrtwých gá sauzen gsem od wás. Tedy Felix odložil gim, gisté wěda o té cestě, řka: Až tisjcnjk Lizias sestaupj, budu wás slyšeti. I přikázal setnjkowi, aby Pawla ostrjhal, a aby měl pokog a lepšj pohodlj, a nebránil žádnému z přátel geho, posluhowati gemu.

Po několika pak dnech, přišed Felix s Drusillau manželkau swau, kteráž byla židowka, powolal Pawla, a slyšel od něho wjru, kteráž gest w Krista Ježše. A když on mluwil o sprawedlnosti, a o budaucjm saudu, zařesa se Felix, odpowěděl: *Na ten čas odegdi: a w čas přjhodný zawolám tě. — Gaký to wznešený obraz! Slawnými okowy upaután gest Pawel pro Krista, an Felix a Drusilla w hanebné wazbě mrzkosti za-pleteni gsau. Pawel nezná bázně, a tito se lekagj*

a třesau. — Nadál se také Felix, že gemu Pawel dá něgaké penjze; protož i často powoláwage ho, mluwjwal s njm. Když pak se dvě léta naplnily, měl po sobě Felix náměstka Festa Porcia. A chtěge milost učiniti židům Felix, nechal Pawla we wězenj. Felix totiž poslal několik předněgšjch židů we wazbě do Řjma, a to pro přjčiny nepatrné. Aby gich wyswobodil, wydal se tam Josef Flavius, děgepisec židowský, což se gemu také podařilo přičiněnjm Poppéje, neyprw sauložnice a pak manželky cjsaře Řjmského. I stalo se předce konečně, že wilný, laupežiwý, wěrolomný a krwožjzniwý Felix, ač we swém bratru Pallasu dosti walného w Řjmě měl přjmluwčjho a zástupce, z wládarstwj swržen, a w mjsto gehu Porcius Festus usazen byl.

Sw. Pawel před Festem a králem Agrippau.

(L. P. 60.)

Tedy Festus přišed do kraginy, po třech dnech přigel z Cesarei do Jerusalema. I předstaupili před něg knjzata kněžská a přednj ze židů proti Pawlowi, a prosili ho, žádagjce té milosti proti němu, aby geg kázal přiwésti do Jerusalema, zálohy učiniwše gemu, aby ho zabili na cestě. Ale Festus odpověděl, že má Pawel ostrjžán býti w Cesarei, a on sám že tudjž tam pogede. Protož — řekl — kterjž z wás mohau, sestaupjce spolu se mnau, a gestli gaká wina na tom muži, nechat naň žalugj. A pobyw mezi nimi nic wjce než osm

aneb deset dnj, gel do Cesarěi, a druhého dne posadiw se na saudné stolicí, kázal Pawla přiwěsti. Kterýžto když byl přiweden, obstaupili geg ti, genž byli přišli z Jerusalema židé, mnohé a těžké žaloby proti Pawlowi wedauce, kterýchž nemohli dowěsti; nebo Pawel mjrnau zpráwu dáwal, že ani proti zákonu židowskému, ani proti chrámu, ani proti cjsaři nic neprowinil. — Ale Festus chtěge židům milost prokázati, odpowjdage Pawlowi řekl: „Chceš-li giti do Jerusalema, a tam o to sauzen býti přede mnau?“ I řekl Pawel: „*Před stolicj cjsařowau stogjm, tam mám sauzen býti: židům gsem neublížil, gakož ty dobře wjš. Neboť gestli že gsem w čem gim ublížil, anebo něco smrti kedného učinil, neodpjrámť umřjti: a pakliť nic toho při mně nenj, což tito na mne žalugj, žádnýť mne gim nemůže dáti. K cjsaři se odwolowám.*“ Tehdy Festus promluwíw s raddau, odpowěděl: „K cjsaři se odwolal, k cjsaři pŭgdeš.“ Kdyby byli žalobnjci Pawlowi dokázati mohli, že se proti Zákonu prowínil, bylby geg Festus hned nevyššj raddě židowské vydal, a nad njm gen tenkrátě swŭg nález wynesl, kdyžby geg byla k smrti odsaudila, protože žádné moci neměla, někoho smrtj pokutowati, kohož řjmský wládař k smrti neodsaudil. Ze slow Pawlowých gest na gewě, že na něg židé žalowaňi, gakoby byl lid bauřil; gakáz žaloba owšem před saud řjmský, a gelikoz se Pawel k cjsaři odwoláwá, před sameho cjsaře patřila. Gakkoli řjmšj wládařowé (procuratores)

w kraginách sobě swěřených ljbowně si počínali; musili předce i sami náměstnjci, we gměnu římského senátu vládařej (prokonsulowé) aneb we gměnu ejsaře panugjej (praesides) w důležitých přjčinách raddu swau w potaz bráti, záležejej z pokladnjka (quaestora), náčelnjka legionů a tisjenjka wogska. Radda tato oddělena byla záclonau od soudné stolice. K této raddě připogeni byli také někdy neyčelnějšj mužowé kraginštj.

A když několik dnj pominulo, král Aĝrippa a Berenice přigeli do Ceaarei, aby pozdrawili Festa. Berenice byla sestra krále Aĝrippy; gegj otec, Aĝrippa staršj, zasnaubil gi Markowi, synowi Alexandra Lysimacha, alaharcha Alexandrinského, bratra slowůtného Filona. Marek umřel, gsa geště ženichem. I dal gi tedy otec swému bratru Heródesowi, genuž od ejsaře Claudia králowstwj Chalcis wyprosil. Po smrti Heródesowě prowďala se Berenice za Polemona, kterýž nad některými kraginkami Pontskými a Cylicskými s králowským titulem panowal, daw se dřjwe obřezati, aby gi za manželku obdržel. Nedlauho však potom opustila Beronice muže swého a šla k bratrowi, u něhož, gak se wůbec domnjwá, w nepočestném žila swazku. Nebudiž nám s podiwenjm, že Berenice i gegj sestra Drusilla proti všemu israelskému i starožitnému řádu a mrawu u weřegných záležitostech, ano i co soudcowé wystupuj. Byly to ženštiny, genž se byly nad spanilým studem, ney-

krásnějšj to ozdobau krásné pleti, tak mrzce pozapomenuly.

A když tu za mnoho dnj pobyli, oznámil Festus králi o Pawlowi, řka: Muž něgaký zanechán gest od Felixa we wězenj, o kteréhož, když gsem byl w Jerusalémě, přistaupili knjžata kněžská a staršj židowštj, žádagjce proti němu odsauzenj. Kterýmž gsem odpowěděl: že nenj obyčeg Řjmanům odsauditi některého člověka, prwé nežli by ten, na kohož se žaloba děge, přjtomně měl žalobnjky, a prwé než by gemu mjsto dáno bylo obhagowánj sebe se strany toho, z čehož by byl obwiňowán. A protož, když se byli sem sešli, hned beze všeho meškánj, druhý den posadiw se na saudné stolici, rozkázal sem přiwěsti toho muže. Proti němu žalobnjci, tu stogjce, žádné zlé přjčiny nepřednášeli ze všech těch wěcj, kterýchž gsem gá se domnjwal. Ale měli proti němu gakés otázky se strany swé powěry, a o gakémsi Ježjšowi mrtwém, o kterémž gistil Pawel, že gest žiw. Gá pak pochybuge o takowé při, řekl gsem gemu, chtěl-li by gjti do Jerusaléma, a tam o ty wěci sauzen býti? A když se Pawel odwolal, aby byl chowán k rozeznánj Augustowu Neronowu, kázal gsem geg chowati, až bych geg poslal k cjsaři. Tedy Aĝrippa řekl k Festowi: Chtěl bych i gá člověka toho slyšeti. A on řekl: zegtra ho uslyšjš. — Týkala se tato záležitost krále Aĝrippy negen co žida ale i co předstaweného nad chrámem a weřegnau bohoslužbau, gakýž úřad po smrti swého

ugce Heródesa, krále chaldeisského zastával, a protož za gehu příkladem, i též swého otce, neyvyšší kněžj usazowal i ssazowal.

Druhého pak dne, když přišel Agrippa a Berenice, s welikau nádhernostj, a wešli na sjň s tisjenjky, a s muži přednjmi města, k rozkázánj Festowu přiweden gest Pawel. I řekl Festus: Králi Agrippo! i všickni, kterjž gste tuto s námi mužj, widjte tohoto, za něgžto všeco množstwj židů prosilo mne w Jerusalemě, žádagjce a křičjce, že takový nemá wjce žiw býti. Gá pak sbledaw to, ze nic hodného smrti neučinil: však když se sám k Augustowi odwolal, umjnil gsem geg tam poslati. O němž co bych gistého napsal Pánu swému, nemám. Protož gsem geg teď přiwedl před wás, a zvláště před tebe, králi Agrippo! abych, wyptage se, měl co psáti. Nebo zdá mi se nerozumné býti, poslati wězně, a pře gehu neoznámiti. Tedy Agrippa řekl k Pawlowi: Dopauštj se, aby sám za sebe promluwil. Tedy Pawel wztáh ruku, počal zpráwu dáwati:

„Proti všem věcem, z kterýchž mne winj židé, králi Agrippo! za šťastného se počítám, že dnes před tebau hágit se mám, a zvláště proto, že ty wjš všeco, i kterjž obyčegowé gsau u židů, i otázky: protož prosjm tebe, wyslyšj mne trpěliwě. A zagisté o životu mém hned od mladosti mě, gaký byl od počátku w národu mém w Jerusalemě, wědj všickni židé, měwše mne prwe od počátku w dobré známosti — kdyby

chtěli svědectví vydali — že wedlé neygistšj
 sekty našeho náboženství byl gsem žiw fariseus.
 A nynj pro naděgi toho zasljběj, kteréž se stalo
 otcům našjm od Boha, teď stogjm saudu gsa
 poddán: ku kterémužto zasljběj dwanáctero po-
 kolenj naše, slaužjce Bohu dnem i nocj, naděgi
 má, že přigde. Pro kteraúžto naděgi žalugj na
 mne židé, ó králi Agrippa! Což za wěc nepo-
 dobnau k wjře saudj se to u wás, že Bůh křjsj
 mrtwé? I gát gsem se zagisté domnjlal, žebych
 měl proti gměnu Ježjše Nazaretského mnoho od-
 porného činiti. Což gsem i činil w Jerusalemě,
 a mnohé ze Swatých gá gsem do žalářů sázel,
 wzaw k tomu moc od knjžat kněžských: u když
 mordowani byli, schwalował gsem ortel. A po
 wšech školách často trestage ge, přinucował gsem,
 aby se rauhali Pánu Ježjši; a wjce rozljtiw se
 na ně protiwl gsem se gim, až i do cizjch
 měst na to gsem gezdil. A pro tu přjčinu, když
 gsem šel do Damašku s mocj a dopuštěnjm knjžat
 kněžských, o poledni na cestě, ó králi! uzřel
 gsem, ano swětlo s nebe gasněgšj nad blesk sl-
 nečnj obkljčilo mne i ty, kteříž se mnau byli.
 A když gsme my všickni na zemi padli, slyšel
 gsem hlas, an mi prawj židowským gazykem:
 Šawle, Šawle! proč se mi protiwlš? twrdoť gest
 tobě, proti ostńu se zpěčowati. A gá gsem řekl:
 I kdo gsi, Pane? A Pán řekl: Gá gsem Ježjš,
 kterémuž ty se protiwlš. Ale wstaň, a stůg na
 nohách swých; nebo protoť gsem se tobě ukázal,

abych tebe učinil služebnjkem a swědkem i těch věcj, kteréž gsi widěl, i těch, w kterýchžto ukazowati se budu tobě, wyswobozuge tebe z lidu tohoto, a z národů, mezi kteréž nynj gá posílám tebe, aby otwíral oči gegich, aby se obrátili od temnosti k swětlu, a z moci satanowy k Bohu, aby wzali hřjchů odpustěnj, a los mezi Swatými skrze wjru, kteráž gest we mně. A protož, ó králi Agrippa! nebyl gsem newěřjcj nebeskému widěnj: ale hned neyprw těm, kterjž gsau w Damasku a w Jerusalemě, i po wšj kragině Judské, potom i národům zwěstowal gsem Ewangelium, aby pokánj činili, a obrátili se k Bohu, hodné skutky pokánj činjce. A pro tu přjčinu židé gawše mne, když gsem byl w chrámě, pokaušeli se mne zamordowati. Ale s pomocj Božj geště až do dnešnjho dne stogjm, wydávage swědectwj gak malému tak i welikému, nic giněho newyprawuge, než to, což Proroci a Mogžjš, že se má státi, totiž že měl Kristus trpěti, že z mrtwych wstana prwnj má zwěstowati swětlo lidu tomuto i národům.“

To když Pawel mluwil, a počet wydával, Festus hlasem welikým řekl: Bláznjš, Pawle! mnohé twé uměnj k bláznowstwj tebe přiwodj. A Pawel řekl: Nebláznjm, předobřý Feste! ale mluwj m slova prawdy a strjdmosti. Wjť zagisté o těch věcech král, k němuž i swobodně mluwj m: nebo mám za to, žeť ho nic z těchto věcj tagno nenj. Nebo ničehož tohoto se pokautně ne-

dalo. Wěřš-li, králi Agrippa, prorokum? Wjm, že wěřš. — Tedy Agrippa řekl Pawlowi: Poněkud mne k tomu nakloňugeš, abych byl křesťanem. A Pawel: Žádám od Boha, abyste i poněkud i zcela, netoliko ty, ale také všickni, kteříž slyšj mne, dnes byli takowj, gakyž i já gsem, kromě okowů těchto.

I wstal král i wládař i Berenice i ti, kteříž s nimi seděli. A odšedše na stranu, mluwili spolu, řkauce: Nic hodného smrti neb wězenj neučinil člověk tento. Agrippa pak Festowi řekl: Mohl propuštěn býti člověk tento, kdyby se byl neodwolal k Cjsari.

Zdaž mohla bez účinku zůstati plamenná slowa roznjceného apoštola? (dj Stollberg.) Strachem byl poražen, a na těle se trásl wilný, laupežiwý, wěrolomný a ukrutný Felix, když Pawel mluwil „o sprawedlnosti, o čistotě a budaucjm saudu,“ a propauštj geg, aby w čas příhodný zawolal geg, gehož však nenalezl, ač častěji apoštola k sobě woláwal. — Festus se diwj radosti Pawlowě, w okowách swázanému, a těm wěcem, o nichžto mluwj; leč slowa prawdy a maudrosti zdagj se mu býti šálenstwjm. — Pohnut byl zagisté w srdci swém Agrippa nad slowy Pawlowými: leč co mu prospělo pohnutj geho? co bázeň Felixowi? Co pomůže Agrippowi, až někdy před saudnau stolicj Kristowau státi bude, gehož Pawel mu blásal, a nemnoho chybělo, žeby byl křesťanem? Což pomůže mnoha tisjcům, kteří powolugjee, aby slunce

wěčné prawdy gich rozum oswěcowalo, nedopauštěgj, aby také srdce gegich zahrjwalo, rozněcowalo a horaucnostj wěčné lásky znowu stwořilo? Uslyšj gich Saudce řjkagjcjch: Nemnoho — a byl bych se byl odřekl pozemského statku: leč ulipěla duše na mamoně; zachwátla mne, ach, ctižádost; a sladkým pautem obgala mne Drusilla, Berenice!

Leč blahoslawněgšjch tisjců, genž tauž cestau kráčeli nebezpečnau, awšak milostj Božj posilněni, neuwázli w tenatech. Nemnoho! prawj tento, a duše má by byla uwázla we zlatém řetězi šáliwé mamony. A giný: Nemnoho, a zachwátlo by mne kolo powětrného wozu, na němž ctižádost horuge! — nemnoho, a úwazky mnohé Drusilly, mnohé Berenice zapletly by mne w sladkau a wšak smrtinosnau wazbu! — nemnoho, a srdce mé opogěno bywši zápachem libowonným zawedlo by ducha do bohopustého newěry bludiště. Leč twé milosrdenstwj mne neopustilo! Milost twá předcházela mne, a gá se z těžkého, pozemského snu wytrhl a se probral ze sna klamawého; wywinul gsem se z náručj Dalilinych dřjwe, nežli mne Filištinšj oslepiti mohli; ušel gsem léčkám, gako ptáče swobodymilowné. Protož djky a chwála Sli-townjku! Halleluja! —

(Dokončenj.)

5. Kázanj o zaopatřenj nemocných na neděli dwadcátau po sw. Duchu.

Od

Emanuela Doležala,

lokalisty u sw. Jana nad Skrzyńowem. *

Pane, sstup prwé nežli umře syn můg. (*Jan 4, 49.*)

*(Spasitedlná wěc gest, když se nemocný časně zaopatřiti
dáwá.)*

Dokud w čas choroby duše gest w těle, dotud také k pozdrawenj stáwá naděge. Zatjm ale ozdrawenj od kteréhokoli neduhu tjm býwá těžšjm a tjm neobyčegněšjm, čjm hlubšjch kořenů byla giž pustila nemoc, buď že se pomoci lékařské nehledalo, aneb nepřiměřených prostředků užjwalo. Neboť gestliže skrowného praménku neucpeš, praud rozwodněné řeky kterak zastawjš? — Mladý stromek beze všeho násilj wen z kořen wykopáš, stolecného však dubu ne tak snadno podwratjš. A rowněž tak všeliký neduh z prwopočátku nepatrný a skrowný, mohl by bez wšj obtjže uléčen býti, an zatjm, gsa newšjmán a zanedbán, nebezpečným, nezhogitedlným, ano smrtjcjm býwá. *Zastaralá nemoc obtěžuge lékaře, čerstwý neduh přetrhugé lékař,* naswědčuge Sirachowa kniha. (*Kap. 10, 11. 12.*) Čjm dřjwe tedy nemocný u maudrého lékaře pomoci hledá: tjm spjše může pozdrawenj očekáwati a šťastně dosáhnauti. Kdyby ale nic méně

* Prwnj to podánj na lonakau žádost redaktorowau.

neduh se zhoršil, aneb dlouho přidržel, nemá nemocný w péči o své zdravj oslabnauti, ani léky pohrdnauti. Nebo byť i umřítí mu bylo uloženo, gest si alespoň swědom, že byl všeccko učinil, což swaté náboženstwj w nemoci činiti ukládá, a tjm pokogněgi lze gest mu z wezdegška na věčnost překročiti.

A právě tak, křesťané milj, zachoval se otec, o němž dnešuj sw. Ewangelium wyprawuge. Neopominul o zdravj swého nemocného syna pečowati a záhy mu pomoci vyhledáwati. A když bylo všeliké přičiněnj lékařské běželo na zmar, a nemocný synek byl giž na samém pokragj žiwota postawen, nepozbyl naděge starostliwý otec, ale na cestu ku Kristu Ježjši se vydal, gehožto ze častého gehu w Kafarnaum pobytu co diwotworného lékaře byl poznal. A když se byl s Kristem Pánem w Káni Galilegské setkal, wraučně ho prosil, *aby sstaupil a uzdrawil syna gehu*, a nic nedbage na domluwu Ježjše Krista, řkaucjho: *Neuzrjje-li diwů a zázraků, newěřjje*, zdwogeným hlasem wolal: *Pane, sstup privé nežli umře syn můg*. Owšem nenadál se zarmaucený otec, žeby i mrtwé mohl křjsiti Kristus; neboť nebyl geg posud za Boha měl, ale za proroka toliko pokládal.

Pakli ale křesťanu w čas nemoci o tělo pečowati dlužno, neměl by tjm wjce w tuto powážliwau dobu swau duši na starosti mjtí, aby, kdyby tělo smrtelnosti podlehlo, šťastně na věčnost se odebrala? Neboť nenj duše dražšj než tělo, a gegj

žiwot lepsj nežli tělesný? — A gestli že opravdowý křesťan má každou dobu k odchodu na věčnost připrawen býti (*Mat. 24, 42 — 51.*): tjm wjce zagisté w čas nemoci na tu dalekau cestu se hotowiti naň slušj, an tu giž smrt co zloděg obcházj, hledajc podkopati domu smrtnědlněho, nemocj rozwiklaněho těla. O obě ale, gak o duši tak o tělo, neylépe by se postaral nemocný, kdyby, gako otec Kafarnaumský, nebeského lékaře, Ježjše Krista, k sobě požádati mohl. A to může, křesťané dražj. Neboť, ač giž neobýwá na zemi Pán Ježjš, gest předce hotow každé chwjle k nemocnému s nebe sstaupiti, geg na každé požádánj pod střechau gehu nawštjwiti. Sstupuge totiž k nemocnému Pán Ježjš, když se zaopatřiti dáwá: *Pane, sstup prwé, nežli umře syn můg*, wolal starostliwý otec z Kafarnaum; a *Pane, sstup prwé nežli umru*, nábožně wzdychá nemocj ztruzený křesťan, když duchownjho otce k sobě powoláwá.

Gako ale záhy lékaře powolati třeba, má-li tělesná choroba uléčena býti: takť i duchownjho lékaře co neydrjwe k sobě powolati nelenugž bratře křesťanský, když Bůh těžšj nemocj tebe nawštjwil. Neboť *gak medle spasitedlná wěc gest, když se nemocný w prawý čas, čjm drjwe tjm lépe, zaopatřiti dáwá!* A o tom s pomocj Neywyššjho w přjtomném kázanj pogednám.

Časné zaopatřenj spasitedlná wěc gest:

A. *Nemocného duši, i*

B. *Nemocného tělu.*

I.

Kristus Pán w sedmeru swátostj tolikých potoků, řinaucjch-se z newyważitelné studnice milosti Božj, a z neobsáhlého moře zásluh swého umučenj a smrti, po weškeré winnici swé cjrkwě přemaudře rozwedl. A hle, duši občerstwugjcj, k žiwotu wěčnému zwlažugjcj a zúrodnugcej wody třj potůčků těchto, totiž *swátosti pokánj, neyswětějšj swátosti oltářnj a swátosti poslednjho pomazánj* lze gest okusiti nemocnému, když se zaopatřiti dáwá. By se ale duše nemocného přehogných milostj a blahonosných účinků těchto swátostj také úplně stala účastnau, neúčhlyně potřebj, aby nemocný gich přigmauti sobě přirychlil.

Spasitedlná wěc gest duši nemocného, když bez průtahu přigmá: A) *Swátost pokánj*; neboť swětle to každému bige, kdo bedliwě na mysli wážj: a) *co ta swátost působj*, a pak b) *co se k gegjmu přigetj žádá*.

W swátosti pokánj dosahugeme odpuštěnj wšelikých po křtu swatém zpáchaných hřjchů. Bez této swátosti nemůž do žiwota wgjtj, kdo po křtu swatém w smrtedlné hřjchy zawadil. Neboť dj Apoštol Páně sw. Petr wýslowně: *Čiňte pokánj a obraťte se, aby byli schlazeni hřjchowé waši: abyste (spaseni byli) když přigdau časowé obwlaženj od obličege Páně, a pošle toho, kterýž wám kázán gest, Jexjše Krista. (Skut. 3, 19. 20.)* Gestli že ale zdrawým prawil tato slowa

Apoštol Páně, tjm wjce zagisté nemocných se gimi dotýkal. Neboť gestli že zdrawý každau dobau může nenadále a rychle umřiti, tjm wjce nemocný střelám hubjcjo angela wystawen gest; gehu žiwot podobá se swjci, gegjžto knot dohořjwá a každé chwjle ku zhasnutj se sklánj. Každá těžšj nemoc wšjm právem břítkau kosau může se nazwati, kteráž osudné swé ostrj ku pni žiwota přikládá; gednoho geště máchnutj, gedinkého toliko udeřenj potřebj, a podřat ležj strom žiwota na wěky. K nemocným tedy obzwláště směřugj slowa sw. Jana Křtitele, řkaucjo: *Čiňte owoce hodné pokánj, nebt giž ge sekera ke kořenu stromu přiložena. (Mat. 3, 8. 10.)* A wjme, mogj drazj, že na wěčnosti nelze wjce pokánj činiti, aniž odpuštěnj smrtných hřjchů dosáhnauti; hodinau smrti přepadáwá hřjšnjka ona hrůzypná noc, o kteréž se Pán Ježš takto wygádril: *Přicházejť noc, když žádný nemůže dělati. (Jan 9, 4.)* W gak přehrozně tedy nebezpečenstwj wydáwá nemocný swau duši, kterýž swědomj swého w swátosti pokánj od hřjchů očistiti prodléwá, zaopatřenjm od dneška na zegřek odkládá! Zagisté každý o spasenj swé duše pečliwý nemocný swátost pokánj přigmauti sobě přispjšj, aby učiněným prodlenjm třebas bez pokánj nezemřel.

Než toho také, křesťané milj, *k hodnému té swátosti přigetj* welká potřeba stáwá. Neboť co se tkne *částek k swátosti pokánj potřebných*, prwnjho zagisté mjsta *xpověd* zaugjma. Gestliže

budeme wyznáwati hřjchy swé, wěrnýj gest (Bůh) a sprawedliwý, aby nám odpustil hřjchy naše, a očistil nás od wšeliké neprawosti, doswědčuje zgewenj Páně. (1. Jana 1, 9.) Když ale nemocný zaopatřenjm se za hřbet podkládá, nemůž se mu lehce udáti, že ztratiw mluw a dobré smysly neschopným se stává, ze swých hřjchů se wyznati a s Bohem smjřiti? — Když nemocný zaopatřenj až na krag žiwota odstawuge, an smrt giž na prahu stogjej toto předůležité djlo kwapně toliko a co neywjz na popil odbýwati káže, zdaliž tu možno, aby zpowěd geho byla dokonalá a celá, aby, gak w nemoci neyweyš radno a užitečno, byla generalnj?

Hodné přigetj swátosti pokánj též *zpytowanj swědomj* do sebe zahrnuje. Neboť nemůž se ze swých hřjchů úplně a zcela wyznati, kdož gich byl dříwe nepoznal, a nemůž gich poznati, leč se byl bedliwým bádánjm a přemýšlowánjm na ně upamatowal. Gak možno ale, by se nemocný na wšecky záhyby a okliky swého žiwota pamatowal, když giž přitjžilý a po wšem těle rozhostěný neduh prudkými bolestmi geg swjrá a smrtedlnými auzkostmi obkličuge? Když giž paměti, bystré mysli a zdrawé rozvahy pozbawen nemocný polaumrtwý na ložci se zmjtá?

K swátosti pokánj též nápodobně *ljtosti* třeba. Neboť kdož nepocituge ošklivost hřjchů nadewšecko zlé a wnitrnj bolest z uraženj Boha, ten nemůž odpustěnj swých hřjchů od Boha daufati. Neboť wedle swědectwj - pjsma swatého gen *zármutek*,

kterýž gest podle Boha, působí pokánj stále a spasenj. (2. Kor. 7, 10.) K takowéto ale nadpřirozené ljtosti nenj způsobna mysl toho, kterýž tehdaž teprw se zaopatřiti dáwa, když giž žádné naděge k ozdrawěnj nemá. Neboť gak můž hřjchů želeti, proto že Boha urazil, a že hřjch sám sebau ošklivý gest, když toliko strach smrti mu ljtost nahánj a takřka wynucuge? Nenawrátil by se opět na obwyklau cestu hřjchu, kdyby od swé nemoci ozdrawěl? A což pak když k takému nemocnému ani času nezbywá, zkrausenau a dokonalaui ljtost nad swými hřjchy wzbuditi?

A posléze i *prawého úmyslu a dostiučiněnj swátost pokánj požaduge*. Kterak ale může nemocný swůg úmysl, že nawrátj cizj statek, že napravj, w čem komu skrže hřjch ublžil, w čem koho pohoršil, a komu na cti, na práwu aneb ginak uškodil, gen poněkud w skutek uwěsti, když smrt na něho přichwacuge, ledwa že byl zaopatřjn? — Gak může se zaslauženému pokánj podrobiti, aneb gen gaké také dosti lehké od kněze uložené dostiučiněnj podniknauti, když dokonáným zaopatřenjm také giž poslednj gehu hodinka dobigj? A může tu daufati, že Bůh wedlé milosrdenstwj swého doplnj nedostatky gehu pokánj, když swau winau gich způsobil, s Bohem w čas prawý smjřiti se mohl a nechtěl? Když lehkowážně s milosrdenstwjm Božjm pohráwal? A proto wždy o spasenj nemocného se lekám, wšecken téměř trnu a se chwěgi, kolikrát-koľi k nemocnému se smrtj giž giž zápascejmu po-

wolán býwám. — Wšecky tedy k swátosti pokánj potřebné částky to nemocnému za powinnost ukládaj, aby zaopatřenjm na poslednj konce neodkládal, aby nemeškage, dokawád gest při dobrém rozumu a čilé paměti, swátost pokánj přigal. —

A tak též spasitedlná wěc gest duši nemocného: B) Když i *neyswětějšj swátost oltárnj časně přigjmá*. Neboť k hodnému přigetj této velké swátosti mnoho negen zdravému, nýbrž i nemocnému tak: a) *před swatým přigjmánjm*, tak i b) *po swatém přigjmánj* wykonati se nařizuge.

Tak *před swatým přigjmánjm* mimo čisté swědomj od každého se žádá, aby wjru, naděgi a lásku wzbuzowal, hluboké té welebné swátosti tagemstw rozgjmál. Gak mědle ale mohl by nemocný wjru, naděgi a lásku wzbuzowati, kdyby giž smrte-dlný pot na geho čelo se wyrážel? Gak mohl by hluboké tagemstw neyswětějšj swátosti oltárnj rozgjmati, kdyby pro prudké bolesti dowršeného neduhu ku všelikému rozgjmánj schopnosti potratil? — Před swatým přigjmánjm máme se Kristu Ježjši, w neyswětějšj swátosti oltárnj žiwým tělem i krwj, Božstwjm i člowěčenstwjm obsaženému, w neyhlubšj pokoře klaněti. Mohl by to ale činiti nemocný, gehož nemoc giž tak zrostla a se obtjžila, že na mysli wšecek pomaten ani gak náležj sobě wjce přjtomen nenj, že swátost oltárnj přigjmá? — Před swatým přigjmánjm má gedenkaždý smrt Ježjše Krista sobě wděčně připomjnati, na gegjžto památku gest swátost oltárnj ustanowena.

A gak medle tuto naplnj nemocný, když zaopatřenj až do těch dob odložil, w kterýchž giž pamět ráda člověka opauštj? — Před swátým přigjmánjm gest každému dlužno, Bohu se modliti, a giné křesťanské skutky konati, zvlášť pak se k bližnjmu laskawě a dobročinně mjtí. Gak medle ale bude se modliti nemocný, když giž ani mluwiti, ani úmysl swůg s modlitbau kněze spogiti nemůže? Gaké křesťanské skutky bude wykonáwati, když w tom neywěšjm žiwota nebezpečenstwj postawen gest? Co dobrého bližnjmu prokáže, když giž na prahu věčnosti stogj? — Může-li tedy přetěšených té welebné swátosti účinků účastným býti nemocný, kterýž byl srdce swého dříwe patřjčně nepřiprawil? A může-li se dobře a slušně připrawiti, když zaopatřenj až do poslednjch žiwota dob byl lehkomyšlně odstrčil? Ge-li hoden, aby Pán Ježjš k němu přišel a přjbytek u něho učinil, když gjm tak dlouho pohrdal, tak pozdě ho k sobě powolal? Ano dlouhým oddalowánjm a od gednoho dne do druhého odkládánjm se zaopatřenjm, snadno se může udati, že ani welebnau swátostj oltárnj nemůž nemocnému poslauženo býti, že se bez této posily na dalekau cestu věčnosti ubjrá. A nedj výslovně Pán Ježjš: *Amen, amen prawjm wám: Nebudete-li gjsti těla Syna člověka a pjti krwe geho, nebudete mjtí žiwota w sobě?* (Jan 6, 54.) Zdeť se též slyšeti dagj slowa cjrkewnjho otce, sw. Cypriána, řkaucejho: *Nemůž k mučedlnictwji (a protož ani k šťastné smrti) schopným býti, koho cjrkew*

*tělem a krví Ježíše Krista ku potýkání neozbro-
guge, a toho duch slábné, gehož nezotawuge a
nepodněcuge přigetj swátostj oltářnj. (List k pa-
peži Korneli.)*

Rowněž tak i po swatém přigjmánj všeli-
cos nemocnému wykonati zbýwá. Po swatém
přigjmánj má Kristu Ježíši za tu swrchowanau mi-
lost děkowati, kterauž tjm mu prokázal, že k němu
přigjti ráčil. Gak by ale mohl děkowati, kdyby mu
k tomu čas newystačil? Kdyby smrt zaopatřenj
hned w zápětj následowala? anebo kdyby giž ani
neznamenal, gaká tau swátostj se mu byla proká-
zala milost? Po swatém přigjmánj má se nemocný
Bohu obětowati, a zcela wůli Božj poraučeti, nechať
s njm naložj, gak se mu ljbj. Mohlo by se ale
řjci, že se Bohu obětuge, a že gest hotow, z lásky
k Bohu i žiwot položiti, když tehďaz teprw tu
welebnau swátost přigal, an giž patrně se uká-
zalo, že umřjti musj? Mohlo by se řjci, že se do
wůle Božj odewzdává, když dlawo tu welebnau
swátost přignauti wáhal, aneb i dokonce se do-
mýšlel, že mu bude newyhnutedlně umřjti, gak
mile zaopatřjn bude? — Po swatém přigjmánj má
nemocný Krista Ježíše prositi, aby swau swatau
milostj w něm stále byl, a geg, pakli mu umřjti
uloženo, k poslednjmu zápasu posilnil a na věčnost
doprowodil. Bude to ale činiti nemocný, když teprw
w čas swrchowaný, a to snad gestě k rozkazu
lékaře, aneb na prosbu swých přjbuzných, aneb
z pauhého obyčege, že to tak u křesťanů býwá,

aneb k předejití nechwálně powěsti, se zaopatřiti dává? Zda-liž každým odkladem toho na sobě nedokazuje, že Ježíše Krista pod krowem srdce swého nerád widj, o geho pomoc a posilu nedbá, slowem že mu Syn Božj gest nemilým a newděčným hostem? — Gak tedy prospjwá nemocnému, když se, aby k Neyswětějšj swátosti oltárnj se slušně připrawil, a gi we prospěch swé duše hodně přigal, co neydrjwe zaopatřiti dává!

A posléz prospěch dušewnj toho žádá, aby
 C) *Swátost poslednjho pomazánj* w prawý čas přigmauti nemeškal; neboť poslednj pomazánj: a) *swátost pokánj doplňuje*, a b) *giných gestě milostj w hognosti uděluje*.

Neyprw poslednj pomazánj, co a) *doplněk swátosti pokánj*, působj *odpuštěnj všech hřjchů všednjch*. Neboť na všecy i ty neymenšj hřjchy se upamatowati, gest wěe, gestli ne dokonce nemožná, dogista, zwláště nemocnému, welmi nesnadná. A proto i ze všednjch hřjchů se zpowjdati, za powinnost se neukládá, nobrž gen k tomu radj. Ačkoliw ale všednj hřjchowé dachownjho žiwota člowěka nezbawugj, předce časných trestů, buď na tomto neb na onom swětě přitahugj. Gaká tedy milost se uděluje nemocnému, když poslednjm pomazánjm odpuštěnj všech menšjch hřjchů docházj wedlé slow sw. Jakuba, o účincjch poslednjho pomazánj takto rozmlauwagjcjho: *A gestliže gest (nemocný) w hřjšjch, budu mu odpuštěni. (š. 15.)* Zatjm ale třeba, by gich nemocný drjwe

srdečně ozelel, což ale gen tehdaž státi se může, když záhy tu swátost přigjmá, dokawáde při dobrém rozumu a při dobré paměti gest. —

W swátosti poslednjho pomazánj se ale také odpauštěgj *hřjchowé těžcej*, však gen pod tau výhradnj wýminkau, když na ně nemocný w swaté zpowědi při wšj pozornosti a swědomitosti pro prudkost bolestj a slabost paměti předce zapomněl, aneb z nich z gakýchkoli bezwinných přjčin se zpowjdati nemohl. Zdaž by ale mohlo se řjci, že byl nemocný swědomitým, a že se přičinil ze všech hřjchů se wyznuati, když swéwolně s zaopatřenjm wáhal, a ge do té doby odkládal, až nemoc se dowršila, prudkých bolestj způsobila, a pamět oslabila? Zdalíž by se řjci mohlo, že nemocný bez vlastnjho prowiněnj z hřjchů swých se zpowjdati nemohl, když gsa giž po delšj čas dosti powážliwě nemocen, se zaopatřiti dát mohl, předce ale nedal? Nepřitáhl tuto nemožnost sám swau nedbanliwostj? Kdo tedy až do poslednj chwjle zaopatřenj odkládá: ten skrze poslednj pomazáni nedocházj odpuštěnj hřjchů, z kterýchž se zapomněl aneb nemohl zpowjdat, ten swátost tu na zmar přiwádj. —

Než i b) *ostatnj dušewnj milosti, poslednjmu pomazánj připogeny*, k tomu radj, aby nemocný tuto swátost časně přigal. Poslednj pomazánj zproštuje duši zlých účinků a ostatků hřjchu, dodává nemocnému sily k odpjránj útokům a pokušenjm ďábelským, zawdává mu pomoc proti přjlišnému

strachu smrti, kteráž se blížj, a saudu, kterýž hned po smrti nastane, gelikož widj, že gak kněz, tak okolostogcej za odpustěnj hřjchů geho se modlj. O, gak welké gsau wšecky milosti tyto! Gak prospjwá nemocnému, aby gich sobě čjm dřjwe tjm lépe wyzjskal? Neboť kdoby se rád nezprostil předešlé k hřjchu náklonnosti? Kdoby se rád w swé nemoci, gsa giž bez toho na těle i na duši slab a umdlen, aspoň duchownj slaboty a mdloby nezba-wil? Kdoby se rád neopatřil silnau zbranj, pewným šjttem a celým brněnjm proti útokům ďábla, kterýž ač wždy, zwlášť w nemoci neysilněgi na člowěka dorážj, a malomyslnostj a zaufalstwjm srdce naplniti usiluge? Kdoby strach nastáwagjcj smrti a bljzkého saudu co neydřjwe rád se sebe nesložil? A gelikož to wše swátost poslednjho pomazánj w nemocném působj, kterýž maudrý, o duši swau dbalý křesťan bude s přigetjm té swátosti odklá-dati? Poněwadž tedy k šťastnému dogitj swátostem pokánj, Neyswětěgšj oltárnj a poslednjho pomazánj připogených milostj i vlastnjho spolupůsobenj ne-wyhnutelně potřebj, kteréž ale tjm wjce se tratj a hyne, čjm wjce nemoc wzrůstá; gest na gewu, gak welice duši nemocného prospjwá, když se bezod-kladně zaopatřiti dáwá. Negen ale k prospěchu duše slaužj wčasné nemocných zaopatřenj, nýbrž i k prospěchu těla, gak z dālšj řeči wyswjtatí bude.

II.

Mnohému, genž moc a působenj těchto swátostj nezná, zdálo se zagisté podiwno, když uslyšel, že prý časné zaopatřenj i tělu nemocného prospěšno gest. A přede tak ta wěc stogj, a neginák, křesťané milj! Wšecky nemocným posluhowané swátosti i tělesný prospěch přinásegj a i k tělesnému zdrawj napomáhagj. Wýpowědj tauto ale nemjnjme uměnj lékařské w lehkost uwěsti, aneb srdce nemocných nedůwěrau proti němu naplniti. Neboť časné zaopatřenj w tom smyslu hlavně k ozdrowěnj nemocnému napomáhá, že přičiněnj lékařské podporuge a nad mjru usnadňuje. —

A w tomže smyslu spasitedlným lékem k pozdrawenj těla gest: A) *Swátost pokánj*, giž a) *sama sebau*, a pak b) *odstraněnjm příčiny nemoci*. —

Naše tělo a duše tak úzce gsau spolu spo+geny, že duše na tělo, a tělo zase na duši znamenitě působj, a že w účinnosti gedno od druhého zawislé gest; raduge-li se duše, pocituge i choré tělo newšednjho weselj, co občerstwugjcgjho balšamu a rány hogjcgjho olege; a geli duše nemocná, i zdrawé tělo wůčihledě se tratj a poznenáhla chřadne. Což ale když obé, gak tělo tak duši nemoc tjjž, gaké odtud můž žiwotu nebezpečenztwj zrůstí? Neboť kdy spjše osudu smrtedlnosti člowěk podléhá, když gest gen podlé těla nemocen, anebo když gest i na těle i na duši neduhem ztruzen? Zdwogená

nemoc wždy násilněgi na život dorážj, a snadno geg podwracj. Wjme ale, mogli dražj, že hřichowé gsau neduhowé dušewnj; neboť co prudký oheň zžragj wnitřnosti, gako čerw hlodagj na srdci, a sužugj duši, gimi poplašené swědomj nepokogem a hrůzau wšady člowěka stjhá. Od wšelikých hřichů býwá ale člowěk w swátosti pokánj očistěn a šťastně uzdrawen; a pak hned pokogné swědomj se wracj a newyslovnau radostj srdce opoguge. A protož, když byl nemocný swátost pokánj hodně přigal, zůstává gen podle těla nemocným. A pak hlas dobrého swědomj, radost z opět dosažené milosti Božj občerstwuge i nemocných audů, a tjm i k tělesnému ozdrawěnj cestu klestj. Čjm dřjwe se tedy nemocný zaopatřiti dáwá, tjm lepšj naděge k swému pozdrawenj nabýwá, tjm stkwělegšj hwězda žiwota z oblohy pokánjm wygasněné mu swjtj. —

Tjm ale také swátost pokánj k tělesnému zdrawj přispjwá, že *přjčinu nemoci odstraňuje*. Nemoci býwagj dosti často trest za zpáchané hřjchy. Když ale Bůh nemocj člowěka tresce, nelze gest mu dotud pozdrawenj očekáwati, dokud gest postawen w hřjšjch. Neboť dokawádž přjčina nemoci, gakožto přjčina Božjho trestu odstraněna nenj, dotud marný gest wsecken na ozdrawěnj wynaložený náklad, marné wšeliké wynasnaženj lékařské. Tak nemoc šlakem raněného, kteréhož přinesli Pánu Ježši ležjejho na loži, byla wýsledek a trest Božj za zpáchané hřjchy. A dokud od hřjchů nebyl očistěn, dotud také nebyl nemoci zbawen. Až mu byl hřjchů

odpustil Syn Božj, řka: *Daufey synu, odpauštěgj se ti hřjchowé twogi*, teprw ztraceného zdrawj gemu nawrátil, řka: *Wstaň, wezmi lože swé, a gdi do domu swého. (Mat. 9, 2. 6.)* A zda-liž tauž Kristowau mocj až po dnes hřjchowé se nerozhřešugj w swátosti pokánj? A protož, ge-li nemoc co pokuta hřjchu na člowěka seslána, nelze gest mu pozdrawenj od Boha daufati, leč hyl s Bohem se smjril, w swátosti pokánj odpuštěnj hřjchů dosáhl. A čjm dřjwe taký nemocný swátost pokánj přigjmá, čjm dřjwe byl z úst Kristowa náměstka uslyšel: *Daufey synu, odpauštěgj se ti hřjchowé twogi*, tjm spjše může také lékař we gměnu nebeského lékaře, Ježjše Krista, k němu promluwiti: „*Wstaň a chod.*“ Čjm déle by ale s zaopatřenjm wóhal, tjm déle by také nemocným zůstal, a třebať dlauhým odkládánjm a tjm progewenau nedbanliwostj Boha rozhněwaw, ani ztraceného zdrawj nedošel. Nenj to tedy každému o tělesné zdrawj pečliwému křesťanu mocnau pobjdekau, aby w nemoci swědomj swé časně w pořádek uwedl? Nenj to též všem lékařům dosti srozumitedlným pokynutjm, aby negen z powinnosti a pro swědomj, nýbrž i pro lepšj zdar swého vlastnjho přičiněnj nemocného časně měli k tomu, aby swátostmi se zaopatřiti dal?

We prospěch těla též: B) *Neyswětěgj swátost oltárnj* nemocnému slaužj, a sice a) *přirozeně* bolesti gehu, a b) *nadpřirozeně* i tělesného zdrawj mu nawrátiti může.

Když byl drahocenný přítel nás nawštjwil, aneb wznešený přjzniwec a weliký náš dobroditel k nám přigjti se snjžil, aby nás nowým dobrodinjm obdařil: zdaž tu neplésá srdce naše radostj, zdaž nezapomjáme na všecy trampoty a wezdegšj swjzle? A hle, w neyswětěgšj swátosti oltárnj Pán Ježjš k nemocnému přicházj, pod střechau gehu si přjbytek wolj. A může-li nad Ježjše Krista wzácněgšjho a wznešeněgšjho hosta býti? Nenj-li našjm neywěrněgšjm a neyupřjmněgšjm přjtelem? nenj-li tjm neywětšjm Pánem? nenj-li našjm neyštědregšjm dobrodincem? A nad to k nemocnému přicházj, aby swým tělem ho nakrmil, swau krwj ho napogil. O! radost, newýslovné radosti pociťuge nemocný z přjchodu Ježjše Krista w Neyswětěgšj swátosti oltárnj, když tu welebnau swátost hodaě přigjmá; sladká rozkoš a nadobyčegné weselj wcházj spolu s Kristem Pánem do srdce gehu; a tuť wjme, mogj dražj, že weselá mysl gest polowic zdrawj, tuť nemocný pro radost zapomjná na swau bolest, polehčenj a občerstwenj we swé nemoci cjtj. A gesliže wedlé slow Kristowých, *žena, když rodj, zármutek má, proto že přišla hodina gegj, ale když porodj djtě, giž nepamatuge na bolest pro radost, že se narodil člowěk na swět. (Jan 26, 21.)*, tjm wjce zagisté w hodinu nemoci zarmaucený křesťan, když Welebnau swátost přigjmá, zapomjná na všecy swé bolesti pro radost, že Pán Ježjš k němu přišel, do gehu srdce sstaupil a s njm úzce se spogil. Mimo to z těla a krwe Páně du-

šewnj sjlu čerpá nemocný; a tuť zagisté čjm silnějš gest duch geho, tjm statečnějš gest také, aby tělesné bolesti přemáhal a snášel. Čjm dříwe tedy nemocný Neyswětějš swátost oltárnj přigjmá, tjm dříwe také pro radost na bolest zapomjná, tjm dříwe posilněnj a občerstwenj w swé nemoci docházj. *Přirozeně* tedy časné přigetj Neyswětějš swátosti oltárnj nemocnému polehčenj přinášj a tjm k ozdrawěnj naděgi dáwá. —

Než i *nadpřirozeně* může Swátost oltárnj k tělesnému zdrawj nápomocna býti. Wjme, mogi dražj, že Kristus Pán za čas swého pozemského bytu, nemocné doteknutjm i slowem uzdrawowal. Když malomocný přišed, klaněl se gemu, řka: *Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti*; wztáh Ježš ruku, dotekl se ho, řka: *Chci, buď čist*. A hned očistěno gest malomocenstwj geho. (*Mat. 8, 2. 3.*) Tchýně Petrowy gen za ruku pogal, a hned přestala gi zimnice (*Mat. 4, 15.*); služebnjka setnjkowa uzdrawil slowem, byw daleko od něho vzdálen. (*Mat. 8, 13.*) Tutuž prawdu i dnešnj swaté Ewangelium dotwizruge. A podobných zázraků na nemocných, na slepých, němých, kulhawých a posedlých u welikém množstwj vykonal lékař Nebeský. A zda-liž tentýž Ježš nepřicházj k nemocnému w Neyswětějš swátosti oltárnj? A protož mohl-li za dnů žiwota prstem swé všemohaucnosti uléčiti těch neybezpečnějšjch neduhů, zastaralých a nezhogitedlných nemocj: proč by až podnes nemohl lékaři ozdrawugjcjch prostředků obgewiti, geg w geho

snáženj a přičiněnj zvláštnjm způsobem zprawowati a řjdití? A gestliže tehdaž doteknutjm, ano i slowem třebas vzdálené nemocné uzdrawiti mohl: proč by nemohl, kdyby se geho swaté wůli ljúbilo, i po dnes takowým nemocným zdrawj nawrátiti, kterýmž žádný z lidj giž wjce pomoci nemůže, zvláště an w Neyswětěgšj swátosti geg k sobě powoláwagj, s njm se spogugj, k němu swé autočistě herau a důwěrně o pomoc wolagj? *Nenj Ježjś Kristus wčera i dnes, nenj i na wěky wěkůw?* (Žid. 13, 8.) Čjm dřjwe ale nemocný Neyswětěgšj swátost pobožně a wraucně přigjmá, tjm dřjwe se také pozdrawiti může. Protož se také Remiģius Antisiodorenský o Swátosti oltářnj, kterauž se nemocným posluhugé, takto wygádril: *Negen na spasenj wěčné se podáwá, nýbrž i pro časnu neporušitedlnost, to gest pro tělesné pozdrawenj, (de celebrat. missae.)* Neměl by tedy i w tomže ohledu časné zaopatřenj na zřeteli mjtí nemocný?

A takť i C) *Swátost poslednjho pomazánj* k prospěchu těla slaužj. Poslyšme gen, křestané milj, co o této swátosti dj zgewenj Páně. *Stuňě-li kdo z wás? táže se Apoštol Páně, sw. Jakub, a hned odpowjda, uweďiž kněži cjrkwě, a nechť se modlj nad njm, mažjce geg olegem we gměnu Páně: a modlitba wjry uzdrawj nemocného a polehčjť gemu Pán. (5, 14. 15)* Z těchto slow widjme, že poslednj pomazánj nemocnému i podle těla a) *bud' pozdrawenj* aneb aspoň b) *polehčenj* přinášj. —

Z pjsma swatého máme, křesťané milj, že učedlnjci Páně giž za žiwota mistra swého nemocné olegem mazali a uzdrawowali. Tak wyprawuge sw. Marek we swém Ewangelium, ze Pán Ježš swolal dwanácte, a počal ge posjlati po dwau a dal jim moc nad duchy nečistými, a pak dolegi dokládá: *A wyšedše, kázali, aby pokánj činili, a ďábelstwj mnohá wymjitali, a mazali olegem mnohé nemocné a uzdrawowali.* (6, 7. 12. 13.) Hle, gak mazánj olegem tělesné ozdrawěnj působilo! A proč by medle totěž swátostné nemocného olegem pomazánj nemohlo k tělesnému pozdrawenj pomáhati až podnes, zvláště když se spolu pomoci hledá tam, kdež gj Bůh hledati přikázal, — u maudrého lékaře? Neboť nekoná-li se toto pomazánj až podnes we gměnu Páně! Nenj-li spogeno s modlitbau wjry — w Božskau totiž všemohaucnost a blahau účinnost od Boha stwořených léků? A wjme, mogi dražj, gak mocná a účinná po wšecky časy byla modlitba wjry, gak i k tělesnému zdrawj napomáhala. Když žena, dwanácte let krwotok trpjcj, přistaupila pozadu k Ježši Kristu, a dotekla se podolka raucha gehu, řkauc sama w sobě: *Dotknu-li se gen raucha gehu, uzdrawena budu:* Pán Ježš obrátiw se a uzřew gi, řekl: *Dawfey dcero, wjra twá tě uzdrawila.* I ozdrawěla žena té hodiny. (Mat. 9, 20. 23.) Onomu Samaritánu, kterýž gsa očistěn od swého małomocenstwj, se nawrátil, s welikým hlasem welebě Boha a djky čině, řekl Pán Ježš: *Wstaň,*

gdi, nebo wjra twá tě uzdrawila. (Luk. 17, 19.)

Když gednau gistý otec syna swého od ďábla posedlého k Ježjši Kristu přiwedl, a zwolal: *Můžeš-li co, spomoz nám, slituge se nad námi*; řekl mu Pán Ježjš: *Můžeš-li wěřiti, všechno gest možno wěřjcjmu.* A gak mile zwolaw otec pacholete se slzami, řekl: *Wěřjm, Pane, pomoz nedowěře mé!* hned ďábelstwj wywrhl a nešťastného uzdrawil Pán Ježjš. (*Mar. 9, 21—26.*) Ay, mogli dražj, gak mnoho působj modlitba wjry! Mohl by ale wzbuditi modlitbu wjry, kdoby teprw w poslednjm taženj swaté pomazánj přigal? —

Zatjm ale nepůsobj wždy swátost poslednjho pomazánj na zdrawj tělesné. Neboť Bůh při všem, co na člowěka dopauštj, wjce na duši nežli na tělo se ohlžj, wše k spasenj geho duše zprawuge a řjdi. A protož swátost poslednjho pomazánj tehdaž gen tělesné ozdrawěnj působj, když duši k spasenj prospjwá. Když ale Bůh předzwjda, žeby tělesné zdrawj spasenj duše neprospjwalo, poslednj pomazánj ho nenawracuge, nobrž toliko w nemoci *polehčenj* přinásj. A sice polehčenj toto giž mazánj swatým olegem wyznamenáwá. Neboť wůbec gest známo, že za starodáwna bogownjci, než do boge táhli, audy swé olegem napauštěli, aby sjly, swižnosti a čerstwosti nabyli. Oleg tedy sjlu a občerstwenj znamená, a při poslednjm pomazánj swětle se před oči stawj, že nemocný skrze tuto swátost sjly a občerstwenj, a tjm ulehčenj w swé nemoci docházj. A třebať mazánj poswatným ole-

gem dušewnj toliko posilněnj naznačowało : předce každá dušewnj posila i tělesného občerstwenj a polehčenj přirozeně wywozuge.

Mimo to, gak kněz, tak i všickni přjtomnj za nemocného pobožné a wraucj modlitby konagj, za něho u Boha se přimlauwagj. A to widj a slyšj nemocný, a nad tjm co prawý křesťan potěšen, bolesti nemoci méně cjtj — polehčenj docházj. Při tom též kněz nemocnému, gak před swatým pomazánjm tak i po něm takowé modlitby předrjkáwá, z kterýchž nemocný poznáwá, že Bůh wše přemaudře řjddj, o wšecky lidi, a protož i o něg otcowsky pečuge, a že toho neylepšjho se nadjtj může. Tak naučiw se trpěliwosti a odevzdánj se do wůle Božj, na swé bolesti zapomjná — po celém těle polehčenj cjtj. Protož také gest zkušenosťj potvrzená prawda, že, kterýžkoli nemocný swátost poslednjho pomazánj hodně přigjmá, hned po odchodu kněze sobě libuge, že se lépe má, že nemoc oblewila. Patrno ale spolu, že, má-li nemocný tohoto polehčenj účastným býti, se weliká toho potřeba gest, aby časně, dokawád při dobré paměti gest, a wj co s njm a wůkol něho se děge, swatým pomazánjm byl opatřjn. Swým vlastnjm tedy nepřjtelem gest, kdo w těžšj nemoci s zaopatřenjm odkládá. —

Gak weliké tedy wěci wywodj hodné přigjmánj swátostj nemocným posluhowaných! Gak prospjwagj duši i tělu! Aby ale nemocný gich hodně

přigal, a všech s nimi spogených milostj pogištěnj wzal, newyhnutelně potřebj, aby w čas prawý z dobré a ochotné wůle ge přigal, čjm dřjwe tjm lépe se zaopatřiti dal. Z toho všeho ale, což powědjno bylo, též znáti se dáwá, že, kdo w nemoci zaopatřjn býwá, proto umřjti nemusj, nýbrž tjm spjše geště ozdrawěti může. A předc bohužel! gsau mnozj, kterjž zaopatřenj za wěc smrtonosnau, za wěc poslednj magj. Stůně-li kdo, a dá se zaopatřiti, tuť od úst k ústům běžj powěst mezi zpozdlým lidem: *Ten a ten stůně, a gest giž zaopatřen!* — Gakoby proto s njm bylo w koncjch, gakoby giž byl newyhnutedlně ztracen? — Mnohý w nemoci s zaopatřenjm odkládage, řjká: *Wždyť snad mi bude lepšj?* — Nemaudrý, což pak tě zaopatřenj usmrťj? A což, kdyby nebylo lepšj? Nemusilo by předc k tomu přigjti? a nemohlo by potom třeba i pozdě býti? Proč negistotu za gistotu woljš? Wždyť zagisté raděgi giž dnes nežli zegtra ozdrawěti žádáš? Proč Boha pekaušjš? proč se w nebezpečenstwj wydáwáš swátosti nehodně přigmauti, a tjm přebroznau klatbu na hlauwu swau shrnauti? — Ge-li kdo w nebezpečné nemoci, a sám zaopatřenj nežádá, buď že nebezpečenstwj neznamená, aneb ducha prawé horliwosti nemá, doslycháme gehu přjbuzných řjkati: *My bychom geg rádi dali zaopatřiti, ale on by se ulekl a nás w podezřenj wzal?* — Zatjm ale, ge-li nemocný nábožný, nebog se, že se lekne, a že geg zarmautjš, zwlášťe když maudře tu wěc gemu předstawjš, a časně

připomeneš, an sobě sám geště gest swědom, že nenj posud nad mjru nebezpečný a těžký. Ge-li ale wlažný, nechať geg zarmautjš, neb gest to zármutek, o kterémž sw. Pawel napsal: *Gestliže gá zarmucugi wás, i kdo gest, kterýž by mne obweselil, než ten, kterýž gest ode mne zarmaucen? Nebo ačkoli zarmautil gsem wás listem, nenj mi ljto; a byť mi ljto bylo, wida že list ten (ačkoli na hodinu) wás zarmautil: nynj se radugi, ne že gste zarmauceni byli, ale že gste zarmauceni byli ku pokánj. (2. ku Kor. 2, 2; 7, 8. 9.)*

Ó tak, rozmilj w Kristu, my co o spašenj swé duše a pozdrawenj těla dbalj křesťané, w čas powážliwějšj nemoci sami zaopatřenj swého na paměti měgme a až na poslednj konce, když giž se w hrdlo naléwá, toto předůležité djlo neodkládeyme, kněze se nelekeyme, ani nehrozme, neměgme geg za posla smrti, ale gestliže ne za posla žiwota, aspoň za upřímného přítele, kterýž nás neopustj, byť i celý swět nás byl opustil, kterýž potěchau a radau nám wždy ochotně k ruce stogj. Wy ale křesťanstj rodičowé a hospodářowé, kdyby se udalo, že někdo z wasich djtek a čeledi w těžšj nemoc upadl, a sám na zaopatřenj nezpomněl, budtež následownjci starostliwého otce z Kafarnaum, o němž mluwj dnešnj swaté Ewangelium: bez odkladu gděte pro kněze, aby sstaupil, a uzdrawil ho na duši, a gestliže Bohu libo a spašenj gehu prospěšno, také na těle. Amen.

6. Jesuité do státu Guatemalu (w střednj Americe) opět uwedeni.

04

Gottharda Holubáře,

kapitulara Strahowského, mjetnjho duch. správce w Nebusicích.

Přwnějšj zásluby Jesuitů w nowém swětě trwagj geště w dobré paměti, vysoké powěsti tam požjwagjce; ba ani zmudřelost sama w předešlém stoletj nebyla s to welikým, ba nesčjslným pracjm, kterauž chudj řeholneci vzdělanosti, náboženstw a člowěčenstwu byli gsau obětowali, odepřiti gakési uznalosti. Než ale powěstné, toliko od týchž lidj setkané spiknutj proti řádu zničiloť tyto blahé stwůry, slawná a wýhodná wyslání musela wzjti za swé; a do kragin, gešto ledwa wybogowány byly, wrátila se opět předešlá zdiwočilost. Proto však nesmjrné zásluby nepřišly w zapomenutj, byť od té doby giž bylo wjce než osmdesáte let uplynulo, co tentýž řád utlačen byl, nicméně žigj w austnjm podání indianských kmenů Černaui (tak nazýwali Jesuwity od gich černého oděwu) neustále, ano samy státy katolické nad ztrpenau ztrátau želu sprawedliwého nikdy utagiti nemohli.

Řád po swém obnowenj neustaupil ani za wlas ode swé dřewnj zbožnosti a wědecké vzdělanosti. Přjsně se nadržuge starý zákon; nabyté zkuš-

nosti se používá; rád ten zůstal sám s sebou w gednotě, nechť i také od té chwyle w žiwotě občanském zavedené proměny dobře seznal a spozorowal. Následkem tohož zásadnjho prawidla uzřely opět pustiny amerikánské býwalé swoge černé kabáty. Po březjch Missouri a Oregome rozljhá se zase radostné poselstw, a neunawenj wyslancowé gsauce gedinau láskau puzeni, prodrali se daleko až do oněch mjst, kterýmiž gindy gednau na rok zisťný prodawač kramařil; neprobrali se ginau zbranj leč brewiářem do rowin nesmjrných, po kterýchž diwoši wespolek wedau ustawičné boge; tam zarazili znamenj kříže uprostřed ubohých lidj, které ukrutnost ewropejské ciwilisacj dále a dále od gich pomezj zahánj.

Střednj Amerika až posud, ačkoliw katolická, téhož znowuzrozenj nikterak se nestala aučastnau; wynasnaženj několika horliwých duchownjch nepotkalo se s žádaucjm užtkem. Občanské wálky a roztržky, szjragjcj tuto zemi po dwadcet let, zrušenj towaryšstwa Ježjsowa, swedeno druhdy králem španělským, až po tu chwily neodwolané, gsau na swědectwj té udalosti. Prozřetedlnost ale chowagjcj pro swé smilowánj a milosrdenstwj zwláštj dny a hodiny zdá se, gako by gednjmkráte zamjtalá wšeliké překážky a rychle podáwala pomocné rámě oněm, gešto o wyššjm přispěnj naporád pochybowali, aneb geho tak brzce neočekáwali.

Známoť, že spolek belgický wyprawil gednu osádku do Guatemala. Celý rok konaly se tako-

wéto příprawy, a teprw w poslednjch čtrnácti dnech přišlo se na tu myšlénku k této prwnj výpravě přiwtléti dvě kněžj z tovaryšstwa Ježjšowa. Wrchnj přiwolili žádosti, ač gim ledwa na mysl wstaupilo, žeby ta okoličnost k čemusi wjce westi mohla. Bůh ale, genž we všem má zvláštnj aučel, zřj-dil wyslánj dwau těch řeholnjků do St.-Thomes k obráčenj pozornosti centrálnj Ameriky na towa-ryšstwo Ježjšowo, a k obecnému požádánj geho tam na nowo zawedenj.

Z gistých zpráv o té věci gest známo, že, an tato nowá kolonie nadřečeného mjsta došla, bylo prwnj, že P. Walle se odebral do Guatemala, by tamnj cjrkewnj záležitosti pořjdl a s duchownj wrchnostj se srozuměl. K. potěšenj swému seznal, že stařj Jesuité w paměti welectěné trwagj až po tu chwjly u lidu, neboť od okamženj geho přjchodu hrnulo se všecko k němu, aniž bylo konce ná-wštěwám ze strany duchowenstwa, auřednjch osob a měšťanstwa. Tázán byl pořád až na malicherné věci, na swé zřjzenj řádu, geho ústawu a wyučo-wacjho způsobu, — a wýhodau bylo se ustanowiti w požádánj jesuitské kollegie.

Prwnj obtjžnost, kteráž wkročila w cestu, w tom záležela, že starý rozkaz na zrušenj řádu wydaný stál geště na swé platnosti. Napořád podána žá-dost na městskau radu, kteraužto ona ze strany swé zase k wládě dále zaslati měla; byla pode-psána od nowě zřjzeného arcibiskupa, od obau ka-pitolnjch vikárů, ode všech kanownjků, městských

Paráři, a všech uřazených osob; gi též podporovala městská rada, až konečně gménem vlády gi ministr Aycinera kongressu podal. Hlavní částky dotčených pogednání z tamních veřejných nowin od roku 1843 gsau tyto:

I. O Jesuitech vůbec. „Giž po dlouhý čas žádají některé nábožné duše uведенí řádu jesuitského do naší země. Od zrušení téhož ústawu rozkazem španělského krále a mocí papežské bully; uplynulo giž sedmdesáte šest let, ale památka gegich požehnaného aučinkování nezhynula; neb ohledem na služby, které zřízení řádu prokázati může; nábožnosti, mrawnosti a vzdělanosti, u weškerém křesťanském světě slyšeti gest jediný hlas. Zvláště my, máme Jesuitů potřebu wíce než kdy gindy; djlem skrze vzděláwagčí ústawy, djlem skrze wyslání na hranicích a vzdálených končinách. Stará usazení Honduras, Costa-Rica, Nicaragua a Verapaz nemohau od nikoho tak obstarána býti jako od Jesuitů, a protož kongress, gestliže gegich opět sem uведенí do státu Quatemala wyřkne, prokáže zemi naší welikau a důležitou službu, kterážto také ostathm spogeným státům k užitku bude. Kobraně toho nechceme zhljdati do minulých časů, gen to na pamět přiwádíme, že giž w mnohých německých zemích, we Wlaších, w Anglicku a Nizezemsku gsau Jesuité, že gsau w spogených státech sewerní Ameriky, že nedáwno w státech Rio de la Plata a w Nowé-Granadě opět zawedeni byli, a že we Venezuele co missionáři sobě

počjnagj. To všechno dowozugeš, že gegich ústaw pro všecky země se hodj, byt' w nich práwě rozdlná a na odpor sobě stojcej způsoba vlády, zawedena byla. Myt' tedy, následugjce národy, kterjžto wětšjho pokroku učinili, maudře sobě poradjme a dobruu půgdeme cestau.“

II. Zpráva Ministra. „Magi Páni tagemnjci kongressu! An mnozj wáženj obywatelé hlawnjho města k vládě s žádostj se obrátili, by towaryšstwo Ježjšowo zase uvedeno bylo, počtěna widjm se Wám žádost tu w originálu tuto přiwtlěti s prosbau gi kongressu zdělití, aby on wzal tu wěc w rozwáženj, a co by prawého a dobrého gemu býti se widělo, uzavřel. Přjležitostně ale vláda pokládá za powinnost, nadřečenau prosbu podporowati a pohnůtky některé si podotknauti.“

Ačkoliw tomu giž dáwno gest, co následkem kráľowského rozkazu Otcowé towaryšstwa Ježjšowa, ze španělské monarchie byli wypuzeni, předce památka důležitých služeb, zwlašť co do wychowánj mládeže mezi námi od gednoho pokolenj k druhému rozmáhala se. Giž roku 1819 rokowáno o to, aby towaryšstwo Ježjšowo do tohoto města bylo uvedeno, k čemuž i nemalé dary byli obětowány. Nedlauho potom vypukla bauře na ostrowě Leon; Amerika prohlásila se za swobodnau, a wěc, o kterauž se gednalo, nazpět šla až k tomu okamženj, co pohled onoho gedného z Belgie přjchozjho Jesuity opět ty žádosti wzbudil, kteréž w oné prosbě na vládu wyřknuty gsau. Celý swět wj, že náš

stát prázdnen gest prostředků, za kterými zdárně vychovánj obecným dobrem státi se může, čehož dokazowati nelze. Kromě toho gedena každý rozumný nahljžj, že státu nemůže podáno býti wznešenějšjho daru, nežli pomůcky k rozšjřenj weřegného cwičenj. Kterýž medle ústaw tjm dobrodinjm může potěšiiti obecnastwa u wyššj mjře, leč ono towarýsstwo, kteréžto žádného giného záměru nezná, leč uslechtěnj člowěka, wzdělánjm geho rozumné powahy. Tenť býwal cjl po wšecky doby towarýsstwa Ježjšowa, a gest až po tu dobu, a protož se vláda pohnula, aby nadřečenau žádost podpjragjc, u kongressu schwálila. Prosjm, pánowé! by gste o tomto mém předloženj a vysoké korporacj zdánj swé pronesli.“

III. Kongress nad nowým uwedenjm Jesuitů. „Rokowánj kongressu w poslednjch dnech byla gsau welmi zagjmawá a mnoho přiwábila posluchačů. W posezenjch ode dne 27. a 29. čerwna od kommissj duchownjch záležitostj byl wyhotowený náwrh zákona o uwedenj towarýsstwa do státu Guatemala powažowán. Při sbjránj hlasů po gmenowitém wywolánj 48 přjtomných zástupců národu bylo gest powolen. Hlučná wyzwaněnj a z děl strjlenj ohlásilo obywatelům wyplněnj gegich žádosti.“

IV. „Dekret na uwedenj řádu jesuitského. Zákonodárné shromážděnj státu Guatemala w powáženj, že od Wysoce důstogného pána, arcibiškupského zástupce, od spoluaudů ctihodné kapitoly a ostatnjch duchownjch hlawnjho města, též od spo-

laudů městské rady a mnohých jiných welectěných osob žádost o nové uvedení tovaryšstva Ježšowa, u vlády zadána byla, u powážení mnohonásobných výhod, kteréž pro veřejné cwičení, mrawnj a nábožné wychowánj mládeže odtud pogjti mohau, u powážení návrhu ze strany komissj w duchownjch záležitostech a na gich podánj uzavřelo. a ustanowilo se:

1. Otcové tovaryšstwa mohau se do státu Guatemale odebrati, a tam všecy výkony swého ústawu provozowati.

2. Wláda gest splnomocněna, by potřebné přjprawy k přigetj tovaryšstwa Ježšowa před sebe wzala.

3. Byloli by k témuž konci potřebj, by měl státnj poklad býti nápomocen, o tom se dřjwe vláda s zákonodárným sněmem srozumj.

4. Wláda uděluje plnomocenstwj přjtomný dekret dáti u veřejnost, a ku konci přiwéstí. Dáno w Guatemale 3. čerwence 1843.

Z toho seznati lze, gak mnoho dobrého se od tohoto řádu očekává; všecy totiž, co gest základem blaženosti w společnosti lidské. Z těch pěti států, z nichžto spogený stát centrálnj Ameriky sestává, nemá ani geden auplného gymnasium, zřjzeného dle potřeby a způsobu jesuitského. W zemi nenj žádného pensionátu. Rewolucj a duch zlý zasadili všem poměrům a celému ústrogi téhož státu bolestné rány. Nedostatek kněžj, kraginy welikými wrchy ohražené, a mnohé jiné věci gsau přjčinau,

že gestě částka lidu u velké neumělosti gest pohřžena. Po různu nalezagj se gestě zdiwočilj Indiáni, kterjž až podnes obráčení negsau. W tom záležj aukol ten, kterýž na towaryšstwo Ježjšowo čeká.

Nad to Guatemala gest k tomuto ejli welmi přjzniwa co znamenité město. Počjtá asi 35—40.000 obywatelů; gest hlawnjm sjdlem státu téhož gména, a býwala gjm spolu celé centrálnej Ameriky až do času rewolucj, gakož až posawáde swau welikostj, wystawnostj a lidnatostj nad giné předěj. Centralnj Amerika (to gest ono patero swobodných we swém wnitřnjm sporádánj a w prowincialnjm řjzenj od sebe neodwislých států, Guatemala, Honduras, San Salvador, Nicaragua a Costo-Rica) počjtá asi 1,400.000 obywatelů, z kterýchž na Guatemala se 600.000 počjtati může. W Guatemala gest towaryšstwo Ježjšowo w srdci země; wšecká wyššjho wzdělánj požadugjej mládež bude tam se ubjratj; a z ohledu missionářstwj bude Guatemala gako středem, z něhož missionáři vycházeti, od něho gako k mjstu odpocinutj se wraceti budau. Toto město rozprostjrá se na rowině pět hodin dlauhé a tři hodiny široké, as 4.000 střewjců zwýšj nad hladinau mořskau. W každé částce roku nalezagj se čerstwé plody přjrody a přjgemná zelenost. Město gest pravidelně zbudowáno, chrámy w skutku krásné, ulice rowné a široké, lid dobromyslný a pohostinný, k cizincům wljdný w wůbec řjci i nábožný. Ponebj gest welmi zdravé a gedno z těch neypřjgemněgšjch na zemi; ani přjliš teplé žeby

až oděw omrzel, ani chladné žeby do šatů wlněných se zahalowati bylo potřebj. Země vydává všelikau zeleninu a owoce — na tržišti všeho gest w hognosti. —

Každý katoljk, co přjtel obecného dobra, kogj se z gedné strany tau naděgj, že towaryšstwo Ježjšowo dostogj tam swému powolánj, které má gen sláwu Božj a spásu dušj za heslo swé. Z druhé strany pak tauto udalostj poráženi at gsau zponenáhla nedůwodné předsudky a hrubá obwiňowánj téhož samého řadu, ku kterému giž nynj učený swět a katolické náboženstwj za nesmjrné zásluhy geho zase gednau po dlahých letech s wděčností chowati se začjná. Giž od několika let wzdělaná Europa zdá se obracet swau pozornost na tento ústaw, který všjm právem, k neywětšjm a podiwenj neyhodněšjm ukazům w cjrkewnj i swětské historii připočten býti zaslubuge, a neopomjná sem a tam gakausi uznalost na gewo dáti. Protož na mnohých mjstech opět towaryšstwo Ježjšowo staré zásluhy nowými ozdobuge a rozmáhá, aby památka geho nesmrtná i w mladšjm pokolenj na budaucj časy utwřzena zůstala.

7. Kobettowa obrana klášternjch ústawů.

Wilém Kobett¹ ač protestant, w listech swých od r. 1824, 1825 a 1826, vydaných pod názvem „Historie protestantské reformy w Anglicku a Irsku“, vzniknuw nad pošetilé předsudky, plamennau výmluwnostj powstal proti nátiskům a zlomyslným lžem, genž toho času klášternjm ústawům se činily. I prawj w pátem listu swazku druhého: „Ačkoliw gsem na konci předešlého listu na tom přestal, k obraně klášternjch ústawů proti Humeovým dorážkám a zlomyslným lžem svědectwj protestantského biskupa Tannera uwesti: měl gsem předce hognost giných svědectwj w zásobě, z nichžto bych byl některé uwesti neopominul, kdyby mi k tomu bylo mjsta postačowalo. Biskup Tanner o věci té owšem welmi důkladně gedná, a však zrušenj ústawů těch, s gegichžto skaumánjm se zaměstknáwáme, gest wěc tak důležitá, že z padesáti autorit, gežto byl uwesti mohl, gestě gen čtyry

¹ W. K. slaužil we wogětě, a r. 1791 co major propuštěnj wzal; pobyw pak na něgaký čas we Francouzjch, odebral se do Filadelfie, kdežto až do r. 1801 wytrwal; po návratu swém do vlasti na statcích swých w Botllagu, w Hampschiru spisowánjm se zabýwal.

nebo pět wystawjm. Zvoljm gednu cizj a čtyry anglické, při čemž připomjám, že gsau to samé protestanské authority.

Mallet. „Mnichowé wyučowánjm swým zmjrnili diwé mrawy lidu a wážnost swau proti tyranstwj šlechty postavili, kterážto neznala giného zaměstknánj, nežli wálku, a poddané swé welice utiskowala. Z této přjčiny u wětšj oblibě byla wláda mnichů nežli wláda šlechty. Lid ge chtěl za soudce. Býwalo přjslowj: Lépe gest býti pod berlau biskupa, nežli pod žezlem knjžete.“ (*Gesch. d. Schweiz. I. B. S. 205*).

Drake. Mniši na *Monte Cassino*, podotýká *Wharton*, negen wědeckými známostmi, nýbrž i wšjmánjm si krásného uměnj a znalostj klassiků se wyznačowali. Gegich učený opat *Desiderius* sebral neylepšj římské a řecké autory. Mnichowé nepsali pauze učená pagednánj o hudbě, logice, hwězdoslowj a stawitelském uměnj, nýbrž i částku času swého wynakládali na opisowánj *Tacita* atd. S welkým zaljbenjm a s horliwým snaženstwjm w 11. a 12. stoletj chwalitebný přjklad tento w mnohých anglických klášterjch následowán byl. (*Lit. Stunden, II. B. S. 425.*)

Turner. Nikdy nebylo gaké tyranstwj založeno, kteréby patrněgi bylo owocem wůle lidu; anebo déle se udrželo pomocj lidu; osobnj prospěch a weřejné dobro nebyli nikde aužegi spogeny, gak w nabjdce klášterů.

Bates. Gest k politowánj, že, an papisté w krá-

lowstwěj tomto panenské kláštery a jiné nábožné spolky, horliwě zřizuj, někteřj dobřj protestanti tjm pohnutí negsau, aby příkladu gegich následujce, k wychowáwánj a k ochraně mladých djwek, kteréžto buďto gsau vážné powahy mysli, anebo beze wšj podpory, ústawy zakládali, kdežto by djwky takowé aspoň na čas autočistě nalezly a w základech náboženstwěj, gakož i we wšech prospěšných a domácjch uměnjch wycwičeny býti mohly, aby w nichž ty, genžby nakloněny byly do swěta se wrátiti, k nábožnému a chwalitebnému plněnj powinnostj žiwota společenského schopny učinily. Tjmo způsobem mohlo by se dobro mnohých gednotliwců k welkému užitku celého občanstwa rozkwétati.

(*Qart. Review. Dec. 1811.*) Žádnému spolku nebyl swět nikdy tolik djků powinnowán, gako wyhlášenému řádu mnichů Benediktinských; děgepiscowé ale při wyprawowánj o zlém, gehož řád ten půwodem, příliš často zapomjnagj na dobré, gakež způsobil. I kdo málo čjtá, zná arci kramářů zázraky Sw. Dunstana, kdežto neyučenějšj z kraganů našich sotwa se upamatowati mohau na gměna podiwu hodných mužů, genž z Angličan wyšli a apoštoly byli.... Společnost nábožných mužů, literatoře a užitečným uměnjm rovněž tak oddaných gako náboženstwěj, byla za oněch dob gako zelenagjcj-se oasa w pustině. Gako hwězdy w bezlunné noci swjtj tichým leskem swým nad námi. Zasluhowal-li kdy kdo ctihodným (*Vene-*

rabilis) gmenowán býti, byl to *Beda*, na něgžto se vždy odwołáwati bude, gehožto žiwot wyučowánjm saučastnjků a připrawowánjm pramenů pro potomstvo uplynul. Za oněch dob poskytovala cjrkew gedinká autočistě před nátlisky, gakýmž we všech zemjch vydána byla — u prostřed bogů neustálých požjwala cjrkew pokoge — co poswátná řjše gewila se lidem, genž, ač mezi sebau se nenáwiděli, předce w toho též Boha wěřili a geho se báli. Ač zneužjwána swětsky smeyslegjcjmi a ctižadostiwými, ač powěsti gegj škozeno auskoky podwodnjka a pošetilostmi fanatika, poskytovala předce autočistě oněm, kterj w mladosti swé lepšj byli, nežli swět, anebo kterým w stárj swět se znechutil.

Tak gako Turnerůw Protestantismus ho pohнул, nazwati tyranstwjm to, o čemž citem prawdiwosti pohnut gest, řjci, že bylo „owocem wůle lidu,“ a že powstalo „auzkým spogenjm osobnjho prospěchu a weřegného dobra;“ tak i wydawatele časopisu „*Quarterly Review*“ gegich protestantismus o zlém mluwiti necháwá, gakéhožto půwodem byl rád, genužto swět wjce djků powinen gest, nežli gakémukoli ginému spolku, a nabjzj ge giž otřenau námjtku proti sw. Dunstanowi opětowati, bez powáženj, že ge to Swatý protestantského cjrkewnjho kalendáře. Toto zde uwedene gest tedy wjce než dostatečné za odpověd onomu rogi pisálků, kterjžto ged swůg na řeholnj rady wychrliili.

Uvažugjee tyto patrné důkazy w prawdě křesťanské milosrdnosti a dobročinnosti, nemusjliž nás odpornostj naplniti, když nás titěrnj hlaubálkowé přesvědčit chtěj, že katolická cirkew w duchowenstwu soběctwj, twrdost srdce, dychtiwost po gměnj a obzwláštně necitnost k chudým působj! — Že Reformacj chudým podjl gegich ukradla, že gegjm působenjm chudoba se množila a wyššjm třjdám autrpnost k nižšjm se odnjmala, toho neomylné důkazy uwesti se dagj. . . . Aulisné soběctwj, podporowané násiljm, tyranstwjm a ukrutnostj každého druhu dlaho giž se snažilo, aby lid anglický w blud uwedlo. Ti, genž laupj chrámy a na chudých se wypásli a geště déle w pokogi to činiti chtěj, hledj lid přesvědčiti, že olaupenj byly nehodnj, že věci, gimizto se obohatili, byly aspoň neprospěšné, magitelowé gegich že byly ljnj, newědomj, ničemnj lidé, kteří temnost mjesto swětla rozširowali a to pohlcowali, coby bylo k wýžiwě důstognějšjch mužů slaužiti mělo. Když wšecky knihotiskárny a wšecky kazatelny w Anglicku k takowému podnikánj se spogugj a od státu podporowány gsau; když pohaněná strana newyslownými hrůzami k umlknutj přinucena nebyla: tuť owšem dorážeci zwjtěžití musej; lid slowům gegich wěřit musj. O rozumu nenj při tom ani řeči. Prawda gest ale nesmrtelná; ať i na něgaký čas nucena gest umlknauti, konečně předce nade lžj swjtězj. —

Reformacj byla půwodem rušenj klášterů, co ústawů mnohém méně než neplatných. Dagjli pak

se s rozumem stáwnati hany, gakež na klášternj ústawy chrlenj byly? Ustawy ty kwětly w Anglicku po dewět stoletj; od lidu byly milowány, násilně, rukau laupežnau, wražednlým nožem zrušeny. Bylo-liž kdy gaké samo sebau špatné, nebo w působenj swém škodliwé zřízení po tak dlanhý čas u celého národu w uotě držáno? —

Kdyby byly kláštery zlé působily, byloli by ge tolik maudrých a ctnostných králů, zákonodárců a soudů s takowau starostliwostj pod ochranu bralo? Alfred byl snad ten neywětšj muž, který kdy žil. Co král, co wogja, co státnjk, co zákonodárce, w každém ohledu od každého držán byl za neywětšjho, za neymaudrějšjho z lidj. Gest to tedy *rozumné* od nás, dáti tomu, žeby tento Alfred, gchožto celá duše upjnala se na naděgi, národ swůg swobodným, sprawedliwým, ctnostným a šťastným učiniti, ge to, prawjm rozumné, připustiti, žeby on, gakž w skutku čiml, geděn z neyštědřějšjch zakladatelů klášterů byl býwal, kdyby tyto ústawy samy sebau záhubné nebo špatného působenj byly?

Pan *Merwyn Archdall* prawj w předmluwě k swé historii irských klášterů: „Pozorugme obecné rozšjrenj náboženské horliwosti, kteráž gich tisjce z přjgemnosti a pohodlnosti společenského žiwota do tiché samoty a přjsného pokánj táhne; widjmeli i neymaudrějšj a neywětšj lidského pokolenj nešťastným mámenjm zastěpené, ba i lakomce dáwati tam poklady swé, aby blahostí

skraupených ascetů (odlaučenců) ančastní byly; a widjeli pak toto nadšenj gak skleslo s wyše swé; rozum z opogenosti wystřizliwělý gak se snažj každau stopu býwalé šljenosti swé zahladiti, máme stručný přehled historie mnišstw a weliký příklad oné nestálosti a slabosti ducha, gakáž člowěku ráz křehkosti wtiskuge. Wýgew tento w swěte moralnjm pozorugeme s hrdým wědomjm, že co rozumu se dotýče, nabyli gsme přewahy a wětšjho stupně wzdělanosti; našj marnolibosti porownánjm se lychotj, kteréžto tak rozhodné k prospěchu nowějšjho gest. — W skutku, pane Archalle! a kdepak máme důkazy nebo známky této wydobyté přewahy, tohoto porownánj, kteréž tak rozhodné k prospěchu nowějšjho času gest, hledati? Nalezneme ge snad w zřjceninách oněch hrdých zřjcenin, o gegichžto popleněnj a zrušenj nám wyprawugete? či snad w auplném nedostatku každého pokusu, vlast něčjm ozdobiiti, co by se welikosti a wksu gegich wyrownalo? Máme snad této „přewahy“ hledati w nesčjslných rwačkách strany desátků, kteréžto s bambitkau w ruce se wydobýwagj? Gest to, že lid Irský za potravu má to, čjm wepřowý dobytek se krmj, že polonahý, beze wšj wyžiwy gest, a že na sta gich hladem umjrá, au zatjm w přjstawech gegich lodj se hemžj a zasyby od břehů gegich se odwážegj, an zatjm w zemi wogsko se wyžiwuge, kteréž určeno gest, aby wraucj lid na uzdě drželo: gsau to, některé z udalostj, na něžto porownánj swé stawjte, kteréžto tak

auplně k prospěchu nowějšjho času gest? Gakž, gdete s hrdostj do bálu we zpěwoherně k podporowánj hladem mraucjho irského národu, kdežto tančjrna ozdobena gest transparentem, předstawugjcjm Irčana, hladem umjragjcjho? A nazýwáte neymaudřegšj a neywětšj lidského pokolenj zaslepenými, nazýwáte ge zaslepenými nešťastným mámenjm, protože ústawy založili, které i myšlénku na podporowánj zpěwohernau činily nemožnau? Pozorugte nynějšj bjdný a strašliwý staw vlasti, pozorugte rozwaliny a zřjceniny, a pak řekněte — nepochybugi o tom, widjm', že gste anglický pastor — že, ačkoliw tento staw patrně z těchto zřjcenin wyšel, předce to byl střizliwý rozum a nikoli laupežiwost, genž tyto zřjceniny způsobila, a že šjlenost a slabost ducha neymaudřegšjch a neywětšjch pokolnj lidského ústawy zřjdili, gichžto tyto zřjceniny temná památka. gest.

Hostinnost a giné z klášterů pocházegjcj dobrodinj, o nichžto protestanský biskup Tonner se zmiňuje, nesměgj přehlédnuty býti, my ale wěc tu bedliwěgi pozorowati musjme, k obraně zlehčených ústawů. Naše powinnost gest ukázati, že rovněž tak w duchu welké státnj maudrosti, gakož i prawé nábožnosti a křesťanské lásky založeny byly, že nebyly, gakž falešný, zlomyslný, soběcký Hume ge popisuge, pauze rozdawači chleba, masa a piwa, nýbrž rozmnožowatelé obecného dobrého stawu, obecného štěstj, a obecné spokogenosti, a že to k gegich přirozenému a po-

třebnému působení náleželo, každý staw věc předgiti, w němžto by gen dvě třídy občanstwa byly, *páni a sluhové*; malý počet těch, kteří neyvětšj hognostj oplýwagj, a milliony oněch, kteří w neyhlubšj bjdě pohrauzeni gsau.

Wsecko dobré pocházj od ģruntů. Někdo musj ģrunty mĵti, a kteří ge magj, musegj mĵti práwo, wýtěžky z nich rozdělownati. Rozdáváli se takowýto wýnos, zwláštne mezi takowé, gegichžto pracj se to stalo, a sice takowým způsobem, aby dobrau a skromnau wýžiwu měli, musj takowáto obět šťastna býti. Odegmeli se znamenitá část wýnosu, odvezeli se daleko a dáli se lidem, kteří k geho wydobyti ničjm nepřispěli, musj weške-renstwo obce bjdné býti; *domy pro chudé, žaláře a kasarny* musegj powstati. I byla tedy gedna z neyvětšjch wýhod klášterů, že wýnos welké části země stráwti museli na mĵstě, odkudžto pocházel. Špitály a wšecky giné ústawy druhu toho měly tentýž aučel. Wšech malých i welkých wesměs, bylo w průměru w každém hrabstwj 50, tak že wětšj část wýnosu ģruntů bezprostředně mezi lid rozdělana byla. Wšickni dobře wjme, gak náhle se staw osady zhoršj, když se šlechtic, nebo wůbec welký držitel statku, ze swého tam ležjcjho obydlj wystěhugé a ge neobýwané zůstawj. Každý wj, gak toto vzdálenj se na wýsadu pro chudé působj. Známo gest, že nepřjtomnost duchowenstwa, šlechty a honorace na statcjch gegich za pramen nešťestj pro zemi wšjm právem se považuge.

Welká příčina bjdy w Irsku gest nepřítomnost welkých magitelů statků, kteřížto wýnos země s sebau odvážegj a w cizině trávěgj! Kdyby mělo Irsko geště swých 7 nebo 8 set welkých a malých klášterů, byloby zámožné a šťastné gako předešle. Nebyloby tam slyšeti o periodickém hladu a o nakažliwé zimnici, nebylaby tam bjda a nauze domowem, aniž wždy wětšj a wětšj zkáza, kteráž ze země zpaustu anebo nástrog k rušenj welikosti Anglicka učinjti hrozj.

Někdo musj ģruntj mjtj, a otázka tedy gest: geli lépe aby ge měli lidé, kteříž ustawičně na nich co na statecjch swých žjti musegj, anebo takowj, ģimžto wždy wolno, a také často wůli magj, we welké vzdálenosti od statků swých žjti a wýnos gegich w cizině wydáwati. Někteřj nazýwagj mnichy trubcemi, což že nesprawedliwé gest, biskup Tanner dokázal. Deyme tomu ale, že by to bylo sprawedliwé, což pak nenj trubec w mužské kápi rovněž tak gako trubec s klobaukem a vysokých botech? Trubci gsau wčely, které neprauogj, a což pak držitelowé statků obyčegně pracugj? — Pozorugme tedy mnichy a ģeptišky co držitele statků. Wšiekni děģepiscowé se shodugj, že byli *dobrotiwé wrchnosti*, že magetnosti swé za lewný penjz a na mnoholeté llůty pronagjmali, tak, prawj sám Kume, „že náģemnjjci takorķa za vlastnjky se powažowali, a wždy o to pěči měli, aby náģem obnowili, diřwe geště nežli došel.“ A neměla takowá wrķnost nic dobrého do sebe? Neutwoři-

li-liž zponenáhla na přirozené a neomylné cestě vlastnjky? Nezpůsobil-liž tak početj třídy swobodných lidj, w prawdě swobodných lidj, neodwislých od aristokracie. A nebyla-liž tato třjda wyhlášenau reformacij na zmar uwedena, kterážto nágemnjky nutj nedostjžitelnau činži platiti a ge w auplnau odwislost uwádj, gakž gi až podnes widjme? A byla tato politická swoboda prospěšná? Mnichowé nesměli žádně priwátnej "gměnj mji, nesměli žádně penjze ukládati, nesměli nikomu nic odkázati. Ze statků swých měli užjwánj, giného nic. Gegich žiwot, gegich přjgmy, gegich wydage byly *společné*. Nebylo zapotřeby, že nám děgepisco vé, wyprawowali, že býwali „*dobrotiwau wrchnostj*“; oni tak museli býti, anebo by se byla musela lidská přirozenost práwě k vůli nim ze swé dráhy uhnauti. A nebylo to štěstj pro lid, že takowau wrchnostj byli? — —

Dále widjme gednu welmi welkau výhodu, kterážto mravnost, gakož i osobnj a obecně dobro mocně podporowala. Klášter byl vlastnjk, kterýžto nikdy neumřel; gehu poddanj měli tedy nesmrtelnau wrchnost; gehu polnosti a stawenj neměnily nikdy magitele; gehu nágemnjci nebyli žádným z oněch rozmanitých negistot podrobeni, gako to ginj nágemnjci býwagj; gehu duby nepotřebowaly se chwěti před sekerau marnotratného dědice; gehu dwory neměly se změny pána co obáwati; gehu sedláci byli všickni pod gehu očima a pod gehu opatrnostj zrozeni a wychowáni — nemalé to

zagisté wýhody. Klášter byl pro swé okolj středem, který dle swé přirozenosti k sobě táhnul wšecky, kterj podpory, pomoci neb rady zapotřebj měli; klášter obsahowal spolek mužských nebo ženských členů, kterj o swau vlastnj výžiwu starati se nepotřebowali, a dosti maudrosti měli, aby nezkušeného wésti, a dosti bohatstwj, aby potřebnému pomoci mohli.

Přeložil

Fr. Simenec,

kaplan u sw. Apollináře w Praze.

8. O kázních čili trestnjch domech.

Od

P. Ant. Wiesnera,

kooperatora w cjs. král. káznici w Praze.

(Dokončení.)

Stará a tisjcerau zkušenostj potvrzená gest to prawda, že newědomost náboženská a z nj pocházegjci bohaprázdnost gest matkau wšech nepřawostj. Z toho tedy gasně wyswjtá, že genom důkladným a maudře udělowaným wyučowánjm w náboženstwj a w mrawech možné gest obrácení, přeginačení a znowu takorčka zrozenj zločincowo. Genom wywinutjm až posud neznámého žiwlu náboženského w zločinci, gehožto žiwot byl mrawů a Boha prázdny, a tō sice knězem, co zwěstowatelem sw. ewang. může on we smutných zděch žaláře k prawému pokání swé hršnosti, k prawé li-

tosti a kagjenosti nad zpáchaným zločinem přiveden býti; tyto musegj wšecko polepšenj předcházeti, bez nich bylo by polepšenj gen zewniřnj, pokrytské a tjm wjce trestu hodné, tyto musegj přiváděti zločince wždy k činům užitečným, musegj mu býti negen požehnánjm w čase geho trestu, ale i w celém geho pozdějšjm žiwobytyj.

Gako ale zločinec w newědomosti a hrubosti swého mládj, a w letech dospělegšjch giž wyučen we všech nepravostech, které sám předsewzal a wywedl, genom zlost a přjsnost zákona, dostiučinněj žádagjcjho, na sobě zakusil: tak se na něm gako před osmnácti sty lety na celném a hřjšnjku, nynj ukazuge láska Wykupitele, oblažugjcj a přeswědcugjcj silau slova Božjho. Negen duch důwěrnosti w Boha, pokory, kagjenosti, ale i wyššj utěchy a lásky se mu nynj předstawuge wtělen w osobě kněze, do trestnice přišlého k wěznowi. Nynj nastupuge vlastně powinnost knězi, giskru nábožnosti a ctnosti, která málo kdy docela uhasla, zase rozedmauti, zatwřzelost srdce, co následek neprawosti, obměkčiti, gemu oči otewřiti, z propasti, do které se uwrhl, gemu cestu ukázati, gak ljtostj swé srdce očistiti a naděgj ho posilniti může, aby w něm dautnagjcj a wšak až dosawáde nepoznaná sjla k dobrému se pozdwihla, upewnila a k dokonalosti přišla.

Protož prawj slawný Julius: Nenj šlechetněšjho auřadu, nenj užitečněšjho postawenj, nežli auřad kněze w trestnjch domech. Geho powinnosti

gsau mnohočetné a rozdílné. Ony požadují všech-
něch geho duševných wloh, všeho geho času. Ne-
wyhnutelná potřeba gest, aby negen ctil hluboce
užitečnost swého auřadu, ale aby swěřené sobě
též přesvědčil, že geho neyhorliwějšj a neyupřj-
mnějšj namáhání genom k gegich dobrému cjlj.
To gest vlastně ona weliká tagnost, kterau ná-
chyllost zločinců zjskati možno. Nucenost gest často
newyhnutelná, aby se odpornj skrotili, nesklonná stá-
lost, aby se zatwřelj podrobili; ale gsau též přj-
pady, kde všerchny takowé prostředky ničehož ne-
zmohau a kde gen wljdná slova dobromyslnosti proni-
kagj. Zde se ukáže láska co mrawnj talisman, co
kljč, který dwěře k srdci člowěka otwřá. Swazky,
které obyčegně duchownjho pastýře k stádu geho
pautagj, gsau w osadě wěznů silnějšj a sepnu-
tějšj. Zde gest kněz gediný zastupitel nábožen-
stwj, gediný zwěstowatel prawdy, utěchy a pokoge.
Geli wězeň také od něho zanedbán, gakých pro-
středků mu zbýwá k poučenj?

Takowá zanedbalost tjm wjce cjtěná býwá od
neodsauzeného, který posud we wyšetřowánj a tedy
třebas newinnen gest; a od těch, kterj skrze prwnj
něgaké prowinění uweznění gsau. Obzwlastnj staw
uwezněného požaduge, aby pod dohledem ducho-
wnjho stál, a to tjm wjce, čjm wjce neprawost,
bjda a zpustlost státi se musegj předmětem péče
pro swatý auřad kněze. Práce a namáhání kněze
se tedy newyhnutelně k tomu obrátiti magj, aby
denně sluzby Božj konal, we škole cwičil, o po-

učenj mladých prowinilců se staral, k žaláři odsauzené u sebe dījwe přigjmal a ge na aučel trestu připrawil; ty pak, kterj trest wystáli a žalář opauštegj, laskawě k dobrému geště gednau napomjnal.

Gakkoliw blahoděgné tyto předepsané cesty weřegného ponaučenj gsau: býwagj geště giné neméně potřebné a užitečné, ačkoliw skryté práce, které duchownj w trestnjm domě za swau powinnost považowati musj. On sobě poznamenává žiwot wěznů, a hledj wyskaumati gich powahy a náklonnosti. On přenášj swau horliwost i na skutky lásky negen w gich wězenj, ale i potom geště, když na swobodu propuštění gsau, a swau pomocj ge sprowodj. Geho dobromyslná snaha nabýwá ale geště blahoděgněgšj stránky, gak brzo počne se swým wězněm bez swědků rozmlauwati, ne se studenau twárnostj auřednjho učitele, ale s wřelau přjwětiwostj a náchylnostj prawého přjtele. Tak se stává skaumatelem gich potřebnostj, podporowatelem gich starostj a obnowitelem gich naděgj.

Gsau okamženj w běhu žiwota i člowěka trestu neyhodněgšjho, kdy gehu duch k přemyšlowánj wzbuzen a gehu mysl starostmi přeplněna gest. Nesmjrně důležité gsau ony doby přemeyšlenj, které maudrým přispěnjm rozšafného kněze zwětšiti se dagj, an nesmyslným dobře radj, zawedené přeswědcuge a trpjech potěšuge. W těchto případech

proniknau výstrahy, domluwy a útěchy sw. ewangelium s dwognásobnj silau swědomj wěznů.

Žiwot tento wezděgšj gest gen dětinstwjn našj bytnosti, w něm pak gen ctnost mjtj může cenu neywětšj; protož náboženstwj za powinnost ukládá, hřjšnjka od zlého žiwota odwracowati; a gsau okamženj od Boha dané, kde hřjšnj obzvláště ku pokánj a polepšenj gest náchylen. Gestli tedy ony přjležitosti a ony doby se zanedbagj, gestli hřjšnjk ode všech giných cest, které ku ljtosti a poučenj wědau, odlaučen gest, gak strašliwě gsau pak ony zlé následky k zodpowjdánj. Proto se i zanedbánj náboženského wyučowánj w žalárjch w každé zemi strašliwě mstj a každému státu za poskwrnu slaužj, kterýž se křesťanským nazýwá.

Gak blahoděgný ale gest proti tomu auřad šlechtného, všem těžkým swým powinnostem zadostčinjcjo kněze, kterýž nowě přišlého přigmá, zatwrzelého polepsuge, zaufalého těšj a na cestu spasenj weđe, sotwa obráceného sjlj a powzbuzuge, a propuštěného k zlému náchylného, wýprawau ozbroguge, kteráž mu slaužj co pewná kotwice we všech bauřjch nowě započatého žiwota.

Neypodlegšj členy lidského pokolenj mǎ žalárnj kněz denně we swé společnosti; gegich ausměšek ho nesmj rozdrážditi, gegich pokrytstwj ho nesmj podwáděti, gegich neumělost ho nesmj rozlobiti; on nesmj ochabowati i když celá geho snaha často na zmar přišla, on nesmj we swé těžké

práci umdléwati, kteráž se genom s Božj pomocj podařj, a snesitelnau se stane.

Nesmj se zhroziti při pohledu do hluboké před njm se otwjrągcej propasti lidské zkaženosti; i ti, kterjž zlořečj, an se modliti neumj, kterjž we gménu Boha přísahagj, w kteréhož newěřj, musj wyučowati, aby Boha poznali, se ho báli, gemu se klaneli a gehu milowali; nesmj ale při tom zablauditi do suchých pustin něgaké všeho owoce prázdne mrawouky anebo do tmawé hlubiny náboženského šilenstwj.

Pewně na zemi stoge s wjryplným pohledem k nebi musj silnau rukau swé podlé swěřence pozdwihowati k sobě a newywratnau gistotu gim podáwage na příslibenj ge pamatowati, kteréž výše stogj než všechna odměna swěta, kteréhož ale genom ten aučastným bude, kdož se Bohu oddá s celau dušj a s celau myslj swau.

Gestli každá zpráwa duchownj gest wůbec obtjžná, tedy přede všjm zpráwa duchownj nad trestnjky samými gisté neyobtjžněgšj gmjna býti musj.

Nebo všickni gednotliwci osady trestnjho domu gsau wjce nebo méně we welkých neprawostech postjženi, všickni gsau hřjšnjci, genž sprawedlnosti lidské do ruky padli, gsau wjce méně prudkých wášnj, kterýmž uzdu pustili a sebe přemahati neuměgj anebo nechtj. Wětšj djl gest w náboženstwj docela necwičen, spustlý a mrawně docela zkažen. Při tom gest i geště ta zlá okoličnost, že celé toto množstwj zločinců pohromadě w gedné

společnosti bydlj a nakažliwě na sebe působj. Zde gest nynj těžká úloha duchownjho, zpráwu wedau-
cjhо, takowěto lidi ku poznánj gich hřjšnosti, k lj-
tosti, dobrým úmyslům a k polepšenj přiwěsti. Hned
při wstaupenj do trestnice gest neypřihodněgšj oka-
mženj, celé duše trestance se chopiti; nebo práwě
w tom čase, kdež dle zákona několik dñj osamot-
něn k poučenj knězi zůstawen býwá, kdež giž
sama hrůza toho domu, an newj co se s njm dñti
bude, na něg působj, přede wšjm schopen gest,
kněze za swěho gedinkého přítele považowati; on
gemu spjše swé srdce otewře, a poučenj i napo-
menutj milerád přigme. Ale gaká to práce! Nynj
snad slyšj poneypřw o Bohu mluwiti, on se neumj
ani modliti, nezná ani gedinkého článku wjry a gest
pln předsudků nebezpečných. Gen když ale uka-
zuge dobrau wůli, když pochopuge, když sobě něco
pamatuge, giž gest práce odměněna a lze daufati,
že laskawému učenj Ježjše Krista i pozděgi swé
srdce otewře. Ale gak weliký dñl gest docela za-
twrzelý a dlauho trwagcuj zpustlostj giž skoro zho-
wadilý, že neywětšj lhostegnostj neylaskawěgšjch
domluwy a poukázánj na duši, na wěčnost sobě
ani hrubě newšjmá. Neymenšj dñl do trestnice při-
šlých gest oněch, kterjž w prudkosti něgaké náru-
žiwosti zločin w prwnjm zápalu spáchali. Tito gsau
w skutku politowanj hodni, uznáwagj swůg wý-
stupek, lkagj a pláčj, tak, že giná, neměně krásná
powinnost kněze, zde počjná, gich těsiti, gim nesmjrné
milosrdenstwj Božj ukazowati, kteréž hřjšnjka ka-

gjcjho nezawrhne. S takowými smutnými wýstupy potkává se kněz každodenně we swém wyučowánj; zde nepostačj gen chladně mluwiti a slowo Páně wykládati; zde musj též mocj a rozčilenostj swé řeči zatwzrelcem hnauti, opětného prowinilce pokárati, neumělého s angelskau trpěliwostj učiti, a kagjcjho, swůg hřjch oplakáwagjcjho, těšiti a w dobrem předsewzetj utwzrowati.

Že tato ustawičná napnutost a rozgítěrenost ducha, takowéto okamžité sebe zapřenj i při té neywětšj surowosti a drzosti, že tato trpěliwost při wyučowánj oněch, genž nade všechno pomyšlenj zanedbání gsau, od duchownjho pastýře welké množství mrawnjch i tělesnjch sil požaduge, a též gehu ducha i tělo utrawuge a užjrá, uzná každý.¹

Při tomto tak obtěžném auřadě zpráwy duchownj w trestnjch domech potřebj gest obzwláštnj opatrnosti a obezřetnosti, kterauž sobě duchownj arci genom zkušenostj a delšjm zacházenjm s trestanci opatřiti může. Zde má často gednati s těmi neywyzralejšjmi a neyprohnanějšjmi podwodnjky. Přetwárenost a pokrytstwj panuge obzwláště w těchto domech. Neyhoršj zločinec, kterýž gest wjce w žaláři než na swobodě, gest w trestnici ten neyporádnějšj. Wždy přicházj do trestu s larwau ka-

¹ Z té přjčiny psal nynějšj král Šwédsko a Norwegsko we swé knize, „O trestu a trestnicjch“ takto: Kněz w trestnjm domě zpráwu duchownj wedaučj má dostati plat gehu obtěžné práci přiměřený, genž mu žiwot wšj starosti prázdny pogištuge, k čemuž i wyhljčka se otewřjti má, powyšenj a pokognějšj auřad dosáhnauti, křjž we swém obětijném postawenj umdlel.

gjenosti a ljivosti nad spáchaným prowiněnjm, vždy odcházj s tjm neysilnějšjm předsewzetjm swého lepšenj, ale vždy žůstane ten samý. U přjtomnosti předstawených ge co beránek, ale wnitř mezi sobě rownými gest drawý wlk, prawý rozširowatel dušewnjho moru, hance všeho dobrého a swůdce ostatnjch. Neyaulisnějšjmi slowy se taulj k duchownjmu, nesa před sebau larwu nábožnosti, aby tjm gehu přjzeň si zjskal. Zde gest bystrosti a opatrnosti potřebj, aby se gádro od šlupky rozeznało. We všem wyučowánj, w kázanjch, domluwách šetřiti dlužno určitosti úplné we wygádřenj, an hned mnozj slova neurčitá, dwogsmyslná, sobě dle gich žádosti a přánj wykládagj, hanj a přewracugj. Kněz se tu má upamatowati, že gest zde swět w malém, sopka těch neyprudšjch náruživostj, kteréž gen mocná ruka tlačj, aby newyrazily. O vlastnostech kněze we trestnjch domech wůbec pjše krásně protestantský duchownj Jablomowský we swém spisu, „Postawenj kněze w trestnjch domech,“ kterýmiž uwe-dauce ge zde naše pagednánj skončjme.

Se studium bohosłowj a mudrctwj má duchownj w trestnici spogiti studium oněch spisů, kteréž o všeligakých saustawách polepšenj a potrestánj gednagj. Důkladná známost celého žalárnictwj gak w nynějšjch časech i wědecky wzděláno gest, nesmj chyběti onomu, kterýž neywyššj záležitosti takowých ústawů zastává. Ačkoliw kněz dle swého auřadu na zřjzenj a wnitřnj žpřáwu trestnjch ústawů působenj nemá, ačkoliw nenj gehu wěc, neyprimě-

řenějšj policegnj řád uwěsti: předce studium takowých spisů gemu podá pewné hledišťe pro geho vlastnj působenj a zkušenosti, náwrhy a pokynutj giných může za dobrá naučenj považowati, kteráž dobře tomu slaužj, aby we swých vlastnjch pozorovánjch a zkušenostech se lépe znal a na mnohé věci swau pozornost obrátil, kteréž při prwnjm pohledu nepatrné býti se zdagj. Čjm nowějšj gest wěda žalářnictwj, tjm wjce gest potřebj, aby wše, co w tom způsobu se wyskaumalo a co se až dosawáde děge, se shromážďowalo a zkaušelo. Studium starých klassiků buď, gak wůbec každému knězi, tak též i w trestnjm domě auřadugjcjm schwáleno, co obzwláštnj dušewnj prostředek vzdělanosti a zábawy. Předewšjm ale má wjce, než kdokoliw giný o to se starati, aby wšechny úkazy na poli dušewnjho žiwota nynějšjch časů seznał; nebo gen tjm způsobem bude s to, wnknauti do prawého ducha žalářnictwj, kteréž na půdě přjtomnosti se zrodilo, gen tjm způsobem bude ge moci posauditi w geho wnitřnj potřebnosti i spolu w potahu k ostatnjm wýtworům žiwota nynějšjho.

Nikde se ale nesetkáwagj wšechny nynějšj čas pohybugcj idey wjce, nežli w literalnjch plodech; poněwadž literatura nynj nestogj žiwotu na odpor, nýbrž do něho wnika a geho neyrozmanitějšj potahy w uwáženj bére.

Kněz, w trestnjch ústawech pracugcej, musj býti obdařen skálopewnau důwěrnostj w Boha, pobožnau a až k zápalu pro člowěčenstwo rozhrátau myslj,

musj mji srdce učenjm Spasitele proniknuté, musj znáti a posauditi všechny úkazy wnitřnjho i zewnitřnjho žiwota; při tom všem ale má býti zdoben mnohými osobnjmi vlastnostmi, kteréž wjce nebo méně osobnosti přináležegj. K těmto vlastnostem čtáme wljdnost a sautrpuost s osudem giných, přjgemný způsob giným se sdělití dobrosrdečnostj, předewšjm ale neohroženost mysli, zapřenj sebe samého a pewné tělesné zdrawj.

Co se naposled uwedených vlastnostj týká, zagisté gedenkaždý gich welkau potřebnost uzná, kdo gen poněkud okolnostj, w kterýchž kněz působiti má, považuge. On má s lidmi rozličných neprawostj ano skoro giž lidskosti zbawenými gednati, kde nemohly řetězi a okowy gich zkrotiti: tu on má wystaupiti, mluwiti, gjmi zatrásti a mocj řeči weleti bauři vášnj, aby utichla. To ale gest často welmi obtjžné, musjwá se státi beze wšj přjprawy, nebo zde záležj vše na okamžitém pewném wystaupenj. Zde tedy předewšjm gest potřebj osobnj neohroženosti a přjtomnosti ducha.

Předewšjm ale musj kněz w trestnjch ústawech zapřenj sebe samého schopen býti. Čjm wjce zde přestáwagj všechny zewnitřnj potahy, z kterých se čerpáti může duchownj sjla a wytrwalost; čjm wjce zde skoro docela wzágemnost pospolitého žitj scházj: tjm wjce musj a může toliko kněz gediné w pomyšlenj na swau powinnost a na swé powolánj posilněnj a wytrwalosti hledati.

An w trestnjch domech celé postawenj kněze

gemu žádného *zewnitřnjho* powzbuzenj nepodává, an naopak zde docela na pole swého *wnitřnjho* žiwota a na pohled k nebi obmezen gest: musj býti schopen, wjce než kdo giný zapřenj sebe samého. I w účincjch swého působenj nagde málo potěchy, alespoň wždy méně než každý giný geho bratr. Ginj pastýřowé alespoň magj samé poctiwé audy; neboť právě ony audy, u kterých působenj gich přestalo nebo newystačilo, přicházegj do trestnjch domů. A když i zde dobře wedeni a na cestě polepšenj gsauce do swé otčiny propauštění byli, tam ale z nedostatku tělesné a dušewnj péče opět padli: dáwá se wina toho trestnjm domům, arci nepravě, an domy trestnj tak málo za to mohau, gako lékař, který wyhogeného propustil, za to může, když tento z nedostatku ošetřenj zase onemocnj.

Tyto a geště mnohé giné mysl zkormucugjcej okolnosti nemohau gináče, než zapřenjm sebe samého přemoženy býti, a genom tjm způsobem podržj kněz potřebnau sjlu ducha, a wytrwalost i tehdaž, když studeně a potupně přigat anebo lho-stegnostj a drzostj odbyt býwá; což se dosti často stává.

Gestli giž wůbec každé postawenj kněze požaduge, Wšemohaucjho prositi o prawého ducha, utěchu srdce a posilu: tu gisté má předewšjm kněz w trestnjm domě neywyššj potřebu o ty dary Boha prositi. Zde, při pohledu zewnitřnj bjdnosti, zde, kde nebezpečenstwj gest naléhagjcej a odpovědnost welká,

zde musj kněz ustawičně Boha o sjlu a pomoc prositi, kdykoli k swé práci se odebjrá.

Co se naposledy týká tělesné zdrawosti, musj kněz w trestnjm domě nade wše auplného ano železného zdrawj těla požjwati, předewšjm aby žalárnj wzduch, ustawičnau změnu temperatury a auwěťj při năwštěwě komůrek a špitálů žalárnjch snéstí mohl. Wšak i ono dušewné napnutj a rozgitřenj a onen staw, w kterém se kněz při pohledu na tolikerau bjdu, na to neštěstj, tu hrubost a zkaženost, na neslýchaná zločinstwj a na hrůzy probuzeného swědomj nacházj, časem gehu ducha tak bolně swjrá, že to gistě bez ugmy na zdrawj nezůstává. Nebo gest to ustawičný bog proti patrnému účinku hřjchu, w kterém se kněz nacházj w trestnjm domě. Čjm wřelegi swůg auřad zastává, čjm ohniwěgi lhostegné probuzuge, zanedbané poučuge, s kagjcjmi autrpnost má, tjm wjce podléhá gakési rozgitřenosti ducha, která zle na gehu zdrawj působj. Gestli tedy někteřj gsau toho doměnj, žeby radno bylo, aby kněz nawždy při trestnjm domě zůstal, gest to z tělesného ohledu nemožné; gestě wjce ale s pomyšlenjm gest, wezmeli se ohled na gehu dušewný staw. Snad se lze nadjti, že někdo od Boha newywážitelnau hognostj dušewných sil obdařen gest, tak že i w neyhoršjch okoličnostech, gako w trestnjm domě, nikdy se nestrawj a neotupj; ale obyčegně nenj tomu tak. A předce i neymenšj zdánj lhostegnosti a mechanismu w tomto auřadě přinášj smrt wšj činnosti a žiwému

působenj na srdce wěznů. Protož nikde nenj radno, aby ten samý kněz dlauho w trestnjm domě meškal, a to tjm wjce, an pro wězně z toho žádné zlé následky nepocházegj, kteříž se ustawičně střdagj a giž w běhu gednoho nebo dwau let skoro docela giná generace se tu nacházj, tak že onen swazek laskawosti mezi njmi a knězem na ten způsob gak to mezi ginými kněžími a gich osadnjky gest, nikdy mjsta nemá a mjtí nemůže.

K ostatnjm auřednjům trestnice má se duchownj přjwětíwě, skromně a smjřliwě chowati, a osobnj cenau wážnost a důwěrnost sobě zjskati. Předewšjm ale za powinnost ať sobě uložj s nižšjmi auřednjky, dozorci a t. d. laskawě a wljdně zacházeti, a wždy dobrau wůli gak gen možná s nimi zachowati. Tito auřednjci magj welké působenj na dobré i zlé trestanců, poněwadž w nejbližšjm spogenj s nimi stogj. *Teprw pomocj rozsafných, nábožných a opravdivec křesťansky smeyšlegjcjch dozorců může něco w polepšenj trestnjků docjleno býti.* Oni gsau prawá ruka kněze, pěstitelé od něho rozsetého semena; a gsauli mužowé statnj w křesťanském žiwotě a wjře utwrzeni, poznagj mysl gehu působenj a budau dle něho gednati a pokračowati.

9. Sláva Boží.

Od

Karla Winařického,

farář v Kowani, Litoměřické diecese.

***Bože, kdo se Ti vyrovná?
Sláva Tvá gest nevýslovná;
Pro nj nemá člověk mjry,
Kromě oka pauhé wjry.***

***Země, lůno Tvé tagemné,
Na věky-li bude temné?
Držve dno tvé prokopáme,
Nežli Boha wyskaumáme.***

***Skály twrdé, ani we dne
Okem lidským neprůhledné!
Bůh gen hustau wašj-mřjšj
Gako křišťálem prohljšj.***

***Hory, nad oblaky čnjte:
Snad se wýšj swau pyšnjte?
Wýšj Wás ge sláva Páně;
Té se klaně waše stráně!***

***Pole šjré i wy pauště,
Nastawte si lesnj hauště:
Bošj raucho širěj bude;
Obaljč wás geště zbude!***

***Moře, na hluboké dno tvé
Nesahajj lodnj kotwe!
Nepřemůšeš málo dosti
Maudrost Bošj hlubokosti!***

*Nebe noční, modrogasně,
Hvězdovitě, gak gsi krásně!
Krásnějš wšak negsi zvláště,
Nešli krag Bošjho pláště!*

*Slunce, před twým zlatem we dne
Měsycowu strjbro bledne:
Shasla by wšak twoge záře
Před gasnostj Bošj twáře!*

*Blesku, letě z temných mraků
Rychlegi, neš kámen z praku,
Nepřeletjš na peruti
Bošské mysli pauké knutj!*

*Hromobitj, strašlivě gsi;
Živočichy hlas twůg děsj:
Echo tys Bošjho hněwu
Na lehkau zlych lidj hlavu!*

*Ohni, šivle ty horaucj,
Těla pronikáš planaucj:
Dušj moc twá se netýká;
Wně gen milost Bošj stýká.*

*Boše, kdo se Ti wyrowná?
Sláwa Twá gest nemýslowná,
Pro nj nemá člowěk mjry,
Kromě oka pauhé wjry!*

10. Modlitba pěwcova.

o a

W. Jaromjra Picka,

wrecknjho a práwnjho w Libljině.

Hospodine,
Duch twůg kyne
Z hvězdnatého nebe,
Braucek w kwětu,
Tagný swětu
Hlučně hlásá tebe.

Mořské vody
S dřevů plody
We propastné noci,
Rosa w klasu
Dává hlasu
O twé, Pane, moci.

Hromy dřevé
Z chmury sive
Tamo we blankytu,
Slawjk w hági
S pjsnj w mági
K ucty zwau mne citu.

Wše kdyš, Pane!
Uctau plane,
A tě chwálit spēge,
Lyra moge
Pjsně moge
Tobě také pěge.

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. *Handbuch zum grossen in den k. k. österreichischen Staaten eingeführten Katechismus der christkatholischen Lehre mit Beweisen, Erweiterungen und Beispielen. Von einem Freunde der Jugend. Zweite, ganz umgearbeitete Auflage. Innsbruck, in der Wagnerischen Buchhandlung. 2 Theile. 8. I. Theil. S. XVI. 509. II. Theil. S. XVIII. 508.*

Ku knihám, kteréž se mi až posawáde neyméně ljbily, a z kterýchž mnohá všechnu hořkost duše mé zbudila, patrj knihy katechetické. Tjm wjce mne wys oznámený spis, gakožto rukowět při wykládánj katechismu našeho, potěšil. Swjtj z něho zdrawá, gasná a gádrná duše, a předkládá se w něm weliké bohatstwj wěcj, gichž každý katecheta s welikým prospěchem užjwati může.

Rozmlauwánj s dětmi a strogenj otázek při katechizacj gest to neysnadněšj, a gako samo sebau se naskytuge, máli gen katecheta hlauwu bohatě opatřenau tjm, což dětem wěděti náležj, a což swaté prawdy w rozum, w pamět a w srdce gegich uwozuge. Pro tu přjčinu pomocné knihy katechetické toliko materialie katechetům podáwati magj, a nikoli nenj třeba, by gim, co hrubým neumělcům, i otázky gako w ústa cpaly. Což

pak dobře znamenati slušj, gest to, že řetězy otázek we mnohé katechetické knize gsau přehjdné žwánj, a přenechutné, duši dětj wysilugjcj opakowánj gedné a též wěci, na tento příklad: „Bůh chce, a miluge dobré, zlého pak nenáwědj.“ Wše dobré miluge Bůh, i to neymenšj. Rowně tak wšeho zlého nenáwídj Bůh, i neymenšjho zlého. Pilně pozorůgte! Boha proto, že dobré miluge, a zlého nenáwídj, gmenugeme swrchowaně swatým. Nábožnj w nehesjch, bywše gednau zde na zemi, rowně také milowali dobré, zlého ale nenáwídeli; protož ge gmenugeme swatými. Angelé w nebesjch též gen dobré milugj, zlého pak nenáwídj; anobřz milugj dobré, zlého pak nenáwídj wjce než pohožnj lidé. Protož ge gmenugeme swatými angely, wjce gsau swati, než swatj lidé. Bůh ale wjce i neymenšj dobré miluge, a neymenšjho zlého nenáwídj než swatj lidé a angelé. Protož gest Bůh swrchowaně swatý, gakož čtete w katechismu: Bůh gest swrchowaně swatý; on chce a miluge dobré, zlého pak nenáwídj. Gaký tedy gest Bůh? Proč ho gmenugeme swrchowaně swatým? Co chce on a co miluge? Zlého pak —? Co i swatj w nebi milugj? Zlého pak —? Co milugj i swatj angelé? Nenáwídj pak —? Bůh ale dobré wjce miluge, a zlého ale silněgi nenáwídj: gak tedy swatým gest Bůh? (*A. G. Praktisches Handbuch der Katechetik. 2. Thl. S. 32.*) Wtipný Vierthaler, hledě na takowé marné, galowé, ničemně katechisowánj, práwě napsal: „Methoda mnohých katechetů gest gakýs koutač, a záležj we wyfintěných inwersjch, při kterýchž w desjti otázkách a odpowědjch tatáž slowa beze wšeho wykladu opět i opět se pronášegj.“ (*Elemente der Pädagogik und Methodik, Salzburg 1810, S. 41.*)

W swrchu oznámených, welikých, natlačených dwau swazcjch negmenowaného autora nic takowého se nenalézá, nýbřz o každé důležité průpowědi katechismu našeho drahně materialij se podává, a sice: Wyklady a wyswětlowánj, dowozugjcj mjsta pjsem swatých, zde onde důwody z rozumu, náwrhy, gakby se každého ná-

boženského učení užjwati mělo, a což obzwláštnj chwály gest hodno, příklady z biblické a swětské historie. Poněwadž pak katecheta nenj tak mdlomyslný, gako gest dítě, kteréž wyučuge: protož mu náš autor w knjze swé nepředřjkáwá každé maličkosti, nýbrž na věci, kteréž mu giž známy gsau, toliko narážj a o čemž pak před dětmi šjře mluwiti moci bude, toho mu gen gako připomjná; i když něgaký příklad neb powjdku něgakau přednášj, nedlauhé, ausečné mluwy užjwá. Tak ku příkladu we článku o přjsaze wykládá, w čem přjsaha záležj, ukazuge rozdily přjsahy, hřjšnost kriwé přjsahy rozbjrá, odpor, žeby dle slow Ježjšowých (Mat. 5. 33.) křšťanu přisahati nenáleželo, porážj, a to wšeccko tauto powjdkau zawjrá: „Stalo se před několika lety, že kdosi tři osoby nawedl, by přisahli, že toho koně, kteréhož bližnjmu proti práwu nawrátiti nechtěl, kaupil, a hotowými penězy zaplatil. Tito falešnj swědkowé náhlau smrtj skonali, a sice wšickni trj w témž týhodnu. Swůdce gich se pozděgi i wraždy dopustil, a byl na hrdle potrestán. Že se to w skutku stalo, prawj Ovenberg.“ (1. Theil S. 297—304).

Katechetowé tedy, genž při wykládánj katechismu našeho cizj pomoci gsau potřebni, ku těmto dvěma bohatým swazkům bezpečně sáhnutí mohau. Přčtauli před každým školnjm neb kostelnjm katechizowánjm několik listů knihy této: s hlawau dobře zásobenau a zprawenau, bezpečně wystaupiti moci budau, a mluwenj k dětema dotazowánj se gich žádných těžkostj mji nebude.

Poslěz připomjnam, že wýš oznámený spis katechetický, po druhé na swětlo wyšel. Opětné wydánj knihy nenj sice wždy gistým rukogemstwjm dobroty gegj, a mnohý spis i při třetjm a čtwtém wydánj tak špatným gest, gakož byl při prwnjm. Nicméně o této katechetické přjručné knize w prawdě se řjci může, že druhého wydánj byla hodna, a že toto druhé wydánj důkazem gest wnitrnj ceny gegj.

† Vincenc Zahradnjh.

2. Život panenské matky Boží Marie. Dle Silberberta volně vzdělal, mnohými přídávky rozšířil, a mravním naučením zprovozel Jachim Gindra, kooperátor w Hradišti. W Praze 1843. m. 8. str. krom obsahu 368.

„*Merito mihi cor e fibris evulsero, si geram illud erga Mariam indevotum*“, pravý gistý muč neznámý spisovatel knječky latinské* w min. stoletj, nepochybně co rukověť pobožnosti študugjcj mládeži w Praze vydané na str. 52. pod názvem: „*Dies septimus; exercitium II. De pietate erga B. Virginem.*“ a dokládá: „*Non potuit Deus puram creaturam hac meliorem condere.*“ Nenadsazuge, nepřepjná pak ničehož tento neznámý ctitel blah. p. Marie; neb učj-li náš katechismus, že se kat. křesťan znamenjn sw. kříže (zewně) poznává, rozeznává se wnitřně zvláště uctiwostj k blahoslaweně rodičce Boží. Tudyž weškerá cjrkew gako w zásadu přigala výrok; „*Non colit filium, qui matrem negligit,*“ a všemi cestami wěřjcjm na gewo dává, gak welice sobě i sama této gasné hvězdy mořské wážj i gak wraucně taužj, aby členowé gegj sauwěrnj tauž uctiwostj k nj se roznjtili. Gj, roditelce našeho božského Spasitele, tolik výročnjch slawnostj na památku zaswěceno; gj ke cti po celém swětě tolik wystawných chrámů wěnowáno; na gegj podobizně neyslawněgšj maljři štětec swůg zbožně zwěčnili, neyroznjceněgšj básnjci gegj ctnosti a zásluhy wznešenými hymny slawili. Protož kdokoliw neystkwělegšj swatostj kdys na zemi slynul, byl zagisté také wraucjm, neljčeným ctitelem blah. panny Marie. Zagisté právem: gj ctil Bůh sám poselstwjm angelským, zwolenjm k materstwjm swého božstwjm a tudjž, gak se pobožně wěřj, Oswobozenjm zázračným ze zá-

* Častým upotřebenjm tohoto welecenného spisku utrhnul se mi názewnj list, tudyž se zde gen opodál uwádj pod názvem: „*Octidum exercitium pietatis.*“

kona obecné náказы prvotnj; učinjw gj tak ctnosti pínau darowal gj též pokladem weškeré swé milosti, tak že s nj gako we swém nebi zvláště přebýwal, ponjženau tjžj gegj pokory — až w pohaněnj nade wšecy dcery Ewiny powyšil, čjmž také stala se přjmluwa gegj u Boha neoslyšitelnau* a protož celá cjrkw třikrát denně při welebném sauzwuku milionů zwonů zasjlá hlasmo, šeptem upěnlivé k nebesům vzdychánj: „Pros za nás nynj i w hodinu smrti.“

Koho ale Bůh sám tak poctj, takowau milostj neoslyšitelnosti daruge, tomu zagisté také hřjšný člověk bez ostýchánj uctiwost prokazowati může a má. A však od časů reformacj ochabowala i mezi katoljky uctiwost k blah. Panně, až konečně w minulém stoletj, pauze mezi sprostým wesnjm lidem se udržowala. Tauž měrau mizela patrně i láska a vážnost wěřjcjch k gich sw. cjrkw, gako by gedna bez druhé státi ani žjti nemohla, což se zvláště po wyzdwiženj towaryšstwa Ježjšowa neysmutnějšjmi úказы gewilo a strašlívým hlukem nepřetržité wálky žiwota i sjly nabýwalo. Ale w dobu

* Příklady wyslyšených modliteb na přjmluwu blah. Rodičky Božj — ode dne, w kterýž se na gegj prosbu woda u wjno proměnila — gsau tak hogné, tak čtné, že swrchu uwedené epitheton neoslyšitelnosti gegjho hlasu neyvýš osprawedlněno se mě býti widj. Zvláštaj příklad často mně wyprawowal wel. P. Wáclaw Kostkuba, zemřelý na Dobré wodě u Buděgowic, byw geště zám. kaplanem na Zelené hoře, duchownj to rozumu wytrělého i srdce nábožného. Máteř gehu w málo letech po wdánj ohluchla; užjwáno k wylěčenj neduhu wšemožných prostředků, bez výsledku. I stala se w domě téměř powrhelem; čeleď i manžel zanewřeli na nj. Což nedíwno, powážjmeli, gak hluchý člověk wúbec k newrhlosti se nachyluge, i zase u domácjch nedoslyšenjm a přeslechnutjm trpěliwost přjsnau zkauškau cwičj. — Dlauhá léta pohromu swau s bolestj nesauc a naděgi na ozdrawenj giž mimo sebe pustiwiši znamenala kdys, že manžel gegj i ženci, an gi oběd na pole nesaucj zhljdlj, w díwý smjch se rozřehtali. Domnjwagjo se, že to gj platj, vzdychla s bolestnau wraucnostj: „*Panenko Maria, smilug se nade mnau a wypros mně zase předešlého sluchu.*“ A w tu chwjlj zaslechla pěnj skřiwana, nabyła sluchu, podržewši ho až k swé smrti. Relata refero; neb tagenstwj králů zwěstowati dobré přj gest.

neynuzněgšj procjtnul Pán ze swé drjmoty na kolisawé a giž téměr potápěgjcj se lodičce. Hluk wálečný se utišil a mužowé — neywjc z katolického Šweycarska, z Baworska a na Porýnsku — dáwno giž klesánj cjrkwě i úcty k blah. Panně sbolestj nesauce, pozdwihlj gako na střeše hlasu k zastánj swé drahocenné wjry. To byli skoro sami kněžj; ale také mezi lagj zbudil Pán swé hagitele. Krom Štolberga s gehu nescenitelnau zásluhau o všestranné hágenj cjrkwě wyniknul mezi ginými rozmahateli uctiwostj k panně Marii zwlášť Silbert. Jakoby plamen sw. Bernarda neynězněgšjho (ctitele Mariina doň byl zašlehnul, tak si počjnal Silbert. Geho modlitby k panně Marii pod názwem: „Zdrawas Maria“ zbudili po celém kat. německu rodostný užas; wšecky skoro kat. časopisy wzďawali mu zaslawžilau chwálu a djky. Neustál wšak Silbert o té zásluze. Wěda, kterak žiwotopisy a přjklady mocně k následowánj wábj, zasadil se o sepsánj obšjrněgšjho žiwota blah. panny Marie, wzywage k tomu, gak se w gehu, k našemu překladu připogené předmluwě šjregi dočteš, pramenů neyrozmanitěgšjch od sw. ewangelij až do zgewenj sestry Marie od Ježjše, abatyše spolku nepoškwrněného početj w Agredě w Španieljch a opata Orsinjho La Vierge, *histoire de la mère de Dieu*, doljciw tak celistwost gistau žiwota od předpočetj skoro blah. Panny až do gegjho na nebe wzetj. Obraz nám tu podán tak průhledný, že se i w temných záhybech gegjho srdce i w každém záwinu gegj duše neyútlegšjch citů, neytagněgšjch pomyslů oko člowěka smrtelného dozýrá. A tento tak barwitě i průhledně a celistwě wystawený, prwě gen znatelům gazyka německého do- a prohljdnutelný obraz žiwota blah. p. Marie překreslil a výraznými barwami češtiny ožiwiw očjm wznešených, newzne-

* Welecenné tyto modlitby, wzďelané pro ženské pohlawj, ráčil Wysoce důstogný p. redaktor tohoto Časopisu w češtinu swobodně přeložiti a r. 1841, gakž o tom giž w ročnjku 1841, swazku 1. str. 117 se zaslawženau pochwalau zmjnéno — weřegně na swěto wydati.

šených dítek národa našeho dohledným a průhledným učinil pobožný a naděgeplný p. Jachim Gindra pod swrchu zmjneném názvem.

Přewyšuge však náš překlad welice cennost půwodnjho spisu páně Silbertowa tjm, že p. překladatel žiwot blah. p. Marie nikoliw gak sobě na str. 3: swé předmluwy skoro stěžuge, řjdkým, ale spjše mnohým naučenjm mrawnjm zprowjgel. Tak nabýwá zásluha gehu teprwé neywyššj cennosti u čtenářů nemysliwěgšjch anebo aspoň na myšlenj neuwyklých, gežto by, bez těchto mrawnjch nauk na knjžce té času swátečnjho část některau co pobožnau modlitbu odrjkawše ničeho pro zažiwenj duše, obcerstwenj srdce, opravu žiwota nenalezli. Že mrawnj naučenj hned, kde se gen přjležitost udala, zawjgel, nečekage, až na konec delšj rozprawy, má swé wýhody i nehody; neylépe a k rozmanitosti welmi přispjwá, obého způsobu, gak dobré nadánj radj užjti. Dobrý, prý, učitel, wynášj z nowého i starého. Slohu, prawj p. překl., co se týká, že směřowal k tomu, aby se stal všem srozumitelný. Wýborně! To staniž se konečně prawidlem všech spisowatelů českých; ale gen tau měrau, gak zákona toho panem Gindrau šetřené býti widjme. Wzdálena budiž všeliká podlost u wygádřenj; wzdáleno ale co neydál k Reynu všeliké užjwánj germanismů. To práwě tři wady gsau, které w našem překladu stjhage, řjdko nagdeš, ač nic obtjžněgi nežli wyhowěti podobným pohřeškům w překladu z němčiny; protož může — co do slohu — tento páně Gindrůw překlad hned se sprostým wesňanem gednati a w témž rauchu, w tuž hodinu do palatů Blahorodých i Wysoce důstogných wstauřiti; oblek gehu wšude důwěru i wážnost zbudj. — To že se na str. 29. „co na nás gest“ m. seč gsme na 43. neplodnost nadržuge (*anhalten*) mjsto trwá 125. do ochrany Božj odporaučj, m. coby se i do každé přjzně, lásky a ochrany, tjm tedy wjce do ochrany Božj poraučeti měl; nezasluhage zmjnyky podlé utřelé přupowědi: „*Ubi plurima nitent.*“ Rowněž tak,

gen když *bonus dormitavit Homerus*, wyklaunne čłowěku z pera neprawé užitj náměstky „gegj“ w počtu množném n. p. str. 81. gegj chutj, gegj smyslám mjsto gegich chutj „gegjm smyslům.“ Ginj na počet maličej, na tjiž wšednj pohřeškowé — nazwjce tisku — nacházegj se swědomitě a skoro wesměs w kratičkém omylnjku w zadu poznamenání. Protož mohu a smjm celým právem p. překladatele co naděge plného a o pobožnost zwlášť pak uctiwost blah. rodičky Božj tjmto překladem welmi zaslaužilého kněze nazýwati.

A však právě, že geg naděge plným spis. českým býti widjm, welj mne láska k mé vlasti, cjrkw i samémů ctěnému panu překladateli také toho dotknuti, co dle mého zdánj — neosobjmť si proto ducha neomylnosti — zamjřenému gehu tjmto překladem účelu, co wlěitý výštrelek owocnému stromu, mjstem škoditi může. Nenj to swrchugcj natknuté hustěgšj mjstem moralisowánj, čjmž spisowatel nechtě a newěda tož mrawnj učenjwjcekrát opakuge; byť se stalo tak, můžeme powždy zastáwati, že některá mrawnj nauka nemůže dosti často připomenuta býti.* Než to radil bych panu překl., aby se roznjcenostj mysli nikdež tak zawáděti nedal, až by

* Slušjť rozeznáwati přjďawnjky: „mrawnj“ *sittlich*, mrawnj učenj, kniha *Sittenlehre*, *Sittenbuch* — a mrawný, ná, né- *gesittet*, *moralisch*. Kniha a učenj žádně mrawnými býti nemohau; *huic enim adjectivo involuta est imputabilitas*. Gen žák, syn, otec mohau gednotaě mrawnj slauti: a zas žádný žák (syn, otec) nemůže w počtu gednotném mrawnjm se nazýwati; gen učitel mrawů, byť sám dosti nemrawnjm byl, může se podpisowati mrawnj učitel. Důležitosti rozdjlů toho málo se šetřj. Rowněž tak gako se proti našjm koncowkám: „stwj a stwo“ mnozj z trestu hodnau nelogičnostj — domnjwagjce se, že Bůh wj, co za krásu a libozwuk do swěho spisu s hláskau o wylegi, prohřešowati nepřestáwagj. Chtjce o kněžstwju de presbyteratu — mluwiti, napjšj honem: „kněžstwo“ *clerum*: tak dělaj z „mušstoj“ *virilitas* „mužstwo“ *viros collective*, z učitelstwju „*der Beruf*“ učitelstwo, *die Lehrer*. Malinchernj to reformatiökové gazyka, neumjteli sběhu konsonantů, leč zastrčenjm i w imperativ, zlozwuku leda změnau i w pjsmu o, nebo nepopulárnostj slohu gen stawenj „guš“ m. giž, „pjšau“ m. pjšj: „litugu“ m. litugi wyhowěti.

o sauzwak rozumu, Božjho zgewenj a přjrody narazil. A wšudy gediná odpověď: „Ten neb onen dvě tři sta let po Kristu žigjcej sw. otec nebo zgewenj abatyše Agredské tak wyprawugj. Gsau ale swědkowé udalostj tolik set let vzdálenj, na bezpečné prameny zepřenj, gest zgewenj Agredské abatyše a nebo iginá na swětlo wydaná zgewenj některých swětic Božjch neomylnj, Cjrkwj swatau schwálenj pramenowé k doljčenj žiwota tak weliké swětice Božj? A negsauli, proč se kniha naše tauž wahau na ně zpjrá, gako na słowa samého sw. pjsma, gako na podánj ústnj celau cjrkwj a neywětšjm počtem sw. otců sauhlasně uznané? Proč se neděge rozdju, uwádjli se podobná, neutwrzená udalost nebo řeš aspoň slowy: „možná, prawdě naskrz nepodobno neni;“ „nebylo by diwu;“ „nepochybně asi;“ pobožné, ačswatau cjrkwj nehágené domněnj — a zase „gestli tomu tak, měliby tu přjklad krásný manželowé, rodičowé a t. d.“ Na udalosti, řeči, chowánj pochybné nedá se žádná moralka budowati. — Komu ale máme toho klásti za winu? Nepochybně panu Silbertowi, že čerpage k žiwotopisu tomu, neřku přjsné ale i zdravé kritiky neužjwal. A však p. Silbert bohoslowem neni; * kriterijm kroceznánj prawdy historické od bludu a pauhých smyslének se neučil a posud gsem z čistého — gakož ku pochybowánj přjčiny nemám — pramene wážil, ani w pospolitém obcowánj na zwyku nemá słowa swá na zlatau wáhu klásti. Omlauwage tak poněkud skladatele půwodnjho spisu co nebohoslowa a také co neyroznjcenějšjho ctitele blah. panny, pauštjm tudjž s půl kola winy na p. překladaatele. Nechtělli giž z historické osnowy Silbertowy, což by se bez ugmy celosti státi mohlo, ničehož wynechati, měl co bohoslow, a co překladaatel, chladnějšj myslj opatřen, aspoň krátkými slowy natknauti, kde zrno zlaté gehlau průbjrskau zkausené, a kde snad gen falešný

* Gest otcem četné rodiny, a učitel francauzského gazyka na Tereziánum we Wjdni; muž ducha wysoce zbožného, který — druhý Blum w Gasenheimě na Rýně, — množstwj nábožných kněh giž wydal. Red.

dracaun nebo kočičj střjbro. Mnozij čtenáři gsau myslj dospělých owšem, a ti, gsauce dobromyslni, wyberank swému užitku zrnj, pléwau a kláskem prázdny m bez ugmy swého zdrawd pohodiwše; gsau ginj, na myslj až do neydelšjho wěku děti, a ti gako děti, celý klásek w usta berauce, sažwikugj a požjragj, což gen se škodau gich zdrawd se děge, a ti magjce potom bolenj a slyšjee, nebo sami poznáwagjce, že to od klásku, powrhugj kláskem celým, pléwau i zrnjm; *) a gsau konečně — čehož neywjce šetřiti — čtenáři zlomyslaj, přirozenosti hadj, w nichž wšecko wged se obracj, gimž drážděnj pořád w záloze se krygjee, čjhagj, kde a koho by uštknauti mohli. Ti, dostanauce klásek podobný, i s pléwami k gjdlu uprawný, pozdwi hagj hadjm sikotem swých gedowatých gazyků a hned pléwu odsičewše w ney-zdrawdějšj zrna zuby zatjnagj. A z ničehož nemá cjr-kew swatá, a božské učenj Ježjšowo wětšj potom hoře, bolestnějšj ugmy. Nenjť porážky šnadnějšj a gistějšj nežli nad wogskem s meči olowněny m nebo dokona papjrowý m. —

A nenj, co tuto pjši, na ugmu powinně uctiwosti k blah. panně Marii? Nenj! I když zgewně se znám, že neuwěřjm téměř polowice historického obsahu swrchu dotčené knihy, a že to za wěc čistě zbytečnau, neužitečnau ba spjš škodnau pokládám, celý žiwot blah. Rodičky od předporodu gegjho až do gegjho na nebe wzetj s gegjm neytagnějšjm myšlenjm a neytiššjm slowem sesnauti, domnjwám se, že nikoliw hněwem, nýbrž láskau rozpaluge se ke mně na nebi předrahá matka Krista Pána. Gednak hradjm cjr-kew sw. proti útokům nepřátel gegich, genž by snadno z knihy této batrii zdwihše, i na hradby pewnějšj hrubau střelbau se spauštěli, mnohým z maličkých na ukaz. Weřegný tento hlas demontuge giž napřed děla gegich. Nenjť obsah knihy našj dogmatikau cjr-kewnj, ale pauze

* Nic nenj šnadnějšjho i častějšjho gako skok powěřiwého w newěru; protož také u neyznamenitějšjch swobodowěrců tolik newěry býwá.

zdánj dobromyslné některých owšem ctných a pobožných dušj, a ty, gako podle wěku a kragin rozmanitosti o sličnosti a kráse rozmanité gest mjněnj nikoliw k wěčnému zákonu prawdy a swatosti, ale k swému wěkowitému a pokraginskému zdánj o prawdě a swatosti hledjee, žiwot i obraz wšudy drahý, wšudy milené rodičky Božj barwami a domněnkami neypodiwnějšjmi owinuwše ač úmyslem neylepšjm spjše zohawily než ozdoby. Ó wjra moge o nebeské sličnosti těla i duše blah. rodičky Pána Ježjše, o swatém ohni wše zaněcugcej pobožnost gegj, wjra ta zepřená totiko na sprostinké a kratinké zpráwy sw. ewangelistů při zwěstowánj početj Spasitele, při gegj návstěwě sw. Alžběty, gegjm zplozenj nebes Pána tam w chudinké skalnj slugj, wjra ta zepřena na zpráwu o gegjm strastném hledánj ztraceného w Jerusalemu miláčka, o gegjm slowě: „Synu, wjna nemagj,“ o hrdinné a wšeliký ponět mateřských bolestj přewyšugcej odewzdanosti pod křížem, ano, gen na tyto zpráwy prosté a na hlubokau i něžnau uctiwost sw. cjrkwě k blah. Panně zepřená wjra moge ljčj mně o této před stwořenjm swěta wywolené nádobě lidského wykaupenj tak wznešený a welebný ideal, že Kanowa swým dlátkem, newyrownaný Rafael swým štětcem aneb sám sw. Bernard swau nedostjžitelnau výmluwnostj úhrnkem ani stjnu té swatosti by w gegj žiwot newdechli, genž se mně z pannensko-mateřského oka této Králowny nebeských swětic tak gemně zářj. A k témuž idealu po cestě wjry, gen zákonů wěčných, prawdy a swatosti se držjc, každá wěřjcj duše toliko o uprawu sw. ewangelistů zepřená wysinauti se může. Protož zbytečno a wšetečno, byť i dobromyslno bylo, zdá se mi w žiwot blah. panny, čeho nepodali sw. Ewangelistowé a čemu sw. cjrkwě neučj, z pochybných zgewenj nebo z negistého podánj dosazowati. Kdyť samého božského Wykupitele žiwotopis necelistwý a potrhaný gest, a předc blažj se gjm půl swěta. Byť ani, čeho sw. ewangelistowé poznamenali, nebylo, nestačilo-liž by z owoce o stromu wznešenosti sauditi? Ona

přikágelá, ona odchowala; z gegj krew, z gegjho těla, z gegich kostj byla krew na kříži cezena, tělo biči zpro-
tjnané, kosti hřebem proklané na spásu swěta. A zásluha
takowá neměla by práwa k našj neyněžněgšj lásce? Syn
podobný neměl by zgednati sám o sobě matce swé našj
hluboké uctiwosti? Pamatugjee tedy na slowa zgew. sw.
Jana 22, 18. 19. na strašný pád de la Menaisůw, nechťegme
katoličtégšj býti sámé sw. cjrkwé, gimž při neysilněgšjch
důwodech o nepoškwrněném početj blah. Panny, předc za
článek wjry ge wěřjcjm neukládá, anobrž měgme za to,
že an pokryl nám Pán některau část žiwota blah. Panny,
stalo se gen, abychom spanilostj gegj giž poznané twáři
roznicenj dychtiwěgi po gegjm nezahaleném spatřenj nad
hwězdau taužili.

† Sláma.

b) Rozličnosti.

Oratio in coena Domini

habita in sacra Metropolitana Ecclesia Pragensi, anno 1844,

a

Dr. Nicolao Tomek,

S. M. E. Canonico Regio Cantore, Archiep. Consist. Cancellariae Directore;
Univ. Prag. Rectore Magnifico emerito.

Quum temporis summam fere jam exactam videret Dei optimi, maximi, Filius, qui hocce in terrarum orbe conversatus Patri sanctissimo adeo se obedientem praestitit, ut et mortem, mortem quidem crucis, subire non dubitaret, humanique generis culpaе notam, quasi chirographam, piaculo suo delere paratus esset: tum duarum praestantissimarum virtutum exemplar exhibuit, omni posteritati aemulandum, quarum altera mater et magistra est virtutum omnium, altera princeps et regina quodammodo laudum, quas humana natura hocce in vitae curriculo adipisci posse judicatur; exemplar se nimirum praestitit et pietatis, quam nos christiano nomine charitatem, et modestiae, quam nos humilitatem nuncupamus, pulcherrimum. Quoniam videlicet primorum parentum superbia omnium, quae in omne genus humanum redundarunt, malorum causa fuit et origo; quoniam altus mortalium spiritus delicti, a primis parentibus commissi, perniciosum fuit irritamentum: ideo Salvator noster crimen hoc expiandum putavit virtute superbiae adversa, modestia nimirum et humilitate, qua ductus coeligena magister vilium servorum, divinus praeceptor discipulorum suorum pedes lavare non dedignatus est. Cujus quidem vere christianae virtutis exemplar quemadmodum

aemulatus fuerit ecclesiae nostrae Bohemicae Archipraesul Celsissimus, modo plane venerabundi videbamus. Exhibito hoc demissionis pulcherrimae specimine summus et sanctissimus magister panem accepit et calicem vini, utrique huic corporis mortalis alimento benedixit, ut ista numine omnipotenti in corpus et sanguinem suum mutata non corporum, sed animarum firmamenta et alimenta existerent, atque ita discipulis omnibusque, qui tum viverent; et omnia posthaec saecula doctrinam suam essent amplexuri, cibum se prae-buit et potum, quibus corroborati regnum felicitatis aeternae essent adepturi. Duo itaque habemus, quorum hodie memoriam recolimus, sacra mysteria, lotionem videlicet pedum et sacrosanctae institutionem Eucharistiae, fere omnibus, qui et alio ritu Christi sese adsectos profitentur, sacramenti venerabilis, nobis catholicis simul et sacrificii propitiatorii. Quorum alterum cum in perpetuam Christi memoriam catholica in ecclesia jure colatur sanctissimo, terraque in universa celebretur; quaerat forte aliquis, quare pedum lotio etsi veri sacramenti indicia praeseferre videatur, non inter sacra fidei firmandae, virtutis roborandae, salutis consequendae subsidia numeretur; quaerat aliquis, quare quod divinus magister verbis gravissimis commendaverat, ejus discipuli et asseclae tueri neglexerint? Dixerat nimirum discipulo, quem reliquis praeficere statuerat: *«Si non laveris te, non habebis partem mecum,»* (Joan. 13, 8.) — Ad quae respondemus: ecclesiae catholicae docentis judicio, quod ipsis Christi verbis, tum scriptis, tum oretenus propagatis nititur, Eucharistia sacramentum et sacrificium novae legis esse declaratur; lotio autem pedum ritus dumtaxat munditiei et sanctitatem indicans agnoscitur. Jure haec et alia, uti, quae sibi sacramentorum deposcat indoles et natura, quis sit sacramentorum numerus, ceteraque dogmata et praecepta ad salutem necessaria definivit ecclesia catholica docens, in omnibus magistri sui vestigia servans, in omnibus verbo Dei scripto vel tradito, atque ideo solo Deo nitens, illi solo confidens, a Deo solo sua capiens auspicia, atque ideo puram et incontaminatam Dei verita-

tem nobis manifestans. Cujus ecclesiae auctoritatem omni veneratione et fide esse dignissimam, quippe quum fallere et falli nescii Dei sponsa sit et institutio, ejus summam dignitatem et majestatem, utpote infallibilis veritatis divinae interpretis Vobis commonstrandam hodie mihi proposui.

Fili unigenite Dei omnipotentis, cujus numine nitimur, cujus ex fonte largissimo omnem haurimus salutis copiam, ne averte faciem tuam a me, imo adspira et obsecunda mihi numine benignissimo, ut ecclesiae nostrae, sponsae Tuae, quam dilexisti, quamque Tuo sanguine Tibi vindicasti, summam dignitatem Tua pro majestate et in ipsius incrementum, Tuam ad mentem amplificare et condigne illustrare valeam. Vos, Auditores ornatissimi, secundas benevolasque de re gravissima dicturo mentes rogo advertite!

Probatio.

Perhibemus a Dei unigenito filio pendere illam, quam sacrosancta ecclesia nostra, sive collecta sive dispersa, sibi vindicat circa doctrinas interpretandas legesque morum servandas et tuendas auctoritatem. Quod vix efficacius firmare et arguere possimus, quam ipsius divini magistri effatis.

1. Dixit sanctissimus generis humani Salvator Apostolis: *Vos estis sal terrae, vos estis lux mundi* (Matth. 6, 13. 14.); dixit idem: *Vobis datum est nosse mysterium regni Dei* (Marc. 4, 11.); dixit porro iisdem: *Euntes docete omnes gentes docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis.* (Matth. 28, 19.) His sane dictis doctrinae suae thesaurum coelestem aeternaeque salutis semen per universum terrarum orbem disseminandum, commisit utpote depositum (II. Tim. 1, 14. — 2, 2.) sanctis Apostolis illisque, qui posthac illorum vices sint subituri. Illam vero doctrinam, Apostolis commissam, integram et inviolatam usque ad consumationem saeculi servandam et nec in minimis immutandam pronuntiavit, quum diceret: *Amen, dico vobis, donec transeat coelum et terra, jota unum aut unus apex non praeteribit a lege.*

donec omnia fiant. (Matth. 5, 18.) Itaque illam, quam divinus magister coelitus attulit, vita sua et exemplis firmavit, morteque piaculari contestatus est, doctrinam, nulla ommissa, nulla immutata nullaue ad ineptas hominum libidines detorta, intemeratam et integram usque ad finem saeculi ecclesia nostra servare tenetur. Et sane, si vel unicum eximas divino dogmatum et praeceptorum syntagmate dictum, si vel unicam negligas, immutesque doctrinam, vel unicum praevaricaveris praeceptum: tum profecto et te gravi et certissimo salutis parandae privabis subsidio, et omnes, qui tuo forte exemplo seducti eundem inciderint in errorem, a via salutis in viam perniciiei summo cum damno avocabis. Ex illis enim doctrinis et praeceptis constat *bonum depositum* semper custodiendum (*II. Tim. 1, 14. 2, 2.*), illisque vera, quam Christo duce consequi et possumus et debemus, nititur salus. Ipsius igitur humanae salutis causa doctrina Christi integra absque omni vel minima permutatione persistat est necesse; secus enim opus Christi, summo pretio vindicatum, corrueret, quod a Sapientia divina prorsus obhorret. Praeterea, nisi ecclesia ingenuam servaverit et omni temporum decursu integram custodierit ab ipso coeligena magistro sibi commissam doctrinam, tum non una et vera, sed in se divisa, praevaricata erroribusque obruta, impar esset futura, quae malorum impetibus incolumis resistat, nec illa esse intelligeretur, *adversus quam neque portae inferi possint praevalere. (Matth. 16, 18.)*

2. Quae hactenus diximus, probant, veram vereque coelestem, ad salutem necessariam, illique omnino conducibilem doctrinam a Jesu Christo Apostolis traditam esse, illamque ab ecclesia docente immutari, ac vel in minimo circumflecti non posse, quin illa ipsa salus humani generis in periculum adducatur, quinque ipsa ecclesia, quam aeternam fore et perpetuo stabilem, nec ipsius inferi malitia superandam Dominus promiserat, labaret, atque sacro tutamine privata corrueret. Restat, ut probemus, ecclesiam Christi docentem tanta munitam esse auctoritate et potestate, tantamque eidem praesto esse supremi numinis tutelam, quanta

ad coelestem doctrinam integram et intemeratam servandam desideratur. Quod vel hoc argumento probari, ausim contendere: commoneam ecclesiam nostram catholicam et apostolicam, quamvis tot malignorum hominum turbarumque dolis, rabidisque impetibus lacessitam, nihilominus adhucdum stare incolumem et invictam. Invictam adeo stare non posse, nisi divinam legem quam fidelissime servaverit, ingenuam Christi doctrinam inviolatam custodierit, magistri mandata quam accuratissime et studiosissime secuta fuerit, palam videre est. Secus, qui contendat, vesanus simul adseverare non dubitet, Deum nec esse omnipotentem, nec fallere fallique nescium. Idque tot ante saecula provisum fuisse et sancitum, Salvatoris ipsissima verba probant, quae teste sancto Matthaeo (28, 18—20.) devicto jam mortis aculeo, antequam ad Patrem coelestem rediret, Apostolis praefatus est dicens: *Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis; et ecce, ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem saeculi.* Quibus verbis certe non tantum Apostolis, utpote suis legatis munus, seu potestatem et jurisdictionem tribuit, nec illis solis suam promisit perpetuo praesentiam, suaeque omnipotentiae et sapientiae opitulationem; imo, quum diceret, adfuturum se illis usque ad consumationem saeculi, palam edixit, eandem se deferre tutelam illorum etiam successoribus. Datam autem esse potestatem Apostolis, successores sibi eligendi, verba testantur ab evangelista Joanne posteritatis memoriae tradita (20, 21.): *Sicut misit me pater, et ego mitto vos.* Hac autem potestate revera usos esse Apostolos, ipsa firmanit Acta Ap. (6, 6. — 13, 3.), unde discimus, ab Apostolis oratione et manuum impositione alios pastores esse constitutos, quos *Spiritus sanctus posuit Episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.* (A. A. 20. 28.) Ex quibus dedit (Ephes. 4, 11.) quosdam Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores ad consumationem

sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionem filii Dei. Et ut Apostoli in divino ministerio sibi dignos elegerunt successores, ita illi ipsi ab Apostolis lecti, jure haereditario alios sibi substituerunt pastores et doctores, quae series continua, nunquamque interrupta servata est, servaturque usquedum, et servabitur, *donec unum fuerit ovile et unus pastor.* (Joan. 10, 16.) Huic ergo episcoporum, pastorum et doctorum coetui ad suum, Oseaeque (2, 19. 20.) effatum: *Sponsabo te mihi in sempiternum — sponsabo te mihi in fide*, velut caput corpori junctus est perpetuo Jesus Christus, manebitque aeternum ecclesiae suae columen, lux et tutamen firmissimum, quo illam protegit, regit, ditat, cavetque, ut circa doctrinas fidei morumque justum semper et falli nescium sit ejus iudicium, doctrinaque servetur integra et intemerata. Quod itaque Christus suis dixerat discipulis (Luc. 10, 16.): *Qui vos audit, me audit*, idem eorum successoribus dixisse rite ex supra dictis intelligitur; Christus enim ipse est, qui ecclesiae ore loquitur.

3. Promissa verbis supra monitis perpetua sua in ecclesia praesentia nova firmatur de Spiritu sancto paraclete promissione. Quum enim Apostolos, mox ad Patrem coelestem rediturus, afflictos tristitia, suique desiderio fractos videret, miro animos refecit solatio, (Joan. 14, 16.) dicens: *Et ego rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum — Spiritum veritatis.* (v. 26) *Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia, quaecumque dixero vobis.* Non soli igitur Apostoli afflati sunt Spiritu sancto, etsi soli Hierosolymis festo Pentecostes illum acceperint, non illis solis lux coelestis affulsit, non illi soli entheo igne exarserunt, ut regni divini mysteria penetrarent, magnalia Dei ubique praedicarent fortitudinemque animi, antea prorsus insolitam induerent, nec mortem officii suis perfuncturi pertimescerent: verum adspiravit Numen coeleste, Consolator ille Paracletus, illustravit lucis

coelestis radus omnes per omne saeculum Apostolorum successores, quos *Episcopos ad regendam ecclesiam constituit* (A. A. 20, 28.), *fecitque pastores et doctores in opus ministerii*, et ad verba Isaiae (60, 19.): *Eri tibi Dominus in lucem sempiternam*, adspirabit illustrabitque usque ad consumptionem saeculi. Idem igitur Spiritus sanctus Paracletus, qui a Patre filioque procedit, quique Prophetarum et Apostolorum ore locutus est, in salutem universae propaginis Adam cum magistro nostro Christo ecclesiae ore loquitur, sua edit oracula, sua fert jura, omni mortali quam fidelissime servanda, summa verecundia excipienda. Quidquid itaque ecclesia, sive collecta sive dispersa, circa fidei morumque praecepta statuit, divina illa auctoritate statuere intelligitur, jureque eodem, quo Apostolis dicere ei fas est: *Visum est Spiritui sancto et nobis* (A. A. 14, 28.)

4. Hac a Deo ipso sibi demandata auctoritate fretam jam primis temporibus fuisse ecclesiam catholicam, in sempiterna Jesu et Spiritus sancti praesentia spem omnem habuisse positam, sancti Patres et graeci et latini palam testantur. Sanctus enim *Irenaeus*, qui sancti Joannis Evangelistae doctrinas ex illo, qui praesens Apostolum audivit docentem, ex sancto Polycarpo didicerat, ait: *Non opus est apud alios quaerere veritatem, quam facile est ab ecclesia sumere — ubi enim ecclesia, ibi et Spiritus Dei, et ubi Spiritus Dei, illic ecclesia et omnis gratia, Spiritus autem veritas.* (Lib. III cont. Hores. c. 4. n. 1.)

Sanctus *Cyrillus Hierosolymitanus* ecclesiae nomen definiens dicit: *Catholica vocatur ecclesia, quia docet catholice, h. e. universaliter, et sine ullo defectu vel differentia omnia dogmata — hujus fidem solam amplectere et serva.* (Catech. 18, n. 26. 27.)

S. *Chrysostomus*, ejusdem ecclesiae dignitatem et maiestatem admirans: *Nihil, inquit, est ecclesia potentius — plus quam sol splendet — facilius est solem extinguere, quam ecclesiam deleri. — Veritas est ecclesiae columna — hoc munus est, hoc septum, hoc munimentum, hic portus et refugium.* (Tom. III. oper.)

Ex latinis Patribus *Lactantius* adseverat: *Sola est ecclesia catholica, quae verum cultum retinet. Hic est fons veritatis, hoc est domicilium fidei, hoc templum Dei, quo si quis non intraverit, vel a quo si exierit, a spe vitae et salutis aeternae alienus est.* (*Divin. instit. l. 4. c. 30.*)

Et ne, quod temporis vetat angustia, multos in testimonium advocem, *S. Gregorii Magni* verba in medium proferre sufficiat, dicentis: *Ecclesia in soliditate fidei perpetua firmitate immobiliter perseverat.... Quod in hac vita nullis adversitatibus sit fragenda, nullis persecutionibus superanda, ipse, super quem aedificata est, evulenter ostendit, cum ait: Portae inferi non praevaldebunt adversus eam.* (*Epist. ad Anathol.*)

Quae cum ita sint, quum Deus Optimus Maximus suo unigenito filio docente nos ad lucem et veritatem, ad sanctitatem et aeternam salutem instituerit, saluberrima quaeque docendi facultatem [discipulis suis demandaverit, spiritus paracleti numine auxerit, sempiternaque praesentia continuo rexerit, regatque: igitur nonne ultro sanctae ecclesiae auctoritatem illa, qua par est, obedientia vereamur, debita pietate colamus, illamque cum Apostolo Paulo (2. *Tim. 3, 15.*) *firmamentum et columnam esse veritatis* palam ubique profiteamur. Et sane, ut adhucdum viguit, vigetque, ita vigebit aeternum, stabitque immota et incolumis. Veniant itaque illius obtrectatores, promant machinas astutiae, petantque fraudibus, malisque artibus novam illam Jerusalem, irruant in illam hostes ferocissimi, desaevant tyranni, omnes ex toto terrarum orbe conglomerentur adversarii et insidiatores, jaculis illam ferire conentur venenatis, diruere aedem Domini Petrae innixam immobili adtaborent: nihil sane proficient, suis ipsi jaculis ferientur, suis se dolis implicitos videbunt, suis se machinis prostratos sentient, et sera cum poenitentia pudore perfusi veritatem verbi divini agnoscent, quo promisit omnipotens ecclesiae auctor, *adversus illam portas inferi praevalere non posse.* Viget ecclesia, vigebitque perpetuo, quemadmodum quercus procellis concussa radices solo multo firmius

infigit, adversorum minis et impetibus non labefactata, sed multo magis roborata; viget et vigebit sicut Cedrus in Libanon, et Cypressus in monte Sion, quarum ut odorem virulenti non sustinent, immo fugiunt serpentes, ita ecclesiae auctoritate pelluntur longeque fugantur, qui virulentos illi intexere tentaverint errores, malignis praevaricare audeant commentis. Est enim, quamvis per universum terrarum orbem spatiosa, ut omnes terricolas suscipere valeat, et olim susceptura sit, dum *unus fuerit pastor et unum ovile*, (*Joas. 10, 16.*) est tamen secundum verba Cantaci Canticorum *hortus conclusus ecclesia nostra* 4, 14. firmis videlicet moenibus septa, gratiaque divina munita, ne quis ferox violenter irrumpat, ne quis insidiator fraudulenter irreat. Est ecclesia fundamentum veritatis, portus salutis, via regia, fons aquae vivae salientis in vitam aeternam, est decora Christi et Spiritus sancti Sponsa, virgo immaculata et sancta. Est eadem mater piissima, quam divina nacti sumus gratia, quae terricolas omnes, quicumque pietate sua duci non recusaverint, ambabus, ut filios carissimos amplectitur ulnis, viaque ducit salutis certissima, quam si sequimur, triumphantibus olim suis membris, qui adnumeremur, digni evademus.

Gaudeamus itaque omnes, quibus Supremo, bonorum omnium largitore adnuente contigit coelesti ecclesiae catholicae doctrina imbui, ejusque membris accingi; immensum hoc beneficium grato, intimoque persentiscamus, et Deo in acceptis referamus animo; matrem illam dulcissimam sancta, quae filios decet, colamus et vereamur pietate; effatis illius debitam praestemus obedientiam, junctisque precibus Deum invocemus, ut lucem ecclesiae sanctam per omnes terrae plagas dispergat, ut sol veritatis omnibus hominibus vivifica majestate irradiet. Debita pietate, obedientia et fidelitate Sanctissimum Patrem Gregorium XVI. caput hujus ecclesiae visibile, prosequamur; debitam etiam praestemus obedientiam et reverentiam Celssissimo Principi, quem Deus fecit columnam protoecclesiae pchicae. Vocem amborum, veritatis divinae interpretem, audiamus, solerti

studio amplectamur, reque ac factis pias nosmet tantorum pastorum oviculas probemus. Vos imprimis tyrones carissimi, quos veluti flores in opus ministerii selegit ecclesia ut sana, fallereque nescia doctrina imbuti, sancta virtute ornati, gratiaque, quam manuum impositione nanciscemini, roborati digni probemini, qui euntes doceatis gentes fructumque asseratis prosperrimum et duraturum. Vos, inquam, imprimis decet integro animo sanctissimae matri ecclesiae adhaerere, ejus praecepta, utpote divina oracula, fidelissime servare, ejus coelestem Doctrinam combibere, illique ex asse addiscendae diurnam nocturnamque operam navare, a libidinum illecebris, pravisque hujus seculi artibus vobis cavere, morum sanctitatem intemperatam custodire, ut et verbis et factis ordine, cui nomen dare divina gratia vobis contigit, vere digni evadatis, sitisque incremento et gloriae ecclesiae, quae vos in ministerium vocare dignatur. Ut autem muneris, quod capturi estis, honorificam dignitatem ex aequo aestimetis, audite, quae hac de re Dionysius Areopagita profatus est: *Omnium divinorum divinissimum est, cooperari Deo in conversione errantium, et reductione peccatorum ad ipsum; et qui charitate affluentes, ac bonitatem Dei imitantes, puro amore pro universorum salute laborant, recte Deiformes et divini, immo divinissimi nuncupantur. Dixi.*

Druhá zpráva o slowanském Ewangelium w Remeši.

Sděluge

Frant. Daucha,
kněz cirkewnj w Praze, A. D. S. J.

Když před několik lety zpytatelové slowanského gazyka se wšj snažnostj se byli k tomu přičinili, aby úplná gistota zgednána byla ohledem na původ a starobylost slowanského Ewangelium w Remeši (Rheims), od Francouzůw »*Texte du Sacre*« nazýwaného: podal pan knižownjk Hanka také w tomto našem Časopisu, a sice we 4tém swazku

1839: na stránce 816 důležité výsledky svého zkoumání rukopisu toho, pokud tenkrát možno bylo, gich se dopj-diti z malé částky snjмку (fac-simile), od Pařížského pro-fessora Silvestra zaslaného. Na základě totiž onoho snjмку, s posledních slaupcůw *glagolické* části tohož rukopisu uči-něného, vypátral pan Hanka hned tehďáz:

a) Že toto slowanské Ewangelium Remešské, řia které druhdy králowé Francauzštj při korunowánj přjsahu sklá-dali, psáno gest od *našeho kragana, sw. Prokopa vlastnj ru-kau*, protož před rokem 1053, an w tento giž rok smrt sw. Prokopa se klade; a poněwadž sw. Prokop, gak wjře podobno, rukopis ten geště před swým paustewnictwjm na-psal, tedy že sepsánj geho w dobu okolo roku 1030 padá.

b) Že za tau přjčinau také rukopis ten gest *neystaršj ze všech posud známých cyrillských*, gelikož w Petrohradě nynj chowané Ewangelium Ostromjrské, které se po tu dobu za neystaršj cyrillský rukopis považowalo, teprw roku 1057 pro Nowohradského posadnjka* Ostromjra, knjžeti Izjaslawowi přjbuzného, psáno bylo; a že protož *slůwa neystaršjho teď známého cyrillského ewangelium náše Čechům* náležj.

c) Že tento náš neystaršj rukopis slowanský darowán byl od našeho *Karla IV.* klášteru sw. Jeronýma w Emauzch w Praze, kdež se liturgie *slowanským* gazykem odbywala.

Od doby zpráwy této poslednj, w našem Časopisu (gakož i w giných časopisech českých, polských, ruských, francauzských i německých) podané, neustal pan Hanka we swém snažném pátránj, aby negen *wnitřnj powaha* ru-kopisu, ale i geho *přjběhy a osudy* bljže wyskaumány, a tak všechny důležité stránky této welebné památky staro-bylé našj literatury co možná na swětlo pronešeny byly. K tomu účelu obdržew pan Hanka skrze pana Jastržbského w Paříži několik částečných ukázek Remešského Ewangelium a téhož spisowatele pagednánj »*Notice sur le Texte du Sacre*» w' časopisu »*Journal général de l'Instruction pu-*

* Posadnjik, náměstnjik. nevyššj představený města a okolj, magjej důstojenstwj vyššj nad našeho purknistra.

blique 1839» umjstěné, požádal spolu pan Wostokowa w Petrohradě, aby gemu částečné wýpisky těch samých mjest z Ostromjrského (swrchu podotknutého) Ewangelium z Petrohradské cjsařské knihowny sděleny byly. Napotom obogj srownal, a výsledky toho we zvláštnjm pogednánj pod nadpisem: »Wýpisky Remešského a Ostromjrského Ewangelium« weřegnosti podal, které we »Spisech české král. společnosti věd na rok 1842« sděleno a též o sobě vytištěno bylo. — Gelikož tyto výsledky giž také we francauzském, od rytjře Jana de Carro wydáwaném »Almanach de Carlsbad 1843« sděleny gsau, w tomto našem Časopisu ale posud o nich řeč se newedla: podáno budiz w krátkosti i zde, co se panu Hankowi hned z těchto malých částek, od pp. Jastržbského a Wostokowa zaslaných, na gewo proněsti podařilo.

Oněch částečných ukázek Remešského rukopisu bedliwé srownánj s částečnými wýpisky Ewangelium Ostromjrského následugjčj věci poznáwati dáwa:

I. *I wnutřnj powaha* rukopisu Remešského shodugese úplně s obsahem glagolické přjpisky, na konci téhož rukopisu připogené, která našeho sw. Prokopa spisowatele nageho býti swěděj (wiz našeho Časopisu 1839 swazek 4tý, str. 817 a 819); neboť

1) Z wjce *gednotliwých slow* rukopisu Remešského lze poznati, že od Čecha gest sepsán, an giž w této malé části, kteráu pan Hanka s Ewangelium Ostromjrským porownal, některá slowa na spisowatele Čecha poukazugj, gakož Іань (Jan) mjsto Іоаннъ (Joann), пак Натати, Натанне (napsati, napsanie) mjsto Написати, Написаніе (napisati, napisanie).

2) Nacházegj se w rukopisu Remešském *slowa*, která mnohem *staršj* se býti přogewugj, nežli gim odpowjdugjčj wýrazy w Ewangelium Ostromjrském; gakož Бесѣдоваша (besědowaša), mjsto kterého w Ewangelium Ostromjrském čteme Стажашаса (stjazašja-sja); пак Пастырь (pastýr), mjsto kterého se w onom nalézá slowo Пастухъ (pastuch).

3) I sama pjsemnj známka 1 na mjstě ѱ aneb ПС (ps)

we slowech **Нарати, Наранне** (napsati, napsanie) spolu dokazuje, že rukopis Remešský do doby *gedenáctého století* padá (1000—1100), gelikož pjsmeno **†** pauze: w rukopisech *před* dobu dwanáctého století (a sice od století dewátého až do gedenáctého) se nalézá, gak to rukopis Izbornjk Swjatoslawůw* od roku 1073 a geden Šestodnew** nowo-jerusalemského kláštera Wzkršjenj Páně doswědčugj; tedy se i w tom ohledu wnitřnj powaha našeho rukopisu s wěkem sw. Prokopa shoduge.***

II. Hlawnj rozdjł obau těchto neystaršjch rukopisů slowanských záležj w tom, že rukopis Remešský má prawopis *panonský*, k prawopisu srbskému se schylugjcj, an w Ewangelium Ostromjrským zachowán prawopis *bulgarský*; neboť we způsobu psanj, w rukopisu Remešském zachowaném, nenj přjsný rozdjł bulgarských nosnjch zwuků **А Ѧ** (ja, ju) tak důsledně provedeno, aniž w něm bulgarský přjsného rozdjlu hrubého Jer (**Ѧ**) od gemného Jer' (**б**) zachowán nacházjme, an se geho spisowatel všude pauze gemným Jer' (**б**) spokojil.

III. Z porownánj obau rukopisů spolu wyswjta, že naše Ewangelium Remešské *žádnj giný překlad* pjsma swatého nenj, než onen *posud známj slowanskj*; a poněwadž oba tyto neystaršj slowanské rukopisy (geden na západě, druhý na východě) w té stránce se srownáwagj, gest wěcj tau spolu nové i mocné potvrzenj podáno, že w řeckó-slowanské cjrkwí posud obwyklý překlad (wygjmage některé nepatrné proměnky, přepisowánjm a pozděgi tiskem učiněné) nenj žádný giný, než onen, gegž půwodně sw. Cyrill a Method byli způsobili.†

* Izbornjk, t. g. Sbjrka liturgických čtenj.

** Šestodnew, t. g. Čtenj o stwořenj swěta (w šesti dnech.)

*** **Υ Ψ † Ψ. Ψ** *parum mutavit a prisca forma: secunda in nummis Antiochorum; tertia in gemmis Basilidianorum et in manuscriptis unciali caractere scriptis octavo et nono saeculo passim; quarta vulgaris est a nono saeculo. Montfaucon.* (Wiz „Wýpisky Remešského a Ostromjrského Ewangelium od Wáclawa Hauky.)

† Auplný rukopis tento wygde okolo welikonoei pod titulem: Sazavo-

Mimo tyto výsledky: novějšího zpytování rukopisu Remešského ještě několik jiných stránek podotknauti zbývá, které na dotčený náš rukopis se vztahující, hned při prvnj o něm sdělené zprávě pozornost zpytatelů starozitností národních wzbudily, a jim na rozwału i možné vyskaumánj předloženy byly. Widělo se totiž hned tehda welmi důležité býti, wypátrati:

1. *Kterého času a na jaký způsob náš rukopis Remešský se dostal do Francauz, a gmenowitě do Remeši.*

2. *Proč toto Ewangeliu slowanské zwoleno gest za knihu, na kterauž králowé Francauzštj při swém korunowánj přjsahu skládali.*

3. *Který byl prwnj a který poslednj král, genž na toto naše Ewangeliu při korunowánj swém přjsahu skládal.*

4. *Zdali asi w některém starém inventáři Remešského hlawnjho chrámu Páně, nebo snad w knihowně Remešské, anebo kde ginde se nalézá popis wzácných ozdob, které před oloupenjm tohož rukopisu, za času Francauzské revoluce učiněným, geg byly krásřily.*

Na tyto otázky, rowněž we francauzském »*Almanach de Carlsbad*« wytknuté, opět pan Haňka spolu s panem Jastrzębským a z části též pan rytjř de Carro odpowěd dáti se snažili, která, ačkoli zde i tam genom o důmněnký opjratí se mohauc, předce na welikau wjře podobnost a někde na úplnau historickau gistotu položená takowau wáhu do sebe má, že gi také w tomto našem časopisu sdělití prospěšno býti se widj.

Co se *prwnj otázky* týče, gest mezi Francouzi ústnj podánj, že Rukopis ten pocházj z Pokladu chrámu Páně w Carhradě (Konstantinopoli) a wzat gest z *knihowny sw. Jeronýma*. Poněwadž ale gistotu máme, že sw. Jeroným žádné knihowny w Carhradě neměl, a pod tjmto gmenem

Emauzskoje swjatoje blagowěstvovanije, na neže priajagaša pri wěnočanom mirepomazarni cari francauzstii. S přibawleniem sboku togože čtenija latinskými bukvami i s sličnijem Ostromirova Ewan-gelija. V Praze 1845 se snjmky.

w onom městě nikdy žádné knihovny nestávalo: dá se wěc ta nejspíše tau cestau k gasnosti přiwésti, když se k slowu »z knihovny« připogj dodatek: »*Kláštera u sv. Jeronýma w Čechách*,« t. g. kláštera Emauzského. Podlé toho býwal Rukopis ten w Praze w Emauzjch, kamž geg Karel IV. byl darowal, gak tomu i głağolická přjpiska, na konci připogená, naswědčuje. Za času Pawla II., téhož kláštera opata, přitrhlo wogsko Žižkowo, gak Paprocký we swém »*Diadochus*« * na str. 364 uwádj, také k tomuto klášteru, geg pleniti chtěgjc. Opat newěděl sobě rady, leč tjm, že otewřew klášter a neysw. Swátost nesa, se všemi spoluřehoľnjky bogownjkům w ústrety wyšel a gich žádal, aby od úmyslu swého ustali, a tento chrám od Karla IV. na čest Slowanského národu, gichžto odwětwj Čechowé gsau, wystawený w ušetřenj měli. Bogownjci tak učiniti sljbili, však pod tau wýmjnkau, aby gim tudjž wečeře Páně pod obogj způsobau podána byla. Opat wůli gegich vyplnil; a však podaw gim wečeře Páně přinucen byl gim sakrystii otewřiti, odkud welikého množstwj klénotůw pobrali. Že mezi těmito klénoty také se nacházel onen náš Rukopis, kterýž swatými ostatky, zlatem i drahými kameny wykládán i ozdoben byl, o tom ani pochybowati nelze. Tjm tedy způsobem se Rukopis náš Husitům do moci dostal. *Gak ale do Carhradu čili Konstantinopole přišel*, nedalo se owšem z létopisů s úplnau gistotau posud wypátrati; a však i zde domněnkau, ne zcela důwodů prostau, poněkud swětlo do temna se we-slati, a tak alespoň wjře podobnost něgakau oporau se opatřiti může. Wezme-li se na rozwahu list Carhradské cirkwe, k Čechům dne 18. ledna 1451 odeslaný, a gistým knězem Drm. Konstantinem Anglikem dodaný, **

* *Diadochus (Successio)* čili posloupnost knjžat a králůw Českých atd. od Paprockého. W Praze 1602.

** »*Epistola Constantinopolitanae Ecclesiae ad Bohemos, scripta quidem ante 131, biennio nimirum ante captam a Turcis Constantinopolim; sed non ita diu in lucem prolata Pragae ex bibliotheca Curiae Quartae, studio pieae memoriae Doctoris Caspari a Nodbruck,*

snadno se za pravdu vzjti může, že po dobytí Prahy Jiřím Poděbradským, když k wygednávání s Římem již dokonce naděje nebylo, česká církev vedením Jana Rokycány zvláštní poselství do Carhradu odeslala, a že, chtějce dobré tam přijmutí usnadniti, odeslancům svým toto naše slowanské Ewangelium s sebou dala na důkaz řeckého původu církve české, od řecko-slowanských apoštolů sw. Cyrilla a Methoda založené. Dobytím Carhradu skrze Turky, které se brzo na to (1453) událo, přerušeno gest započaté wygednávání, a ve zmatku tom zůstalo naše Ewangelium v patriarchátu Carhradském, odkudž ge po celém století kardinal Lotharinský skrze řeckého maljře Paleokappa s jinými řeckými znamenitostmi snadno obdržeti mohl.

Wzhledem na *druhou otázku* postać připomenauti, že odpověď na nj již sama sebou plyne z toho, co při otázce prvnj gest poznamenáno. Negen starožitnost Rukopisu a geho pocházenj z kraginy východnj, nébrž nad to wjce geho stkwostná wazba, swatými ostatky ozdobená, snadno pohnauti mohly kardinála Lotharinského, *Ewangelium* to za korunowaňj knihu ustanowiti.

Na prvnj částku *otázky třetí* dáwa nám žádanau odpověď děgepis Francauzský. Gelikož dokázáno gest, že Rukopis náš roku 1574 kathedrálnjmu chrámu Remešskému darován byl, samo sebou z toho wyswtá, že prwnj král, který na něg při swém korunovánj přjsahu skládal, byl Gindřich III., dne 13 únoru roku 1575 korunovaný. Při tom snad i možná se domýšleti, že čtyrměsjčné panovánj téhož krále w *Polště*, zawdalo podnět k geho přjsaze na *Ewangelium slowanské*. — Co se druhé částky *otázky třetí*

viri clarissimi ac indagandae antiquitatis studiosi, Serenissimi Regis Maximiliani olim consilarii. Graece et eadem epistola in altera ejusdem membranae medietate scripta latine, licet minus eleganter ac parum dilucide, sed cum additamento quodam in fine, quod in graeca non extat. Davidis Chytraci Oratio de statu ecclesiarum hoc tempore in Graecia, Asia, Boemia etc. Francofurti 1583. pag. 261. (Wiz „*Almanach de Carlebad*“ par le Chevalier Jean de Carro 1843, str. 220.)

tyče, nelze na ni s úplnou gistotou odpověď dáti; nenj po tu dobu zgewno, který král Francauzský na náš Rukopis posledně přísáhal. Litowati gest welice, že obgewenj *děle-žitosti Slowanské* tohož Rukopisu a geho mjestnějšj skaumánj nepadlo w onu dobu, když wyhoštěný Franeauzský král Karel X. se swau rodinou (od roku 1833 do 1836) na Pražském hradě bytem byl, kde by bylo možno býwalo, úplné toho známosti nabyti sdělenjm duchownjho zprawce královské rodiny, kardinala Latil-a, arcibiskupa Remešského, který roku 1839 w Provinci zemřel u velikém stáří. Gestj však wjře welice podobno, že z králů Francauzských poslednj na naše Ewangeliu přísáhal nešťastný Ludwjk XVI. O Napoleonu zagisté se wj, že se sám oprostil obřadůw korunowačnjch; nebo zamjtnuw korunowánj w Remeši, sám sobě w Paříži na hlavu korunu dal, chopiw se gj práwě w tu dobu, když mu gi papež Pius VII. na hlavu chtěl wsaditi. Ludwjk XVIII. pak nedal se nikdy korunowati, čehož přjčiny dobře známy gsau těm; kterj se w tehdejšjch událostech Francauzska znagj. Ohledem na Karla X. owšem wjme, že se w tom neřdíl přjkladem swého bratra, Ludwjka XVIII.; a však nenj wjře podobno, že by se při geho korunowánj bylo užjwalo našeho Ewangeliu, w čas rewoluce roku 1793 od buřičů zneuctěného a ze stkwostnjch ozdob naprosto olaupeného. Ano, gisto gest naopak, že se Ewangeliu to posud nacházj w knihowně municipálnj čili městské obce w Remeši, kam ge Napoleon, co prwnj konsul, kázal uložit. Nenjt ono giž wjče k tomu, aby králům francauzským ku přjsaze slaužilo, něbrž aby od slowanských zpytatelů bylo zkaumáno a pro děgepis, mluwozpyt a stařinoslowj našeho kmene za wzácnuu pomůcku slaužilo. Netřeba připomenauti, že Ludwjk Filip, nynějšj král Francauzůw, se nezprawowal žádnau obwyklostj předešlých králů Francauzských.

Čtvrté konečně *otázce* po učiněném zkaumánj tau měrau přiswědčiti možno, že se při Remešské kathedrálcě w skutku takowý inventář nacházj. Nadpis geho gest: *«Inventaire des reliquaires, châsses, images, joyaux, calices,*

croix, vaisseaux d'or et d'argent appartenant à l'église et fabrique de Notre Dame de Rheims, fait et renouvelé et extraict (en 1669) sur les anciens inventaires de dicts reliques et ornemens, etc.» (t. g. Inventář schránek a skřínek na sv. ostatky, pak obrazů, klénotů, kalichů, křížůw a nádob zlatých a stříbrných, náležejících chrámu a zřetoušj Matky Božj w Remeši, zhotowený i obnowený roku 1669 co wýtah ze starých inventářů gmenowaných skřínek ozdób atd.). W tom pak inventáři gest i mjsto, které se na náš rukopis wztahuje, a negen popis geho někdejších ozdób podává, nýbrž i na cestu poukazuje, kterau se z Carhradu do Francauzska dostal. Dotčené mjsto bez proměny we staro-francauzském způsobu psaný zdě kladeno, znj w tato slova: *Item un liure, dans lequel sont escrits les Evangiles en langue grecque et syriaque (en marge et d'une main plus moderne), selon d'autres en slavonique; du don de mondict seigneur cardinal de Lorraine, fait la veille de Pasque 1574. Icelui couvert d'argent doré d'un costé avec plusieurs pierres et cinq cristaux, sous lesquels sont plusieurs reliques, scavoir une croix du boys de la vray croix et des reliques de Saint Pierre et Saint Philippes, apôtres, de Saint Silvestre pape, de Saint Cyrille, de Sainte Marthe, Sainte Marguerite, de l'Espagne et de la Scinture de notre Seigneur, aux quatre coings sont les figures d'argent émaillé de l'aigle, de l'homme, ledict liure provient aussy du Trésor de Constantinople et on tient venir de Saint Hierome et pese six marcs six onces. — Item une tablette en deux, fort antique, dont les personnages sont faits du boys de la vray Croix et de la crèche de Notre Seigneur; d'un costé est représenté Notre Seigneur et les pelerins d'Emaus et de l'autre une vierge, tenant le petit Jesus; ladictte tablette est dans une custode d'argent doré, à laquelle est aussy une chesne d'argent, trois marcs, le tout pesant cinq marcs une once et demi. Du don de Mgr. Charles cardinal de Lorraine, archevêque de Reims, fait de la veille de Pasques 1574. Elle provient du Trésor de Constantinople, suivant l'indication grecque, qui est gravée sur une lame d'argent, traduite en latin, portant ces mots: »Michael Paleocap*

pas regiam hanc sanctam Iconem post expugnationem Constantinopolis sub Martha monachus et ancilla Regina assumens nudam ob metum Turcarum sic pro sua facultate concinnavit.» *Avec les armes de Mgr. le cardinal de Lorraine d'un côté et une pyramide entourée de lierre de l'autre avec cette devise: »Te stante virebo.*» Překladem českým: Pak také kniha, w které psána gsau Ewangelia řeckým gazykem i syrským (na kragi rukau pozdnějšj), podlé giných gazykem slowanským,* dar pana kardinála Lotharinského, udělený w den před Welikonocj 1574. Gest ona kryta strjrbrem pozlaceným na gedné straně i několika kameny

- * W rusko-polském časopisj Денница—*Jutrzenka*, od Dubrowského we Wařawě wydáwaném, položen gest we swazku na měsje Čerwenec (Lipiec) 1843 na stránce 79—81 dopis cestugicjho Poláka, který náš rukopis w Remeři posléz ohledal. Sděluje w dopisu tom také francouzskau přjpisku, při Rukopisu se nacházegjej, kterauž Francouzové nabyli přesvědčenj o *slowanském* původu geho. Dotčený polský cestowatel prawj w onom dopisu mezi ginými: „Po různém wyswětlowanj prowodili mne do druhého pokoge. I uziel gsem to Ewangelium. Ležj we skřjni pod sklem, a otewřeno mi u prostřed w glagoliccké části. Prwnj část tohož Ewangelium, nemagjej počátku (scházj 18 stran) a skládagjej-se ze 16 stran, gest welmi čitelná. W druhé části, skládagjej-se z 31 stran, nemnoho gsem přečjsti mohl. Desky gsau dřewěné, okryté temně-růžowým saflánem. Na nich možno spatřiti prohlubenostj, z kterýchžto za času rewoluce wylaupány byly drahé kameny. Na prwnj stránce, kde wazba, napsáno gest: *Evangiles en langue esclavonique. Le vice-chancelier du Czar, qui avoit passé à Reims le 22. Juin 1717, y passant le 27, fit lecture de la première partie de ce livre avec deux seigneurs, qui étoient avec lui, très facilement; ils dirent, que c'étoit leur langue naturelle; et ne purent lire la seconde partie* (t. g. Ewangelia w gazyku slowanském. Mjstokanceljř Cára — Petra Welikého —, kterýž skrze Remeš cestu konal dne 22. Čerwna 1717, ubjrage se tudy dne 27., četl prwnj částku té knihy s dvěma pány, kteříž s njm byli, welmi snadno: prawilť, že to gich gazyk přirozený; druhau však částku nemohli čjsti.) Wedlé Ewangelium ležj sešitka čili brošurka pana Jastrzębského: „*Notice sur le Texte du Sacre,*“ pod Ewangelium pak položena krátká o něm zpráwa rukopisnj od téhož spisowatele, sepsaná dne 18. Kwětna 1839 na prosbu bibliotekáře.“....

* pětí křišťály, pod kterými gest wjée sw. ostatkůw, totiž: křížek ze dřewa prawého kříže, ostatky sw. Petra a sw. Filipa apoštolůw, sw. Silvestra papeže, sw. Cyrilla, swaté Marthy, swaté Markyty, a třtiny i opásky Páně; we čtyrech rozjch gsau ze stříbra smaltowaného (emaille) podoby orla a člověka; kniha ta sem se dostala také z pokladu Carhradského, a má se za to, že pocházj od sw. Jeronýma; wážj šest hřiwen a šest uncj. — Též deska dwogitá, welmi starobylá, na njžto osoby gsau rytý ze dřewa prawého kříže a kolébky Páně; s gedné strany wy-podobněn gest Spasitel náš a putownjci Emausšj, a s druhé Maria Panna, magjcy na rukau Ježjška; řečená deska gest we schránce z pozlaceného stříbra, k njžto připogen také řetjzek stříbrný, wážjcy tři hřiwny, wše pak wážj pět hřiwen a půl druhé unce. Dar to pana Karla kardinala Lotharinského, arcibiskupa Remešského, udělený w den před Welikonocj 1574. Deska ta pocházj z Pokladu Carhradského dle řeckého poznamenánj, wrytého na gedné stříbrné plošce, přeloženého w gazyk latinský těmito slowy: *Michael Paleocappas regiam hanc etc.* (t. g. Michael Paleokappas, mnich kláštera nazwaného pod Marthau a děwau Králowau, po dobytj Carhradu wzaw tento swatý králowský obraz holý pro strach před Turky, geg, pokud mohl, složil.) Gest při tom znak čili erb pana kardinala Lotharinského s gedné strany, a gehlanec obtočený břechtanem s druhé s průpowědj: *Te stante virebo.*

Gak z přimjšeného latinského překlada poznamenánj řeckého znamenati gest, nenj sloh geho owšem na stupni klassičnosti; ničméně však názew Paleokappas a wšeccky okolnosti wzhledem na půwod této desky, které se s okolnostmi našeho Rukopisu docela shodugj, wedau k doměnj wjře podobnému, že také náš Rukopis w rukau Paleokappa se nacházel, a s ginými wzácnostmi kardinalu Lotharinskému doručen byl, který geg napotom Remešskému hlawnjmu chrámu Páně z úcty darowal. — —

To wše, co strany našeho slowanského Ewangelium Remešského se dalo posud wypátrati. Snad časem i ně-

lterě nové výsledky k tomu přibudau, až možná bude. Rukopis ten w geho celosti a úplnosti mjstněji proskau-
mati. Protož potěšno gest, že se k *uuerěgněnj* geho s
chwalitebnau snažnostj přikročilo. Neboť gak mile pro-
fessor Silvester, wzaw s *celého* Rukopisu snímky (fac-simi-
le's) a učiniw z nich knihu onomu Rukopisu úplně podo-
bnau, to vše ruskému cjsaři darem odeslal: přistaupilo
se w Paříži hned k rozmnoženj té knihy opět *prostředkem*
welmi skwostnych snjmkůw, gichžto gedem exemplář česká
společnost wěd w Praze sobě z Paříže obstarala. — Důstog-
ným wydánjm této welebné památky z našj šeré dáwno-
wěkosti by zagisté drahocenného přjspěwku slowanské li-
teratuře přibýlo.

Popsánj slawnosti

čtyřicetiletého řizenj w pražském arcibiskupském semináři
wysoce důstogného, blahorodého

Pána, Pana

Jana N. Büttnera,

infulowaného Probošta, důst. kapituly kolleģiatnjho kostela Wšech Swatých na hradě Praž-
ském, Rektora Pražského arcibiskupského semináře, starjho kanownjka kolleģiatnjho kostela
sw. Kosmy a Damiána w Staré Boleslawi, Pražského arcibiskupského a Buděgowického
biskupského přjseznjho notáře, společnosti k wzdělanj kostelaj hudby, českého národnjho
Museum, Dědictwj Swatojanského auda činného atd.

Den 14. měsjece listopadu byl pro alumny pražského
arcibiskupského semináře dobau wjtanau a pamětihodnau.
Neboť w něm otewřela se slawnost, gíž gednak upřjmná
láska, gednak wděčnost neljčená přjležitost zawdaly. Sla-
wili totiž w den ten alumnové se swými pp. předstawa-
nými utěšenou památku zpráwy dlauholeté swého wrch-
njho ředitele, kterauž on se nynj čtyřicátý rok gíž wěrně
a šwědomitě zanášel.

Ačkoli neobyčegné gest 40letau památku kněžského
auřadowánj slawiti, předce se zde widělo zaslušnq čty-
řicátý rok zwoliti k slawnosti, djlem pro neslýchanost
tak dlauhého auřadowánj w semináři: djlem proto, po-
něwadž druzj důst. pp. předstawenj býwali geho žáci,
gsauce negisti, zdaliž gim všem popřáno bude, radowati

se z 50letého jubileum P. Rektora, alespoň poněkud radosti takové zúčastniti se sobě žádali.

Giž hned večer dne slavnosti samé předeházející měl četně shromážděnému duchowenstwu výtečnost slavnosti této hlásati; gešto giž zde vlastně swůg brala počátek. Nenadál se stařeček Wysoce důstogný, co proň k nemalému překvapenij powděčná schystala uctiwost. O hodině páté s večera odebrali se pp. předstawenj s alumny čtvrtého roku k w. d. Rektorowi, kdež préfekt toho roku we gménu všech Wysoce důstognému srdečná přánj přednesl a gmenem všech latinskau báseň uctiwě podal.

Gimi wybjdnutý ubjral se vážený w. d. p. Rektor w středu spoluředitelů, doprovázen od pastoralistů, přjmo do gasně osvětleného, neyweyš wkusně staweného večerádla, welice prostranného někdegšjho jesuitského refektáře. Zde po slavném a obecném uwjtánj geho, an se bylo walně k tomu cili duchowenstwa sešlo, w čele kterého Neydůstogněgšj Swětjčj pan biskup Satalský, František Wiljm Tippmann, wětšj část wys. důst. Metropolitnjch p. Kapitolariů, všickni weledůst. p. professori bohoslowj, a některj důst. pánj faráři Pražštj byli, poctěn gest latinskau řečj, gižto byl důstogný pan préses tamněgšjho semináře Dr. Antonjn Rost we gménu všech k němu držel:

Amplissime Domine !

Laetissimo animo vota gratitudinis tam praesentium alumnorum, quam eorum, qui Te duce ad sacerdotalem dignitatem pervenerunt, proferre et testari contendo. Gloriare, Reverendissime Senex ! gloriare, non dicam in laboribus, quos per 40 annos indefessus pertulisti ; nam hos Dominus, justus iudex gloria immarcessibili coronabit ; neque in dignitate muneris, quod tibi rector mundi, summus Ecclesiae pastor tradidit : ex hoc enim ratio nobis est reddenda ad vitam aeternam ; sed in hoc gloriare : quod fidei integritatem, innocentiae decorem, disciplinae ecclesiasticae severitatem, animi benignitatem et pacis amorem constans ac fervens servaveris usque ad annos provectae

et honestae senectutis. His et aliis virtutibus non solum
 alumnis prae lucebas, sed et nobis, qui laborum Seminarii
 participes facti sumus, prudens ad finem communem Rector
 fuisti; et, quod maximum juvat, ad servandam unitatem
 in fide et in excolendis alumnorum moribus, ad pietatem
 solidam et studium scientiarum promovendam, nec non
 ad obedientiam erga Antistitem nostrum confirmandam,
 perinde quam maxime contulisti. Hac ratione gratia divi-
 na adjuti eo profecimus, ut jam ex mente et voluntate
 Solertissimi ac benignissimi Archipraesulis omnia ad nor-
 mam ecclesiasticae disciplinae dirigantur, totumque cor-
 pus spiritus vivificet bonus, et domus nostra aedificetur
 ad gloriam Dei et Ecclesiae sanctae incrementum. Quidquid
 mundi spiritus, mendax et vanus nostris conatibus contra-
 dixerit, nostrae intentioni falsi aut iniqui affinxerit, nostro
 studio derogaverit: non valebit apud nos sapientia he-
 sterna, mutabilis, ambitiosa, carnalis: sed fides recta, sa-
 pientia Christi, regula aeternae veritatis sancta, quae, ut
 verbis Sct. Ignatii Martyris utar, *sic nos episcopi sententiae con-
 currere facit, ut digne nominabile sit nostrum presbyterium,
 concordatum episcopo, ut chordae citharae, et in consensu nostro
 et consona charitate Jesus Christus canatur. (ad Ephes. 4.)*
 Ad haec majori progressu in dies consequenda, Te Do-
 minus per multos annos conservet sanum et fortem! — In
 nostrae vero gratitudinis contestationem accipe *calicem*
 hunc, quem ex consilio et ope Clementissimi Principis
 comparavimus. Sis memor in Missae sacrificio nostri et
 omnium, qui, quocunque dignitatis splendore corruscant
 operantes in vinea Domini, alumni quondam fuerunt, ut
 charitatis igne, qui sanguine SS. Salvatoris fovetur, omnes
 accendamus et juste pieque vivamus Deo et Ecclesiae
 sanctae, — vivas quoque Tu inter nos Rector benignus
 et providus! —

Tu Gemu, ten w řeči uvedené nákladný, přemi-
 strně wypracovaný i wně pozlacený střjbrný kalich po-
 dán byl. Wysoce důstogný Pan Rektor dar ten po-
 wděčně přigal, a řeč panem Présesem přednešenau sr-

debnými slovy zodpověděl. Po řeči té následovalo slavné *Cantate*, které, jak i vše ostatní přípravy, nákladem P. představených a veškerých alumnů zapraveno bylo, gesto pod zprávou P. Führera, ředitele kůru král. Chrámu Páně sv. Wjta, genž byl básen — lásku a úctu k představenému gewjej — od gednoho z alumnů IV. roku zhotowenau — mistrně we zpěwy s hudbou posadil, od mnohých výborných hudebnjků a zpěwáků, k slawnosti té ochotně se propůgčiw-šich, s přispjwánjm několika alumnů, ku počtě P. Rektora welmi zdařile provedeno bylo. Gest pak obsah básně tento :

Sbor wšechlasný.

Wzhůra! k plesu wjtanému
Rozehřegme srdce swá,
Pěgte kmetu Welebnému
Ústa diwem úžasná.

Pěgme gemu dušj celau,
Hledjc dál a dál nazpět;
Panugeť On lásky silau:
Čtyřicet giž tomu let.

Čtverhlas.

Gsa roznjcen duchem Páně,
Pewný co poswátý gez,
Odepíral každé ráně,
Genž Mu zhaubný čas zanes.

Recitativo.

Duchem sotwa dospěl,
A ctnostj se zastkwěl
Mládeneček růženný:
Za oběť swé máti
Umjnil se dáti,
Bohu gsa zaswěcený.

Giž etj geg co otce,
Dospělého wáde
Dwanáet set njm nadšených,
K swaté horliwosti,
Nebes wznešenosti
Genž přiwádj dušj swých.

Aria.

Zblaudil-li kdo w smělé době
Bludů, klamů w pustině,
Uwedl's ho, zpěl-li k Tobě,
Do plamenné swatyně;
Dal's mu swjci uměnj,
Proti hrjchu brněnj.

Činů Twých gest plná mjra,
Činů, přjzně, milostí,
A gich wjce nám zawjrá
Gemný záhyb skromnosti:
Wše, až zagde temnota,
Zgewj kniha žiwota.

Recitativo.

Nechť ústa dětinná
Oněmj, a sezná
Wjry, lásky horauej
Zgewy proztomilé,
Swatých ku posile
Z temných hrobů wanauej!

Nechť oněmj dáwné
Minulosti slavné
Zwěstowé a pomnjky!
W blahém roznjcenj
Myslí k utjšenj
Odhalte se dennjky!

Eihle gasno čela
Libě owěncila

Weldůstogná koruna! a)
Eihle geho šjge
Zlatý řetěz kryje, b)
Welkých zásluh odměna!

Aria.

Zdaž geg nectj, nemiluge
Arcipastýř Knjze Pán,
Pro něg wljdně usiluge,
Kde se wrhne neduh Naň;
Wida tjsen šedosti
Dolehat Naň w činnosti? —

Gewjř On co otec swatý
Nelčenau vždy přjmost;
Synů hle saucitem gatý
Rozgaril gich nesmělost,
Seajliw gich slabotu,
Skryl newděku potupu.

Dwauchlas.

Kalich tento posvěcený, c)
Wřelau láskau naplněný,
Oderážj plápolj,
Geho srdce hláholy.

Chorale.

Pěň se wzchůru
W žiwém wjru
Lásko k nebes wyššinám,
By tě přigal,
Sjily dodal,
Tě uslechlil náš Bůh sám!

Pěň se wzchůru
W božském wjru

Spasenj přeswatá krew!
Silni wjru
W swatém mjru
Naděje giž zárod gew!

Recitativa.

Při oběti nekrwawé
Wyajlage prosby žhawé,
Připomeň si milerád
Pěstugjcjch s Tebau sad.

Sbor mužský.

Nuže! kmete Weldůstogný,
Spanilý co gara kwět,
Wida w slasti zástup hogný,
Twůg wygasni též pohled!

Nakloň ucho, podey ruce,
Swé-li djtko napjná:
Odežen co chrabrý wdce,
Swěta wlč kde zatjná!

Potrwey zde s námi stále,
W bauri, wálce, nehodách,
Štěpug, pěstug, pečug dále
Wozdy w rágských lahodách

O kýž možná, opět zřjti,
Gakowý byl dnešnj deu,
We srdci vždy obnowiti,
Že byl lásce zasvěcen.

Sbor wšechlasný.

Pokyne-li na wýsosti
Onen wěků mocný Pán,
Zplěsey, zplěsey tam radostj,
Kam budeš njm powolan:
Kde nehasne korun zář,
Kde patrenj twáři w twář.

Pawel Zahálka.

a) Šestero důstegnostj gemu dobře zůstane.

b) Kříž proboštský a infule prelátj kolleg. chrámu Páně Wšech Swatých na hradě Pražském.

c) Kalich Gemu w tu sláwnost z wděčnosti podaný.

Takto w blaženém plesu při srdečném prowoláwanj, slawnost tato wečernj k úplné utěše wysoce důstogného Pana Rektora se skončila.

Druhého dne dowršilo se slawenj toho pamětnjho dne. Tu o hodině 7mé držel wysoce důstogný P. Rektor, gakožto probošt u Wšech Swatých w Seminárnjm chrámu Páně pontifikálnj mši sw. Hospodinu Bohu na poděkowánj za ta všECKA dobrodinj, gež po celý ten čas swé zpráwy w alumnátu z ruky štědré nebeského dárce w hogné mjře byl přigal; při kterémž bohumilém přeswatém konánj všickni ostatnj pánj předstawenj z úcty Gemu přisluhowali. Po skončenj Neydražšj oběti, k gegjmuž oslawenj nemálo i výborně podařená kostelnj hudba přispěla, zawznělo z úst Pana Celebranta slawné »Te Deum,« kdežto On wděkuplné srdce swé před Pánem nebes kořil w obět, w dálšj se gemu poraučege ochranu.— Tjm se tato zwnešená slawnost skončila; kteráž u všech, co přítomni byli, w newyhaslé utěšené potrwá památce! —

Antonja Tichowatj.

Wyswěcenj a otewřenj nowého biskupského semináře w Buděgowicjch.

Dne 5. listopadu bylo w k. swobodném kragském městě Buděgowicjch, konané wyswěcenj znou postaweného a walně rozšjřeného biskupského semináře.

Neywýš slawnému řizenj milostiwého zeměwładce, Geho c. k. Majestátnosti *Ferdinandowi I.* zůstaweno bylo, aby dāwno giž gewené a prosbami kolikrát obnowené přánj Geho Excellencj neydůstogněgšjho Pána biskupa, *Arnošta Konstantina* neymilostiwěgi zplniti, wýlohy přes 30.000 zl. obnášegj z c. k. cjrkewnjho skladu Českého — ku stawenj dobrotiwě wykázati račil; kteréžto swau účelu přiměřenau a wkusnau wnitřnj uspořádanostj we všech oddělenjch, ku přigetj 100 alumnů, gakož i předstawených zpráwců, a 6 professorů, mimo čtvero poslucháren boho-

sloweckého učiliště, obecného schválení dochází, gakož i swau prostrannostj a swým welebným zewnitřkem dogista nemalau okrasu našeho — w poslednjch letech mnohau wznešenau stawbau zušlechtěného města působj. Když s počátkem měsíce března 1843 staré stawenj částečně baurati se začalo, 27. pak t. m. rukau wysoce důst. infu-lowaného kapitolnjho P. děkana, Wáclawa z *Angelisu*, základnj kámen se položil: otewřela se na zřicenínách starého kláštera kapucjnského, kdež od roku 1804 genom 30 alumnů, a to dosti bjdné přebýwánj mělo, pod obezřetným wedenjm kragského měřitele, p. *Antonjna Krátkého*, stawba nowého domu. Po 1½ léta trwagjcej stawbě, po který čas alumni po domech wydržowáni býti museli, přigatá byla nowá wystawa tato 30. Zářj 1844. Načež 4. Řjgna t. r. wysoce důstogný kapitolnj P. děkan, na mjstě Geho Excellencj, neydůstognějšjho P. Biskupa, genž toho času nemocen byl, tento, práwě po 40 letech nowě wystawený seminář u přjtomnosti weškeré wysoce důstogné kapitoly, u přjtomnosti slawného kragského auřadu, wšech městských i woganských honoracj, u přjtomnosti weškerých alumnů, gakož i weškeré studugjcej a školnj mládeže, dle cjr-kewnjho ritu slawně wyswětíl. Napotom měl wysoce důstogný městský p. děkan, kapitolnj strážce a scholastikus, Dr. *Jos. Leeb*, předmětu důstognau řeč, kterauž wysoce důstogný, a o buděgowický seminář welmi zaslaužilý čestný kanownjk, rektor a professor P. *Jan Körner* zodpowěděl.

Po skončeném wyswěcenj odebralo se weškerenstwo do spoluobnoweného seminárnjho kostela, kdež wysoce důstogný pan kapitolnj děkan wzywánjm Ducha swatého školnj rok otewřel. Pontifikalnj mše sw. skončila se slawným *Te Deum laudamus*.

Tento den zůstane pamětným dogista wšechněm, kteřjž slawnosti gehu přjtomni byli; aby však nikdy k zapomenutj nepřišel, Buděgowštj letopisowé hlásati budau gehu sláwu weškerému potomstwu.

Řeč

nad rakuj Geho Gasnostì vysokorodého Pána,

Pana

Karla Anselma,*knjžete z Thurnu a Taxisu,*

knjžete na Buchawě a Krotojině, poknjženého hraběte na Friedberg-Scheeru, hraběte na Valassauš, Marçthala a Neresheimu, Stawu zemského w Čechách, Morawě, Slezjch a Tyroljch, Pána na panstwjch Laučenském, Daubrawském a na statku Wlkawě w Čechách, Spolulennjka trůnnjch lén Meranu, Schlandersu, Ultenu, Passeyru a Lany w Tyrolsku, Welkokřijznjka wznešeného rakausko-cjsarského řádu Leopoldowa, knjžecjho Rytjře králowasko-baworského domácjho řádu sw. Huberta, Rytjře ruško-carského řádu sw. Władimjra IV. tjdj se stužkau, králowasko-pruského pour le meritè, i králowasko-würtemberského řádu pro wogenské zásluhy, králowasko-würtemberských medalií kstých za bitwy w Briennu a Paljži i za vyniknutí w službě wálečnj, Geho rakauského c. k. apoštolského Majestátu skutečného tegného Rady a komojjho, *neyvyšjho semského Komojjho* w králowastwj Českém, králowasko-würtemberského General-Majora à la suite, Přednosty přiwátnej gdnoty k počeporowánj chudých podomnjch w králowaském hlawnjm městě Praze, Auda mnohých wšeprospešných a wědeckých spolků atd. atd. atd.

konaná dne 29. Srpna r. m. we filialnjm chrámu Páně
Sušickém.

Od

Frant. Černohausa,

kaplana w Daubrawici.

„Blahoslavenj, kterjž w Pánu umjragj; neboť skutkowé gegich
následuj gich.“ (Zgew. sw. Jana XIV, 13.)

Kdysi potkala se smrt s horliwým přjtelem ctnosti.
»Wjtejž mi, poselkyně nesmrtelnosti, wjtejž mi!« tak na
ni promluwil. »Gakže,« udiwená odpowěděla Smrt, »Synu
prachu! ty se mne nelekáš?« »Nelekám,« přiswědčil muž
ušlechtily; »kdo se lekati nemusj sám sebe, nemusj se
lekati ani tebe.« Na to smrt: »I neděsjš-li se početných
těch nemocj, genžto přede mnau krákoragj, a ledowého
toho potu, který kane se křjdel mých?« »Nikoli!« od-
wece muž šlechtetný. »A proč se neděsjš?« »Proto,
že nemoci ty a pot ten mně tebe ohlašuj.« »A kdo pak
gsi, smrtelnjče! že se mne nelekáš a neděsjš?« »Gsemť

křesťan,* pousmál se muž. W tom dechla na něho Smrt, a nebylo tu ani Smrti, ani smrtelnjka wjoe. Tam, kde byli stáli, otewřel se hrob, a w něm leželo cosi. Gá začal plakati; anto pogednau zwukowé nebeštj uslzené oko mé k sobě potáhli do oblak. I widělt gsem křesťana toho w oblacjch; widělt gsem ho, an se usmjwá gako prwé před Smrtj, a spjná rukau swých. Nepřehledný sbor skwělorauchých nebešťanů plesal a gásal mu wstřjc; a křesťan ten stkwěl se, gako oni. Gá plakal geště. Nagednau však ponablédna do hrobu, poznal gsem, co tam leželo. Nebyloť to, než odložený toho křesťana — oděw!...

Totě owšem pauhé podobenstwj: tu hle! však skutečná gehu prawda. Ano tu hle! zarmaucenj Přátelé! tu ležj před námi, ležj w těsné studené schránce takowýto křesťana oděw. To hle! tu poslednj všech smrtelnjků lůžko, ono chowá w kljně swém nám předrahé smrtelné ostatky muže, w každém ohledu výborného, wýtečného a ušlechtilého; chowá ostatky muže, gjmžto stát i cirkew, měšťanstwo i šlechta, wlast i národ, wálka i mjr se honosily co drahau swau perlau, co stkwělau swau ozdobau. Skrowná, tichá ta hle! tu rakew chowá w sobě pozemské ostatky Geho Gasnosti *Karla Anselma knjžete z Thurnu a Taxisu*, našj druhdy neymilegšj a neymilostiwěgšj wrchnosti. Tam, kde z lůna wlastenské země tisjećm chorých bratrů a sester našich wrele se temenj zdrawj a slast, tam se Mu wypreyštila, tam se s Njm w neděli wečer* potkala Smrt, gjžto se On nelekl; a dechla na Něho mraziwým, božiwým dechem swým: a On s neyblážšjm úsměwem nesl se wzhůru, nesl se tam do končin těch krásšjch a blažšjch; a před Njm i za Njm chwátal wesele nesčjslný zástup pozemských Geho zásluh, podměsjčnjch Geho skutků, zdegšjch Geho blaho- a welkočinů! Nebo gisté,

* Zesnulť w Teplici, kamž po dlauhém a přebolestném utrpenj pro úplné zotawenj umdlělého a wysjleného organismu tělesného se odebral, 25. Srpna b. r. wečer w hodinu 10. opatřen a oblažen Swátostmi umjragjejch, welmi tiše a klidně — na zakrwácenj se, následkem náhlého puknutj gisté cewy w žaludku.

ó gisté i On náležj do počtu těch našich spolubratrů, o nichžto miláčku Páně zgeweno, o nichž ústy Ducha Božjho praweno: »*Blahoslawenj mrtwj, kteříž w Pánu umjragj; nebot skutkowé gegich následugj gich!*« Nám tu truchljcjm, nám tu pozůstal oděw, gjmžto wznešený knjžecj Zesnulec náš po tři a padesáte let obestjral swého spanilomyslného, swého mnohosnažného, swého blahočinného ducha na cestách pohostinstwj zdegšjho. Nám tu pozůstal, mimo stkwělau neporušitelnau pamět, gehu porušitelný tělesnj obal; a kdyby se mne teď vlast, swět celý kdyby se mne teď všemi gazyky tázal, komuže asi náležel obal tento tělesnj: směle i wřele bych odpověděl:

Ont náležel knjžeti

1. na neywýš zbožnému, a
2. na wrch dobrému.

Koge se sladkau naděgj, že wzácnému posluchačstwu mému mjlo a wděčno bude, poslechnauti upřímné neljčené slowo, poswěcené drahé památce muže tak wznešeného, knjžete tak slawného, gakowý tuto odpočjwá před námi: osměljm se, bolestně chwěgjcjmi-se ústy wyslowiti, co tak mocně a žiwě se-hýbe w hlubinách srdce mého. Počnu giž we gměnu a s pomocj toho tam knjžete knjžat, s pomocj Páně. —

1. *Nábožnost*, prawá oswjcená, neljčená nábožnost gest a býti má neyhlubšjm a neypewněgšjm kořenem všeho našeho žiwota, všech našich myslének a citů a tužeb, a snah a činů zdegšjch. Wšecko s Bohem a pro Boha a w Bohu, wšecko s pohledem a podnětem k tomu tam pramenu všeho dokonce žiwota, nechť se on gewj tamó w těch nesměrných swěta prostorách, anebo zde na této skrowné pjďowé hraudě zemské. Aníž pak se kdo domnjwey, žeby žiwot, w Bohu pohřjžený, snad byl žiwot pustý a temný a neradostný; a žeby se snad hodil gen tomu onomu stawu, gen tomu onomu gednotliwci, gen tomu onomu stárj. Tak tomu nenj! Ale gako sladký ten wzduch, genž objmá celau naši země kauli, a gako lahodný ten

swit, genž splýwá k nám z plamenných úst zlatého slunce, wszady potřeбен gest a všechno blažj a všechno ozdobuge, ožiwuge, ošlechfuge: rowně tak prawá, oswjcená nábožnost. Ano, čjm wyše kdo stogjš na stupni žiwota mezi bratry a sestrami swými, čjm dražšjch a swětěgšjch pokladů swých ti swěřila lidská společnost: tjm wjce ti třeba pobožnosti, tjm méně býti můžeš bez nj. Neykrásněgi zagisté stkwj se koruna na čele nábožném, a neylahodněgi pobleskuge hwězda na prsau nábožných: a běda lidstwu, běda obci, pakliže čest a moc klade se na dlaň bezbožnau! — Tak o ceně nábožnosti smyslił a smyslem takowým se i řjdił Onen wysoce urozený, Onen knjžecj Wzesnulec, Gehožto bezdušný obal tělesnj zde před námi ležj a na Gehož studenau rakew bolestowně se upjrá kalné oko naše. Taž se, kdo by snad zpoléhnaui nechtěl na podporu slowa mého, taž se o tom našj staroslawné stowěžatě Prahy: a tisjcerými usty gednohlasnau uslyšjš odpowěd: »Ach zagisté, byl to knjže nábožný!« Taž se Geho krásné kwětisté Laučeně,* této rozkošné zamilowané Geho stwůry: a k radosti twé newysłowné plnozvučně odpowj tobě: »Oprawdu, byl to knjže nábožný!« Taž se nedalekého tu městečka,** taž se každé, otcowské Geho péči poswěřené wjsky: a radostně překwapj tě odpowěd: »W skutku, byl to knjže nábožný!« Taž se Geho wěrného úradnjka, taž se Geho posluhy, taž se předstawěného, taž se mládence nebo panny, taž se každého: a každý s welikým ti odpowj nadšenjm: »W prawdě, byl to knjže nábožný!« Taž se, pak-li by na odpowědech těch nebylo dosti, taž se těch spanilých blahospořádaných chrámů, nad nimiž neunawná Geho péče swé mohutné, swé ochranné rozkládala perutě, taž se našich čistých blahozřjzených

* Laučen, zámek to knjžecj na panstwj Laučenském, (gehož někdegšj kapla proměněna w chrám Páně lokalnj), s welkau a bohatau kra-sozahradau, oblíbenau to w Pánu zesnulého kochankau. Když o letošnjm času welikonočnjm Zwěčnělý swau zde pobožnost konal, se zwláštňj pobožnosti nechtěl tomu, aby, ač tuze obtjžen, w komnatě swé přigjmal, ale na úsilnau žádost do kostela donešen býti musil, owšem ne bez trudu a těžkosti!

** Daubrawice.

chrániti: a w lahodném sauzwuku k obdliwenému ucha twému splyne odpověď: »Dozagista byl to knjže na ney-wyš nábožný!« Ano, tak gest, m. p. Obal tento tělesnj, martwol tento ubledlý, onť náležel knjžeti na neyweyš zbožnému; ale i

2. *na wřch dobrému.* »Čjm wjce dobrého wykonáme, tjm wjce se we swém gednánj podobáme Bohu,« řjkati obyčeg měl znamenitý gedn wůdce wogenský, wěku našeho. A zda-li neměl dobře, zda-li nemluwil prawdu? Ó Bůh náš gest Bůh lásky a dobroty; a wšickni ti milionkrát milionowé čitelných tworů, genž den co den a minutu co minutu berau radost a rozkoš z nepřeberného gehu kljna, oni wšickni žigj a tygj, a se radugj a weselj gehu genom láskau a dobrotau. A tento hle! wšelaskawý a wšedobřý Bůh by neměl zwláštnjho zaljbenj mji w li-dech dobročinných? neměl by s obzwláštnj na ně patřiti rozkošj, neměl by gich zwlášť a přede wšemi uznati za swé dobré a milené dťtky, neměl by w nich zwlášť a před ginými spatřowati swau podobu; swůg obraz? A může-liž kde medle pod šjrošjřým sklepenjm nebes kwesti sladšj a chutněgšj a blažitelněgšj rozkoš, nežli kwete w myšlénce té wznešené: »Gá se podobám Bohu, gá obnášjm skutečný gehu obraz na sobě!«? — — A tato hle! rozkoš, tato wnitřnj bezegmenná blaženost se tak často rozlěwala a praudila i Twým šlechetným srdcem, wznešený Ty a prawě knjžecj dobrodinče lidský! Ó gak blaze Ti kořem srdce muselo býti pokaždé, kdy a kdekoli Tobě na mysl neb na oči přišli ti ubožáci, gimžto gsi se stal otcem, bratrem, přjtelem, gimžto gsi se stal ochran-ným, dobroděgným angelem! Ó gaká slast to býti mu-sela pro Tebe, kdy a kdekoli gsi spatřil a se přeswědčil, kterak wznešenau wůlj a knjžecj rukau Twau wždy wjc a wjce hyne a mizj bodláčj, to srdcerwawé bodláčj z pole blaženosti Twému otcowskému spolucitnému srdci poswě-řených dušj!.... Ale proč pak mne tady samotného mlu-witi necháwáte wy wšickni, kdož gste u Něho nalezali, čehož hledalo waše sewřené a setřené srdce?! Ó wy to

znáte a wjte neylépe, kolik asi ruka a wúle Geho wám setřela slz, a stawila wzdechů, a ztišila nářků, a zhogla ran a wygasnila čel a rozradowala srdce; wy to znáte a wjte neylépe, co mu asi dlužna ubohá chudina, co mu powinnováno trpěj lidstwo! Ó mluwte pak, bolest bezegmienná onémila vaše ústa; a za gazyk váš mluwj, ta weliká, ta horká, ta neyupřijmnějš slza, která se tu laudj z mutného vašeho oka a praudj na zemi po ubledlé vašj twáři. Ó nechte genom, ať se hogně sype zlatý ten slzowý děšť na tu poswátnau půdu, na njžto mešká a pod njžto od této chwjle dlji a tlji má to srdce, které tak wřele pro wás tlauklo, ta dlaň, která tak ochotně se wám otwjrala, to oko, které tak mile wás wjtávalo; ta twář, která tak wljdně na wás se usmijwala! Nestydte se za swé slzy, za tyto spanilé a wýmluwné swědkyně wděčného vašeho srdce; nestydte se za ně, neboť ony swědčj a tekau otci, dobrému drahému otci, s njmžto se tu na zemi nesegete wjce!...

Awsak i my všickni ostatnj, zněj giž naše gméno gakkoli, a buď powolanj naše gakékoli a měj si wazba, genž nás k Němu pautala, barwu a powahu gakowau koli: mi všickni wúbec a wesměs welikau, ach! welikau ztrátu gsme utrpěli na Něm, na tom tady zwěčnělém Knjžeti našem. S njm sbledla nám snad negedna čaka, swadla negedna naděge, odkwetla negedna útěcha, uchla negedna radost; negedna spokogená hodina, negeden blažený den astaupj s Njm snad a bez snadu w temnochladnan tuto hrobku w njžto u nohau wznešených roditelů swých odpočjwati a na ozwěnu zwuků archangelských čekati bude. Sprawedliwé, sprawedliwé gsau tedy slzy naše! — Co nám w přehořkém zármutku našem gediné útěchy podati může, gest neklamná ta dowěra, že letorosti stromu tak krásného a uslechtilého budau také krásné, také uslechtilé, že kořen tak sladký a ljbezny owoce newydá než sladkého a ljbezného, že vlastně genom obal spanilého Geho ducha smizj roztauženým zrakům našim; duch ale sám, že i na přjět a nepřestále wlasti bude nad námi i mezi námi; a pak wšelčiwá myšlénka ta, že obecného tohoto zde dobrodějce

a příznivce našeho; zbožně a blaže vydechšjho w loktech swatého náboženstw, vše to dobré, čím nás kdy a gak koli by obmyslil, provádilo a sledovalo tam do kragin věčné a spravedliwé odměny; že se Mu i tady již pod tjm často tak neuznalým sluncem spravedliwého dostává uznánj; a že dogista

W letopisech ctnosti Geho gméno

Nesmrtelné sláwy nabude,

Od potomků wděčných budauc ctěno,

Když i nás památky nebude.

Amen.

Život

důstogného pána

Wogtěcha Negedlého,

děkana Žebráckého.

Od

Erasma Jodla,

staršjho kaplana a prozatimnjho administrátora děkanstw j Žebráce.

U weliké vážnosti mjwali po všecky wěky, a magj posud wzdělanj národové wýtečné muže swé, gichžto ney-swětějšj snahau býwalo, uměnjm aneb stkwělau ctnostj všemožně působiti na založenj a rozšjřenj lidského blaha, a když gich nebylo wjce mezi živými, stawěli gim a stawj pomnjky co důkazy wděčné uznalosti swé. Potřeba i powinnost toho nikdy z mysli nezpustil také národ český, nýbrž po všecky doby čtil a ctj posud slavné muže swé, stawě gim, když ne ginak, alespoň literarnj pomnjky, kdykoliw po wykonané pauti wezdegšj do lepšjho swěta se odebrali. Želj opět, želj milovaná Česká wlast w těchto dnech ztrátu gednoho z neystaršjch ale i neywěrnějšjch synů swých weledůstogného p. Wogtěcha Negedlého, muže o zachowánj a zwelebenj gazyka českého a literatury gehu přezaslaužilého, kněže dobrého, učeného a příkladného, genž se dne 7. prosince 1844 okolo 9té hodiny ráno w 72.

roce swého stárj na věčnosť odebral, gehožto památce zde tento ačkoli nepatrný postawen budíž wděčný pomník.

Narodil se w královském komornjm městě Žebráce dne 7ho dubna 1772 z rodičů katolických, nábožných, totiž: z Jana Negedlého, mistra řeznického a měštěnjna, a matky Anny, kdež i prwnj počátky k liternjmu uměnj w městské škole položil. Gymnasialnj studia odbyl u Piaristů w Praze, a sice s tau neywětšj pochwalau, an se geho gměno wždy mezi těmi neyznamenitějšjmi žáky stkwělo; tak též s nemenšjm prospěchem slyšel na universitě Pražské libomudrcwtj a studia bohoslownj w pražském generalnjm seminari. Na to dne 17. prosince 1779 na kněžstw poswěcen, slawil swé prwtiny kněžské w Praze we farnjm kostele u sw. Hawla. Swaté swé powolánj započal co kaplan Drahn-Augezdský w Beraunském Vikariatu; zde když byl dvě léta na winici Páně pracowal, wyžádal si geg za swého duchownjho pomocnjka pan Wáclaw Lahoda, farář u sw. Hawla w Praze, též rodem Žebrácký. Čtyry blažená léta žil w Praze w Pánu zesnulý, milowán gsa srdečně negen od předstawěného swého faráře p. Lahody a pro swau horliwost w náboženském wyučowánj a bezauhonný žiwot i od celé osady, nobrž též w neyužšjm spogenj neyznamenitějšjch tehdegšjch spisowatelů českých: Dobrowského, Faustina Procházkj, Jungmana, Jana Negedlého, bratra swého, Hněwkowského prawýchto apoštolů české literatury a vlastnecké lásky. Na to obdržel lokalii Pečickau w přjbramském okršlku. Konal-li dřjwe co kaplan neunaweně a wěrně djlo Páně, pracowal nynj co samostatný pastýř tjm horliwěgi, nesa trpěliwě břemeno dne i horka, neb prawě toho času wydal swá kázanj nedělnj, swátečnj a swatopostnj, kteráž dle usudků mužů na slovo wzatých čistau a gadrnau češtinau sepsána gsau a ty neydůležitějšj prawdy náboženstwj Kristowa pochopitelně wyswětlugj; toho též času wydal Ladislawa a djtky geho, mrawnj powjdku pro školnj mládež. Pobyw w Pečicjch 4 léta a 7 měsjců dostal se na faru Welizskau, w sausedstw města Žebráka ležjcj. Zde si zjskal náš Negedlý takowau lásku a důwěrnost u

swých osadnjků, že geště po mnohých létech, když giž jako děkan w Žebráce přebýwal, k němu přicházeli oradu se ho tázagjce, každého roku musel swým býwalým owčičkám putugjcjm k milostiwému obrazu Swato-Horskému mši swatau čjtati a gim žehnati, ano až podnes gest požehnaná památka gehu na osadě Welizské. Na to byl po 5 létech a 6 měsječch dosazen na faru Mirošowskau w Plzeňském kragi. Gaké zásluhy sobě za těch 13 let zjskal, co w Mirošowech duchownj auřad zprawowal, z toho lze posauditi, že odbjragjcjm se na swau nowau osadu žebráckau mladj i starj, muži i ženy zastaupili cestu, obklopili wůz, hlasitě plačjce a wolagjce: *Proč nás opaustjš, dobrý pastýři? hle, mi všickni srdečně milugeme tebe.* Kdykoliw si na to zpomenu, řikáwal nebožtjk pan děkan, wždy mne slzy polegj, to byla ta neyblaženějšj doba w celém mém žiwobyťj.

Dne 14. unora 1826 byl w Žebráce od měšťanů a Magistrátu co nowý děkan radostně uwjtán a na to dne 13. srpna téhož roku od wysoce důstogného pána *Wacława Neumanna*, kanownjka u sw. Wjta na bradě Pražském, w nowé hodnosti a důstognosti pastýřské installowán. Kdož gest s to všecjy gehu zásluhy wypočjsti, kteréž sobě co děkan Žebrácký nashromáždil? Wida, že žen gest weliká, málo ale dělnjků, mage nynj dostatečné prostředky časné za swau swatau powinnost to pokládal, wynaložiti ge k duchownjmu prospěchu swé nowé osady; což také učinil, an druhého kaplaná sám na swé autraty wydržowal. Po všechen čas swědomitě a bedliwě hleděl, aby se školnj mládež gak w městě tak i we filialnjch školách horliwě wyučowala, a služby Božj pořádně a slawně se konaly. Gak se wždy srdečně radoval, kdykoliw co dobrého a prospěšného w gehu osadě powstalo! Gak se z toho radoval, když nedáwno chrám Paně Žebrácký wnitř i zewnitř oprawen, ozdoben a nowými apparáty opatřen byl. Gak radostj plésal z té pochwalj, kteraůž mu neydůstognějšj knjze Pán, Arcibiskup Pražský, *Aloys Josef*, z dobrého a swědomitého wedenj auřadu duchownjho w roce 1839 při generálnj

Visitaci udělal. Gak se z toho těšil, když loňského roku w Žebráce nowá škola powstala a slawně wysvěcená byla. Školnj djtky nade wšecko milowal náš *Negedlý*, každého roku mnoho zlatých wynaložil na ošacenj chudé mládeže školnj a na knjžky pro pilné žáky; často sám osobně školu nawštěwowal. Gako někdy sw. Jan Ewangelista u wysokém wěku swém dal se do shromážděnj prawowěřjcich nositi a gich pohnutedlnými slowy napomjnal: »Milugte se synáčkowé mogli:« tak i w Pánu zesnulý, nemoha giž po schodech do školy se dostati, dal se woditi, napomjnage tam miláčky swé slowy na neyweyš wljdnými a laskawými k bohumilé ctnosti a bohabognosti. Mlčenjm opomjgjm gehu znamenité a mnohonásobné zásluhy kteréž sobě co práwý Čeeh a vlastenec o zachowánj a zwelebenj českého gazyka a literatury gehu, o podporowánj vlasteneckých ústawů zjskal, an wůbec w celé drahé vlasti známo gest, že on práwě s několika geště vlastenci počal český národ z hlubokého přes 100 let trwagjcjho sna probuzowati, o tom swěděj též gehu wydané spisy a pozůstalé české knihy. Mlčjm o gehu skrownosti, an se nikdy newychlaubal, ačkoliw wysoce učený pán byl, nad mjru zběhlý w historii české i obecné a znalec mnoha gazyků cizozemských. Mlčenjm opomjgjm gehu přjchylnost a upřjmnost ke swým duchownjm spolupomocnjkům, o tom swědectwj wydati mohau gehu býwalj kaplanowé, weleb. pp. *Jakub Macan*, pers. děkan Slabecký, *Josef Worel*, exposita Zdický, *Antonjn Březina*, Lokalista Swymislický, *František Wondřich*, zámecký kaplan Zbirowský, *Jan Etsenhut*, prwnj kaplan Plzeňský. Zdegen geště podotknauti musjm, abych kórunu všem gehu zásluhám postavil, gak laskawě a dobročinně se důstogný pan děkan k chudým a potřebným chowal; každého roku znamenitau částku peněz dáwal do mjestnjho chudého ústawu, nimo to ani gedem potřebný bez pomoci od něho neodešel, sám sem toho býwal očitým swědkem, gak mnoho chudého lidu na děkanstwj žebráckém obzwláštne w čas drahoty a neaurody potřebné obžiwy docházelo; pomnjk stálý wšak swé dobročinnosti a lásky k bližnjmu sobě po-

stawil swým znamenitým odkazem k městskému špitálu.* To gest welmi nedokonalý obraz geho zásluh a vlastností; a z toho se každý najíti může, proč gsme ho všickni srdečně milowali, proč gsme mu přáli vysokého stáří, aby se geště dočkal padesátiletého Jubikéum swého kněžstw. Božské však prozířetelnosti ginak se zaljbilo. Dne 17. listopadu šel gsem s njm naposledy k oltári, od toho času giž z pokoge newyšel, ustawičně sobě steyskage na přjlišnau slabost, ačkoliw každý den se dal geště přistrogiti a chwjlkami po pokogi chodil. Nemeškali gsme užjwati pomoci lékařské. Powolaný zkušný lékař gistil nám však, že dlaugo giž nebude mezi námi přebýwati, a že každé okamženj může nám slabostj obecnau shasnaüti. Na zaopatřenj nemuseli gsme ho pamatowati. Pozorowaw na sobě den ke dni wětšj slabost, žádal sám se wyzpowjdati a s Bohem swým se smjřiti, což se i dne 3. prosince stalo, na to gsme mu Neyswětěgšj swátost oltárnj u slawném průwodu podali. Pamět podržel až do poslednjho okamženj, když gsem mu poslednj pomazánj udělowal, modlil se se mnau wšecky předeepsané modlitby, ano giž giž umjrage, pohljžel geště na mne, když gsem u něho kleče se modlil a geho duši Bohu poraučel. Tak nábožně a lehce beze wšech bolestj umřel, uspořádaw dřjwe w poslednj wůli wšecky swé časné wěci. Stkwostný měl pohřeb, an se 27 kněžj, mnoho okolnjch pánů auřadnjků a učitelů a nezčjslné množstw obecného lidu k průwodu sešlo, a wšecko hlasitě plakalo, když důstogný pan děkan Beraunsky a Vikariatnj tagemnj *Vincenc Labler*, k shromážděným owyřtečných zásluhách w Pánu zesnulého mluwil. Při requiem, kteréž důstogný pan Vikarius držel, přednášelo se *Animas fidelium* weleb. p. *Werla*, s přiměřeným textem. Pohřben gest podlé bratra swého *Jana Negedlého*, rovněž vlastence horliwého a znamenitého spisowatele českého. Deyž mu Bože wěčné odpočinutj! Bylť on prawý kněz a horliwý vlastenec.

* Dle poslednj wěle 1000 zl. stř. k městskému špitálu, 200 zl. stř. k Budči, 90 zl. stř. chudým, 200 zl. stř. na meňj fundacij, a celau swau knihowau odkázal k děkanstw.

Poznamenánj

oněch duchownjch w Arcidiécesj,

kterěž

Neydůstogněšj náš Arcibiskup, Knjše Pán,

ALOYS JOSEF

pro mnohočetné výtečné zásluhy w zprávě duchownj a u wedenj mládeže po Generálaj visitacij w letošnjm roce 1844, neymilostiwěgi wyznamenati ráčil.

Hodnost knjžecjho arcib. přjsežnjho notáře udělena:

Janowi Padlesakowi, doktoru bohosłowj, c. k. professoru náboženstwj libómudrecké fakulty Pražské.

Josefowi Streerowi, spoluzakladateli Dědictwj Swatojanského, osobnjmu děkanowi w Plasjch, Plzeňského střjdnictwj.

Josefowi Lemochowwi, spoluaudu Dědictwj Swatojanského, farári w Mešně, Rokycanského střjdnictwj.

Děkanem osobnjm gest gmenowán:

Jakub Macan, farář w Slabci.

Osobnjmi farári gsau gmenowáni:

Wáclaw Pokorný, mjstnj duchownj w Bratronicjch, a

Augustin Herold, mjstnj duchownj w Řešohlawě.

Od redaktora :

1. Wywolenj nowého Opata w Braunowě.

Poněwadž wys. důst. p. Prélát řádu Benediktinského, *Placidus Matěj Beneš*, genž pod swau zprávau měl klášter Břewnowský a Braunowský, za přičinau swého stárj a tělesné churawosti odpočinutj a pokoge byl žádostiw, a s powolenjm Geho cjs. král. Milosti Ferdinanda I. důstognosti swé se odřekl: gednalo se w těchto dwau spogených klášterjch o wywolenj nowého Opata, k čemuž byl od Geho cjs. král. Milosti den 7. listopadu 1844 ustanowen. Mjsto wolenj byl klášter Braunowský. Wolenj se dalo dle předpisu swatého Tridentského sněmu, spolu s zachowánjm všech prawidel, genž u takových přiležitostj z strany vlády swětské ustanoweny gsau. Cjsařstj komissarowé byli ěub. radowé wys. uroz. p. Jos. Rytjř z Peče a wys. důst. p. Josef Lindauer, kanownjk na hradě Pražském; biskupstj komissarowé byli: wys. důst. králowěhradečti páni kanownjci pan Vincenc Bibus, ředitel konsist. kanceláře, a pan Vincenc Pražský, ředitel biskup. semináře.

Wywolen pak gest za přeláta weledůstogný a wysoce učený Pan *Jan Nepomuk Ignác Rotter*, narozený w Braunowě dne 27. Unora 1807, řeholnj professj složil dne 9. Listopadu 1828, na kněžstw posvěcen dne 20. Čerwence 1830, k důstogenstwj doktora w bohoslawj powýšen dne 27. Kwětna 1834, toho dne, když Neydůstognějšj a Wysoce Urozený knjže Arcibiskup Pražský, Pán Pan Ondřeg Aloys Hrabě Skarbek-Ankwič z Poslawic, co kancljř uniwersity do Karoljna slawně byl uweden. Professuru dogmatiky na uniwersitě w Hradci Štýrském obdržel dne 10. Kwětna 1836, na tutěz professurskau stolicí na uniwersitě Pražské dosedl dne 1. Dubna 1842, kdež dne 22. Čerwence 1843 za Děkana fakulty theologické na školnj rok 1844 byl wywolen.

Wywolenj nowého pana Préláta bylo shromážděnému lidu w chrámě Božjm oznámeno, a oznámenj toto s rozjncenau radostj ode všech přigato, netoliko že nowě wolený p. Prélát rodem gest z Braunowa, anobř že pro swau šlechtynost a spanilomyslnost gak mezi swými řeholnjmi bratřjmi, tak i u všeho lidu obecné a srdečné lásky požjwá. Protož se také měšťané Braunowstj přičinili, aby swau uctu nowě zwolenému p. Prélátowi a upřjmnau radost swau z geho powýšenj všjm možným způsobem dali na gewo, a tak sláwu gehu obecným plesem w celém městě rozmnožili a dowršili. Když zpráwa o tomto wywolenj do Prahy přišla, přigata gest ode všech cirkewnjjch

i swědských představených, ode všech, genž p. Préláta znagj, a ode všech poddaných panstw Břewnowského s tautěž nadšenau radostj gako w Braunowě.

Cjsařská investitura a installacj nowého p. Préláta následowala hned po wywolenj, gak obyčegně; cjrkewnj pak installacj následowala dne 8. Prosince t. r. w klášterě Břewnowském u swatě Markěty bljže Prahy, kdež nowě wywolený p. Prélát od Geho Knjžecj Arcibiskupské Milosti, Neydůstognějšho Pána, Pana *Aloysia Josefa*, z *Swobodnjch Pánuw Schrenkůw na Nocingu a Egmatingu* dle ritu swatě katolické Cjrkwe co řeholnj opat byl požehnán a infulowán.

Při této slawnosti pamatowáno bylo na Benediktinský klášter w Reghradě u Brna na Morawě, kterýž se až do času cjsaře Josefa II. ke klášteru Břewnowskému gako syn k swému roditeli přiznáwal; neboť České knjže Břetislaw I. založil na swém loweckém zámku w Reghradě roku 1048 Benediktinský klášter, do něhož uwedl šest bratrj z kláštera Břewnowského, ale i tento nowý klášter k opatstwj Českému připogil. Od toho času woleni byli opatowě w těch 700 letech střjdawě, gednau z konwentůw Českých a po druhé z konventu Reghradského.

I to gest paměti hodno, že tři po sobě následugjcj professorowě doğmatiky na uniwersitě Pražské za představené swých řádů wywoleni gsau. Prof. Jaroljm Josef Zeidler za préláta řádu Prémonstratského na Strahowě, r. 1834, prof. Jakob Beer, za generala welmistra řádu Krjž. s čerwenau hwězdau r. 1840, a nynj prof. Jan Nep. Rotter, za préláta řádu Benediktského w Břewnowě a w Braunowě.

2. Kanownictwj w Buděgowicjch.

Geho cjs. král. Milost račila dne 26. Listopadu 1844 důstogného pana *Wáclawa Blažka*, biskupského vikáře, dozorce národnjch škol, čestného konsistornjho radu a faráře na Welesině za residencialnjho kanownjka wys. důst. biskupské kapitoly Buděgowické neymilostiwěgi wywoliti.

3. Pokřtěnj w Turině a w Praze.

W *Turině*, hlawnjm městě králowstwj Sardinského, dal se w letošnjm měsji Řjgnu w kostele Barnabitů, Moncalieri, pokřtiti wěhlasný židowský spisowatel *Lombroso*, od kteréhož wyšel spis *„Il Moseita,“* w kterémž dokazuje, že katolické náboženstwj gest následek, doplněk a uskončenj zákona starého. — Neofyta tento gest po léta w onom králowstwj ten neyznamenitějšj přirůstek cjrkwe katolické, a zjskán gest Paterem Varenau, přeworem barnabitského kláštera w Miláně, s kterýmž se *Lombroso* polemický za-

sadil: »Kážď swau wjru hágití.« Kdež se katolickému důstojníkowi poštěstilo nad odporníkem swým swjtěziti tak, že se před křížem, genž byl a gest židům k pohoršenj, pokoril a křest swatý přigal.

I také w *Praze* byla dne 18. listopadu 1844 w královském kostele sw. Wjta, w kapli sw. Wáclawa s dvěma dcerama pokřtěná manželka A... K..., fabrikanta lihu w Praze, kteráž raděgi dědictwí po rodičch oželela, nežby byla déle od cirkwe katolické oddělena zůstala. — Od duchownjho otce farnjho okršku swého w samospasitelné wjře giž na dvě léta wycwičena, nawštěwowala s sestřenicí swau katolické chrámy Páně pilně, konala wšeccky přístupné pobožnosti spolu, gakoby katolička byla, dcery swé wedla doma ke wšj katolické pobožnosti, a staršj giž do katolické školy posílala, kdež ani dítky, ani čeládka o nich newěděla, žeby katoličky nebyly. Teprwa několik týdnů přede křtem dcery swé k tomuto swatému přistaupenj připrawowati počala. — Pohnutá byla k tomuto wučenj, wyswětlenj a přeswědčenj manžela swého, kterýž giž před dvěma léty pokřtiti se dal. — Tohoto také sobě diwným způsobem wywolil a zamilowal Pán nebeský a otwřel smysl geho; by — gako tenkrát komorník králowny Kandaces — i on z proroků poznal, že Messiáš giž přišel, a ten samý že gest Ježš Kristus, w němž wšickni katoljci pokřtěni gsau. Dowěděl se totiž K., že před mnoha lety od Dra, Wáclawa Wiljma Wáclawjčka, kaplana w Pláně u Tábora (nynj děkana wždy wěrné kapitoly Pražské), wyšla kniha, w kteréž patrně dokázano a wyswětleno, že w Ježši praotcům zaslíbený Messiáš giž byl přišel. — Této knihy se dopjditi neustal katechumen náš, a gj kwůli kaupil sobě spolu Starý i Nowý Zákon, srownáwal citace s biblj, a horliwau bedliwostj nabyl tolik přeswědčenosti, žeby Messiáše nadarmo očekáwal, a že geg w katolické cirkwi nacházj; chwátal tehdy Mosaismu se odřjci, a křtem swatým do luna prawospasitelné cirkwe wstaučiti, na kteréž cestě, s nadřečeným spisem: *Jesus der Messias*, w ruce, také geště gednoho nekatoljka do cirkwe katolické zpět uwedl. — Když tohoto k rodině K—wé připočjtáme: wi-djme před sebau osob *osm*, kteréž nadřečenau knihau do cirkwe katolické přiwedeny byly. — Kěž tato sjt whozenu do moře národa Israelského zahrne takowé množstwj, by se gim lodička cirkwe naplňowala!

4. **Umrtí Františka Slámy,**

děkana v Bechině, spisovatele Časopisu.

Opět nám přeslavná hvězda rozsáhlé bohomluvecké vzdělanosti a klassické řeči hluboké učenosti zašla z obzoru literatury České. *Slámy wjce nenj!* — Těžká gest to rána, a tjm těžšj k wyhogenj, an w tak rozsáhlé a auplné učenosti mužů ne mnoho čjtáme, a ztráta pro Časopis náš tjm bolestnějšj, čjm wjce nesnadno gest, pedagoga tak hlubokomyslného a recensenta tak saudného naleztí. Zmizel nám w něm druhý Zahradnj, a my željme ztrátu na něm přebolestnau. Obtžen prsnj nemocj giž po dvě léta rostaucj, odgel w letošnjm Růžně do Mariánských láznj, by u tamných hogjcich zřjdel hledal a došel žádaucjho uzdrawenj. — Utěchy tam nalezl mnohé we wrělých ctiteljch a wěrných dobrých přáteljch, kteří tam právě w lázni také byli a geg často nawštěwowali. Neduh prsnj bohužel! giž ale plýce gehu tak byl rozédral, že prameny Mariánské, s to wjce nebyly, dřěň vypláknauti, slabé nerwy sesjliti a uzdrawenj do žil wljti; — a den 5. Srpna byl ten rozhodný a přežalostný, že, když z domowa přjležitost pro něho před gehu byt přigela, by geg do Bechyně zpět přiwezla, duch gehu zbožný, právě apoštolský, k domowu nebeskému se ubjral! Kdo geg blžeznal, gisté se pro něho giného domowa domnjwati ne bude. — Dne 7. Srpna nesla se w slawném průwodu mrtwola gehu na nowý hřbitow, w hági Mariánském; kdež pod hřbitownjm křížem hledeg mjsto odpočjwánj gehu kdo z ctitelů a přátel gehu tam přigdeš, by upěl tu nad bolestnau ztrátou gehu a žádal gemu od Boha oslawenj wěčného. — Zahradnjkowi gsme památnjk postavili. *Slámovi* ne mémě powinugeme. — Kdoby se tehdy k nám ochotně a rád připogil, obrátjme přjspěwek gehu tak, aby hosté w Mariánských láznj z kragin dalekých přjšlj, poznali, gak Čechové uznali a uctili zásluhy wjtečného spisowatele a řeči vlastenecké horliwého zastawatele. — Žádal sobě, aby kámen s nápisem přátelům znamenal mjsto odpočjwánj gehu. — Wyplůmež gehu žádost!

Žádali gsme sobě wzácným čtenářům našim w swazku giž III. předložiti popsánj žiwota gehu. Když gsme se ho ale dopjditi nemohli — ale i nemohli žalost naši nad ztrátou gehu zamčeti, položili gsme w mjsto, kde gsme obwiklj byli hlubokomyslné recense gehu klásti, gen prázdny list s pauhým gménem gehu, bychom předce umrtj gehu oznámili, cenu gehu pro nás nastjnil, a gak hluboko nás ztráta gehu dogala, tjm wyznali. Ale ani do

přítomného swazku game žiwotopis geho posud obdržeti nemohli, a teprw do přístjho připowězený máme. Tam se opět okolo zwěčnělého ducha geho shledáme.

Od hrobu geho ale pohljžime kolkol po vlasti našj, kdoby nám ztrátu geho nahradil, a mjsto geho pro Časopis nám vyplnil? — Kdo se znáš a wědom gsi sobě, že ti Bůh dal dary, bys gimi prospěšně a spasitelně těžil před bratry swými: nakloň se k pozwánj našemu a k upěnlivé žádosti našj, a nastup na geho osiřelé mjsto, a shromážďug sobě zásluhy, kteréž wěncuge wděčnost bratřj, uznalost čtenárů, a kteréž odměnuge odplatitel wěčný: Mněhodek wolagjij k služebnjku wěrnému, i nad málem wěrnému. Zaslaužij sobě i tauto hřiwnau wegiti tam w radost Pána swého.

5. Aumrtj Josefa Holáska,

faráře w Blánsku, diécese Brněnskė.

Smutný se to počal s námi letošnj rok! Troglis slawných mužů klesl do hrobu, gegichž ztrátu dosti oželeli nemůžeme. We vlasti bėdugeme nad úmrtjím wěhlasného spisowatele, a recensenta *Františka Slámy*, lďekana Bechyňského; željme zesnutj pro Časopis náš někdy horliwého *Leop. Wiršinka*, býwalého probošta Raudnického, posledně faráře Lužeckého; — ale i z Morawy došly sluchu našeho smutné hrany a přátelé tamnj wolagj k nám — *Holáska zde wjce nemáme*. — Byltě to muž weliké oswěty, Slowan proslulý a zbožnj pěwec welice slawný, gemuž latinským gazykem pěti čili českým, čili německým bylo gedno; a w každém gazyku bych řekl, klassického dosáhl stupně. O žiwotě geho wjme gen krátkau zpráwu tuto.* — *Josef Holásek*, narozen byl 6. Března r. 1787, w Dědicjch, w městečku bljže arcibiskupského města Wiškowa a u silnice od Brna k Holomauci, kdež otec geho polesnjm mistrem býwal. — Študowal prý latinské školy w Kroměřžji, libomudretwj w Holomauci a bohoslowj w Brně, kde studia swá absolwowal a pro nedostatek duchowenstwa giž w 22. roce wěku swého (1809) na kněžstwj wyswěcen byl. Tu k pomoci duchownj přidán byl strýci swému w. d. kragškému dĕkanowi okršlku Židlochowského, *Josefowi Holáskowi* w Augezdě w středu Slawkowského bogiště (Austerlitz). Poněwadž gsem ale gá, redaktor, co Blučinský farář k střjdnictwj Židlochowskému náležel, seznámil gsem se s *Holáskem* mladšjm, a u wěrném přá-

* Welectěnému panu Wáclawowi Hronkowi, doktoru libomudretwj a kandidátu bohoslowj, otiteli a wřelému přjteli Holáskowu za zpráwy úmrtjím tjmto nám poslané zde děkugeme.

telstwj gsme setrwali až do gehu smrti. — Okolo r. 1821 dostal se do Blánska na Reitzské panstwj knjžete Salma, k staříckému faráři, co administrator, kterauž faru také brzo obdržel. Zde pracowal na winici Páně co horliwý duchownj pastýř, k mládeži školnj welice náchylný a k chudým dobročinný. — Pro swé wjtečné schopnosti těšil se z upřjmnosti sausednjch bratrů, ale i také z wážnosti a šetrnosti neywjtečnégšjch spisowatelů a básnjřů Českých, od kterých také mnoho nawštěwowán byl. Pracowal pro náš Časopis i Dědictwj Swatojanské, kterého spoluaudem II. třídy byl, gako i národnjho Museum, přátel wzdělánj kostelnj hudby a pěkných uměnj. Mezi rukopisy pozůstalosti gehu nepochybně bude mnoho podařených básnj, o nichž si přegeme, aby nebyly zmařeny. — Poslednj práce gehu byla překlad *Tomáše Kempenského* w rymowaných hexametrách, djlo to ne snadné, a předce podařené, gehož gsme zlomek před dvěma roky do Časopisu našeho položili, a zůstává práce tato wýborná na přjzniwégšj léta w rukau našjch.

Přjčina smrti gehu nám swěděj, gak welice mu' na srdci ležela ozdoba chrámu Páně, a slawné konánj služeb Božjch. Dne 14. Srpna stěžowal sobě na bolenj prsau; nebyl to sice weliký neduh, když ale druhý den ráno, w slawnost na Nebewzetj Marie Panny byl zprawen, že w noci se zloděgi do kostela dobyli, a wšecky apparaty, kostelnj prádlo a tři stjbrné monstrance ukradli: leknu-tjm se gehu malý neduh tak strašně rozmohl, že z něho dne 24. Srpna mrtwice následowala, kteráž náhlý konec učinila žiwotu gehu. Dne 26ho wedl pohřebnj průwod, od dwadceť okolnjch duchownjch, wrělých ctitelů a wěrných přátel zemřelého zpowázený, kragšký děkan, školdozorce a konsist. rada Gedownického okršlku weledůst. Wáclaw Stjřž. Gestli se také nynj nad njm chladný hrob zawřel, powěst gehu čestná a památka upřjmná pozůstává po Morawě a po Čechách na dlauhé časy. — *Tam geg slaw Hospodin!*

Na náhrobek gehu klademe následugicj žalozpěw, gaký mám od welectihodného *Antonjna Suberta*, kaplana w Lulči, bljže Brna, wrělého ctitele w Pánu zesnulého, zaslán byl.

Kam se béřeš Blanské stádo celé,

Kam se točj mokré oko twé?

Proč ten smutek na dřjw gasném čele,

Proč tak w bol pohřjžs srdce swé? —

Ach ty zwony u žalostném zněnj

Dost bol srdce mého zwěstugj,

Hory, že pastýře wjce nenj,

Dražným horám českým začtuji,
 Neuzijm wjc pěwce w zbožné twáři-
 Slawjejhо swaté obřady,
 Aniž s njm se wznese k nebi záři
 Duch, co slouchal kázně výklady,
 Giž, slawjku, wábné twoge zpěwy
 W kapucjrně* gemný saudruh twůg
 Neprowázj s swými srdce zgewy,
 Pustý nechal milehrádek swůg.
 Nenj wjc ho, genžby mluwil s wami
 Wětérkowé s hor wanaucj sem,
 Genžby určil s bory, s kwětinami,
 W žasu pěl, když blesk ozářj zem! —
 Zde teď w rakwi Welecenný ležj,
 Slzj wůkol zástup četný widow,
 Kmetů, sirých djtek dawy běžj,
 Lkátj pro swýžiwý hogný low.
 Kwěl Klepáci, kwěl Kugorno w dolu,
 Shoři kwěl, genž z péče gehо dán;
 Každý uwaž w praudném hoře bolu
 Gak se stáda dotkl Pán.
 Wěrnj bratřj w zboru pějž žalmy.
 Z gegich lásky plyne pránj tak:
 Spěg do ráge, kde gsau wěčné palmy;
 Prosbau obnowj ge každý rok!
 Geště gednau tam do stánku těchy,
 Kde twé owce slýchaly twůg hlas,
 Nesau tebe s truchliwými wzdechy,
 Tambys odpočinul krátký čas.
 Tam se na oltáři obět děge
 Za tě k Hospodinu w nebesjch,
 Duch pak spáasy we wšech srdcjh wěge:
 Že se kochat budeš we plesjch.
 Luč se nyuj, wěrný sluho, s wšemi,
 Přišel Tworcem změřený ti čas;
 Shledáš se tam s owečkami těmi,
 Jež gsi pěstil, — w stanech Krista zas.
 Beř se k lůžku matky našj země,
 W něm pokogně čekey trauby hlas,
 Kde spočjwá wšecko plémě,
 Ždá dozránj gako polnj klas.
 Pod horau tam, gižto zdobj kwjtj,
 Zwolil's dřjw giž sobě klidný hrob,
 Kdežto w chladu sosen budeš dľiti

* Utěšené mjsto w gehо zahradě.

Do wzkrjšenj twého slawných dob.
 Tak gen dŕjmej, dŕjmej w prostřed stáda;
 Nelze sladčj ginde býti sep
 Pro pastýře, gehož srdce włáda
 Tlaukla blahu wěrných owcj gen!—
 Duch pak twůg ať žige w blahu gistém,
 Gehož předcit wál zde w zpěwu twém,
 Ať s Tomášem, ať s milostným Kristem
 Nagdem Tebe po skončenj swém.

6. Prosba redakcj.

W druhém swazku letošnjho časopisu nawrhla redakcj na stránce 425. hognost látek k pjsnjm o *swatém Janu Nepomuckém*, a žádala slušně panů duchownjch básnjků, aby dle těchto každý aspoň gednu pjsěň složil. Po dnešnj den byla pak redakcj gedinau tolikau pjsnj potěšena. Osmělugeme se tedy ono pozwánj opakowati, tau naděgj se kogjce, že ctitelowé sw. Jane Nep., genž se spolu z básnického daru těšj, neyděle do konce března 1845, zaslánjm podařeně pjsně k dokonánj aunyslu našeho nám nápomocni budau.

7. Časopis na rok 1845.

Gako předešlá léta tak i na rok 1845 vycházeti bude Časopis pro katolické duchowenstwo, wydáwán od kněžecj arcibiskupské Konsistoře, a sice giž XVIII. ročnj, opět za 2 zl. na stříbře. Kdož ale každý swazek hned po wygitj obdržeti chce, předplat u neyblížšjho poštownjho úřadu 3 zl. stří.

Některj pp. odběratelé těžko nesau opozděnj se gednoho nebo druhého swazku. Tjm ale nikdo ani té neymenšj ugmy netrpj. Wygdeli který swazek pozděgi, zato zas obshuge wjce archů, než z počátku ustanoweno bylo. To se děge za tau přjčinau, aby k dotistěnému giž swazku gedna druhá důležitá zpráva se přiložila, kteráž by ginak přišla welmi pozdě, tiskárna ge také ginými obgednanými pracemi zaměstnána, obzwlastě když při sw. IV. direktári a kathalogj diécesálnj a řeholnj s Časopisem se segdau.

Důstogným a Welebným pp. Spisowatelům, kteříž se laskawě propůgčili, tohoto roku pracemi swými k wydánj Časopisu pro katolické duchowenstwo přispěti, weřegně zde uctiwé djky wzdáwáme; důwěrnau spolu žádost wygewugjce, aby též na budaucj léta nowými pracemi swými k udrženj, k obohacenj a ozdobenj téhož Časopisu přispjwati sobě obljbili, dobrým brátrjím upřjmně poslauižili a wysoce důst. arcibiskupské konsistoři, genž ho wydáwá, wděk učinili. Redakcj sama ge wždy w uznalé paměti nosj.

Obsah swazku čtvrtého.

Pogednánj.

	Strana
1. Láska a maudrosť Kristowa	617
2. Saustawa Učenj Ježjše Krista	641
3. Rozmlauwánj o saukromné zpovědi	650
4. Apoštolské cesty sw. Pawla	663
5. Kázanj o zaopatřenj nemocných	692
6. Jesuite do státu Guatemalu opět uwezeni	716
7. Kobettowa obrana klášternjch ústawů	725
8. O káznicjch čili trestnjch domech (Dokončenj.)	736
9. Sláva Božj. (Báseň.)	750
10. Modlitba pěwcowa (Báseň.)	752

Oznamowatel.

Literatura.

1. Handbuch zum grossen Katechismus	753
2. Žiwot pauenské matky Božj Marie	756

Rozličnosti.

1. Oratio in coena Domini	764
2. Druhá zpráva o slowanském Ewangelium w Remeši	774
3. Popsánj slawnosti wysocedůst. Jana Nep. Büttnera	785
5. Wyswěcenj biskupského Semináře w Buděgowicjch	790
6. Řeč nad rakwj knjžete z Thurnu a Taxisu	792
9. Žiwot důst. p. Wogtěcha Negedlého	798
10. Wyznamenánj zaslawužilych duchownjch následkem Generálnj visitacj	803

Od redaktora.

1. Wywolenj nowého Opata w Braunowě , ...	804
2. Kanownictwj w Buděgowicjch	805
3. Pokřtěnj w Turině a w Praze	805
4. Aumrtj Františka Slámy	806
5. Aumrtj Josefa Holáaska	808
6. Prosba redakcej	811
7. Časopis na rok 1845	811

Redaktor: Wáclaw Pešina, inful. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.

Obsah

wšech čtyř swazků sedmnáctého ročnjho běhu.

I. Z Doğmatiky.

Důstognost Cjrkwe katolické dle sw. Augüstina . . .	I. 3
Co gest Cjrkew?	I. 5
Láska a maudrost Kristowa we swátostech . I. 9. II.	229
	III. 470. IV. 617
Kteraká gest zbraň Cjrkwe katolické	I. 43
Nesnáze o platnosti křtu	II. 297
Co sebau nese odpadnutj od Cjrkwe katolické .	III. 435
Rozmlauwánj o zpovědi	IV. 650

II. Z Moralky.

Krmě kořeněná modlitbau	II. 315
De jejunio	II. 327

III. Z cjrkewnj historie.

Apoštolské cesty sw. Pawla I. 25. II. 281. III. 487. IV.	663
Jesuité do Guatemalu opět uwedeni	IV. 716
Obrana klášternjch ústawů	IV. 725
Druhá zpráva o slowanském Ewangelium w Remeši IV.,	774

IV. Z biblického studium.

Saustawa učenj Ježjše Krista podle sw. Matauše	I. 58. II. 254. III. 487. IV. 641
--	-----------------------------------

V. Z pastýřského uměnj.

Nowý swátek w Plzni (kázanj)	I. 75
O poswátném zpěwu wúbec	I. 102
Kázanj při udělowánj swátosti birmowánj II. 267. III.	498
Cjrkewnj rok, neb. duch. poswátných obradůw .	II. 253
O zaopatřenj nemocných (kázanj)	IV. 692
Oratio in Coena Domini	IV. 764
Pohřebnj řeč	IV. 792

VI. Z Wychowatelstwj.

O káznicech	I. 113. II. 332. IV. 736
Wychowánj djwěj nemá zanedbáno býti	II. 353

VII. Básně.

Dobry pastýř	I. 126
Pautník	I. 127
Wzýwánj Boha	II. 374
Swatý Wáclaw	III. 539
Welebnost Božj	IV. 750
Modlitba pěwcowá	IV. 752

VIII. Literatura.

Filotea	I. 130
Bohomil, druhé wydánj.	I. 137
Uiber das Glück, ein katholischer Christ zu sein	I. 140
Katechetisches Handbuch von Dr. Česjk	I. 152
Nenj Cjrkew gako Cjrkew	II. 376
Žiwoty Swatých	II. 382
Jahrbuch von Jaksch	H. 385
Handbuch zum grossen Katechismus	IV. 753
Žiwot Matky Božj	IV. 756

IX. Rozličnosti.

Propaganda	I. 157
Slawnost w Mikulowě	I. 163
Slawnost druhotin na Morawě	III. 568
Obrácenj na wjru katolickau	I. 166. IV. 794
Katolická biblioteka	I. 170
Poslednj benediktin Sázawský	I. 174
Pomník swatého Wogtěcha	I. 175
Kámen mudců	I. 176
Slawnost we Spáleném Poříčj	II. 398
Žiwotopis Jana Benetky	II. 422
Žiwotopis Františka Šmida	III. 579
Žiwotopis Wogtěcha Juhna	III. 599
Žiwotopis Wogtěcha Necedlého	IV. 798
Epistola encyclica S. Gregorii XVI. Papae	III. 557
Položenj základnjho kamene chrámu Páně w Marian- ských láznjch	III. 614
Zpráva o Dědictwji Swatojanském	III. 620
Katechismus oobřadech katolických	II. 620
Slawnost w Seminári Pražském.	IV. 785
Slawnost w Buděgowicjch	IV. 790
Zpráwy od redakcj	I. 176. II. 424. III. 621. IV. 803

